

txostena
report 2008
Saindegia

Izenburua: Gaindegia Txostena 2008 / Gaindegia Report 2008

Egilea:

GAINDEGIA - Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia

Argitaratzea:

GAINDEGIA - Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia

Martin Ugalde Kultur Parkea

20140 Andoain

Gipuzkoa

Tel. +34 943 304 365

www.gaindegia.org

Argitalpen batzordeko zuzendaria:

Joxerra Bustillo Kastrexana

Koordinatzailea:

Irati Azkue Leunda

Gaindegia Txostena 2008ko kolaboratzaileak:

Joxerra Bustillo, Mari Karmen Gallastegui, Goio Etxebarria, Mikel Navarro, Michel Garicoix, Gorka Bueno, Aitziber Etxezarreta, Irati Susperregi, Philippe Arretz, Iñaki Elorriaga, Sandra Barrenetxea, Iñaki Ruiz de Pinedo, Juan Mari Arregi, Juan Kruz Lakasta, Mikel Iribarren, Idoia Eraso, Mikel Aramendi, Ivan Santamaria, Carlos Etxeberri, Begoña Martin, Angel Rekalde, Aimar Maiz, Xabier Lekuona, Joxe Mari Zendoia, Bego Zubia, Iñaki Egaña, Eugenio Etxebeste, Kepa Gordejuela, Imanol Esnaola

Gaindegia Txostena 2007ko kolaboratzaileak:

Koldo Saratxaga, Mikel Zurbano, Iñaki Conde, Ion Andoni del Amo, Txema Mendibil, Helena Franco, Anton Borja, Koldo Navascues, Mixel Garikoitz, Ivan Santamaria, Juan Angel Monreal, Alazne Basañez, Aitor Renteria, Begoña Martin, Aitziber Arzallus, Xabier Aja, Carlos Etxeberri

Kazetari lanak:

Estitxu Elduaen

Itzulpenak:

Euskarara eta gaztelaniara: Hitzurun Hizkuntz Zerbitzuak

Frantsesera: Mercedes Cambor

Ingelesera: Philip Cooper

Lehenengo edizioa:

Andoain, 2009ko maiatza

Copyright:

© GAINDEGIA - Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia

Diseinua eta maketazioa:

nabarrerria.com

Tel.: 948 22 71 25

Inprimaketa:

Gráficas Iratxe

Lege gordailua:

SS-437-2008

Gaindegia ez ditu bere egiten argitalpen honetan kolaboratzaileek adierazten dituzten iritzia

OGASUN ETA HERRI
ADMINISTRAZIO SAILA
Ekonomia eta Planifikazio Zuzendaritza

DEPARTAMENTO DE HACIENDA
Y ADMINISTRACIÓN PÚBLICA
Dirección de Economía y Planificación

Argitalpen honek Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Herri
Administrazio Saileko diru laguntza jaso du

Aurkibidea

<i>Sar hitza</i>	.5
<i>Hitzaurrea</i>	.6
<i>Euskal Herria 2008 adierazleetan</i>	.8
· <i>Galeria nagusia</i>	.10
· <i>Monografikoak</i>	.14
- <i>Lan merkatua</i>	.14
- <i>Enpresa demografia</i>	.15
<i>Zifratan gakoa</i>	.16
<i>Adituen analisia</i>	.20
<i>Urteko ikerketak</i>	.44
<i>Prentsan jasotakoa</i>	.51
<i>Euskal Herriko eragile sozio-ekonomikoen oinarrizko gida</i>	.53
<i>Gaindegiaren argitalpen katalogoa</i>	.63

*Joxerra Bustillo Kastrexana
Gaindegia Txostena
2008ren Argitalpen
Batzordeko Zuzendaria*

Komunikabideen munduan mugitzen garenok zalantzarik gabeko egia bat ezagutzen dugu: argitalpen baten lehen alea ateratzea ez da hain zaila, bigarrena ateratzea da zaila. Zenbat proiektu handi amaitu ote dira zorigaitzoko lehen ale horretan! Horregatik da hain pozgarria Gaindegia "2008ko Txostena" agurtzea, kasu honetan gure bigarren alea baita.

Eta pozgarria dela diot, lehen eskutik eza-gutu nituelako 2007ko lehen txostena argitaratzeko gainditu behar izan ziren oztopoak. Eta gogaikarria banaiz ere, gogora ekarri nahi dut Euskal Herrian orain dela gutxi arte ez dugula tresna zehatzik izan gai sozio-ekonomiko gehienetan alderatu nahi izan ditugun estatutu mailako datuak biltzeko. Egia da Gaindegia sortu zenetik aurrerapausoak eman ditugula helburu hori lortzeko. Esaterako, orain www.atlasa.net daukagu, duela urte gutxi batzuk izugarrizko utopia irudituko zitzaiguna.

Dena den, Txostenaren bigarren edizioari forma eman izanak ez du esan nahi oztopo guztiak gainditu direnik, ezta oztopo horietako gehienak ere. Gure herriari buruzko informazio zatikatua eta sakabanatua izaten jarraitzen dugu, ezagutzaren arlo askotan ez daukagu behar den homogeneotasunik eta, azkenik, kontabilizatzea, aztertzea eta za-

baltzea interesatzen zaigun kontu gehienetara iristen den itzala egiten duen zatiketa administratiboa jasaten jarraitzen dugu.

Estatua duten nazioetan hain erraza dena, esaterako, lurralde osoa behatzeko ikusmira naturala duten adituak bilatzea, gure kasuan oso zeregin zaila da. Aditu asko eta onak ditugu gure dibisio administratiboetan baina oso gutxi dira errealitate nazionalari buruzko lan koherente eta dokumentatua egiteko gai direnak, edozein delarik gaia. Horren ondorioz, oso gutxi dira gure lurralde osoa hartzen duten eta beste lan osagarri batzuk egiteko oinarrizko lan gisa har ditzakegun ikerketa eta azterketa lanak.

Hala ere, ez nuke nahi inolaz ere egoerari buruzko iritzia negatiboa islatzerik. Lan asko egitea eskatuko digun eginkizun ikaragarri baten hasieran gaude. Itsas bidaietan lehen miliak izaten dira beti zailenak. Horregatik, pozik egon behar dugu gure itsasontziaren branka norabide onean jarri dugula ikusita. Gaindegia irudikatzen duen iparrorratzaren la-guntzarekin, ziur naiz portu egokira iritsiko garela eta, behin hara iristen garenean, ibilbidean jaso ditugun datuekin, gure herriaren maparik onena marraztea lortuko dugula. Hala bedi.

Euskal Herria 2008 adierazleetan

Adierazle nagusien zerrenda hautatua
eta analisia

BIZTANLERIA ETA LURRALDEA	URTEA	EH		EB		AEB		JAPONIA	
BIZTANLERIA (MILAKA)	01-08	2.892,1	3.066,4	483.781,7 ⁴	497.455	285.107,90	299.398,5 ³	127.287	127.772 ³
AZALERA ETA BIZTANLERIAREN DENTSITATEA (BIZT. / KM ²)	01-08	138	146	112	115	31	32 ³	346	347
BIZTANLERIA ADIN TALDEKA (%) < =14	01-06	12,5	13	17	16	22	21	15	14
BIZTANLERIA ADIN TALDEKA (%) > =65	01-06	18,3	18,8	15,8	16,7	12	12	17	20
JAIOTZAK (1000 BIZT.)	01-06	8	9,8	10,4	10,6	14,4	14,1	9,6	9
HERIOTZAK (1000 BIZT.)	01-06	8,7	8,9			8,3	8,3	7,6	8
MIGRAZIO SALDOA (BIZT.)	98-07	145.745							

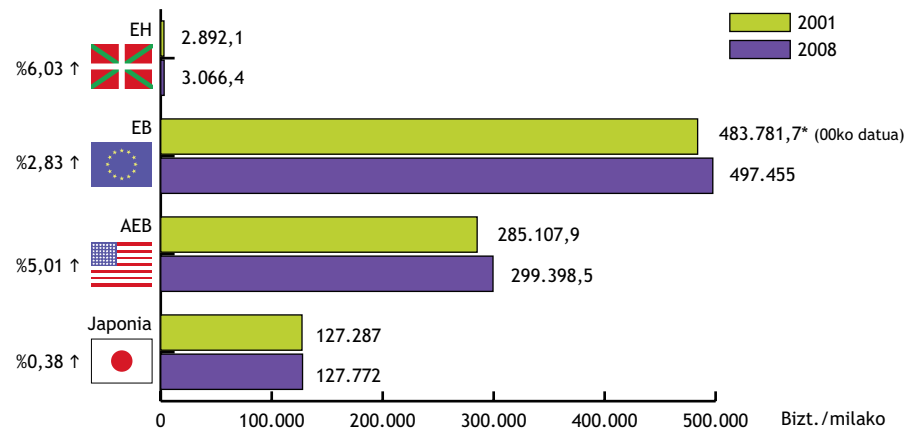
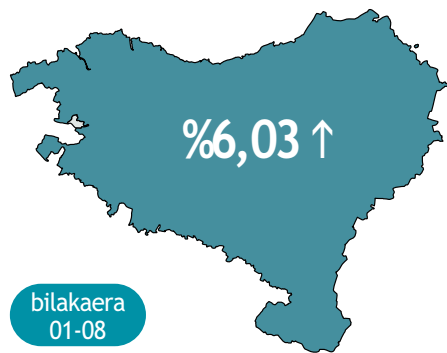
EKONOMIA	URTEA	EH		EB		AEB		JAPONIA	
BPG BIZTANLEKO (EAPn, €tan)	04-05	26.533	29.301	21.601	22.400	33.481	35.011	24.409	25.290
LANAREN PRODUKTIBITATEA ENPLEGATUKO (€)	04-07	64.972,6	75.467,1	51.199,9	56.360,8	72.038,2	79.186,9	50.841,5	56.980,8
ENPRESA INBERTSIOA (BPGREN %)	2004	24,9		19,6		18,9		22,7	
I+GKO GASTUA (BPGREN %)	03-07	1,3	1,6	1,8	1,8	2,7	2,6	3,2	3,3
ESPORTAZIOAK (BPGREKIKO %)	06-07	19,6	27,4	9,9	10	7,9	8,4	14,8	16,3
IMPORTAZIOAK (BPGREKIKO %)	06-07	19,3	26,7	11,58	11,62	14,56	14,61	13,27	14,19
KANPO-SALDOA (BPGREKIKO %)	06-07	0,3	0,7	-1,6	-1,6	-6,7	-6,2	1,6	2,1
PERTSONA AKTIBOKO ERRENTA ERABILGARRIA (€)	04-05	31.347,3	32.633						

GIZARTEA	URTEA	EH		EB		AEB		JAPONIA	
GAZTEEN HEZKUNTZA MAILA (%)	2004	79,2		77,1	78,1				
ZIENTZIA ETA TEKNOLOGIAKO GRADUATUAK, MILAKO.	2003	24,4		12,1	13	10,9	10,3	13,2	14,4
ENPLEGU-TASA (15-64 URTE) (%)	05-07	65,6	68,3	63,6	65,4	71,5	71,7	69,2	70,6
EMAKUMEEN ENPLEGU-TASA (%)	05-07	55,7	58,6	56,3	58,3	65,6	65,9	58,1	59,4
55-64 URTE BITARTEKOEN ENPLEGU-TASA (%)	05-07	42,9	42,9	42,3	44,7	60,8	61,8	63,8	66,1
LANGABEZIA-TASA (%)	05-07	5,9	3,99	8,9	7,1	5,1	4,6	4,4	3,9
EMAKUMEEN LANGABEZIA-TASA (%)	05-07	7,8	3,7	9,6	7,8	5,1	4,5	4,2	3,7
IRAUPEN LUZEKO LANGABEZIA-TASA (%)	05-07	4,1	1	4,2 ¹	3	0,6	0,5	1,5	1,2
POBREZIAN MURGILTZEKO ARRISKU-TASA (%)	2004	15,4		16 ²					
GIZARTE BABESA (BPGREN %)	04-05	19,7	19,8	27,1 ¹	26,9 ¹				

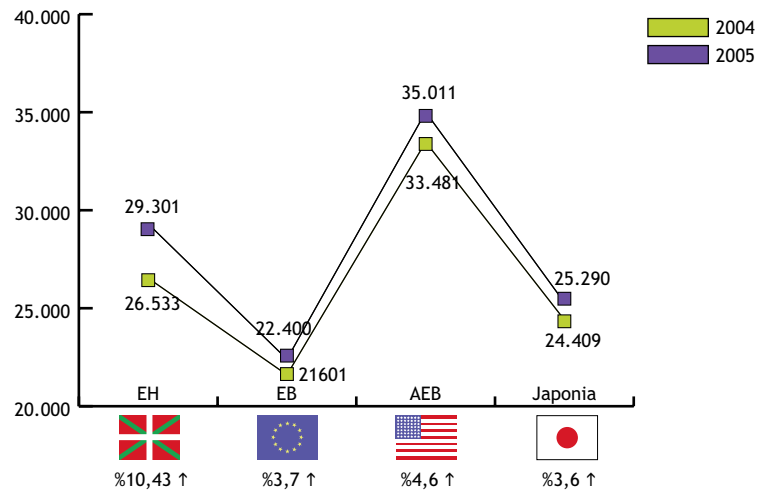
Iturria: EUSTAT, EUROSTAT, INE, NIE, INSEE.

1= 04ko datua.
2= Pobrezia arriskua EU-25.
3= 06ko datua.
4= 00ko datua

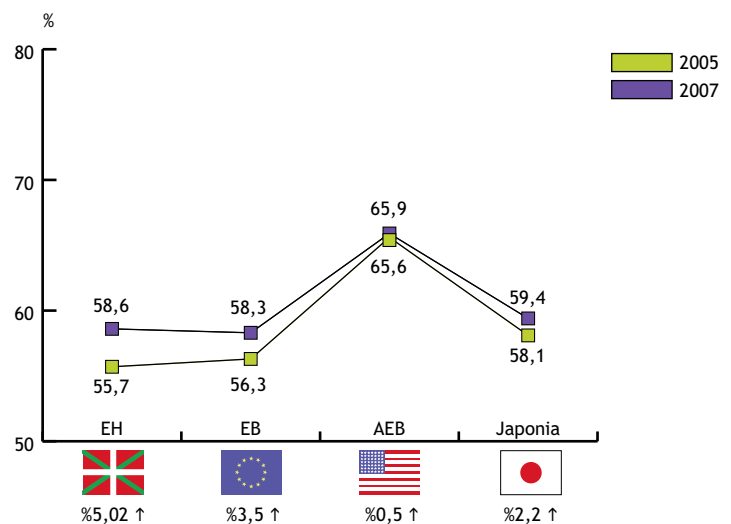
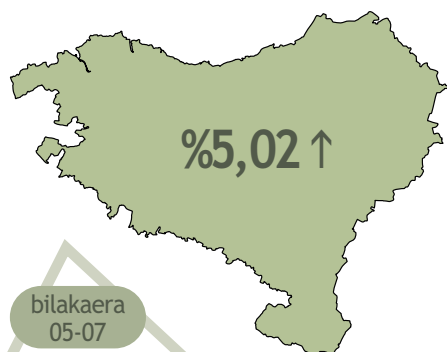
BIZTANLERIA BILAKAERA, 01-08

BPGREN BILAKAERA BIZTANLEKO (EAPN, €TAN) 04-05

EMAKUMEEN ENPLEGU-TASA (%) BILAKAERA 05-07

Krisiaren atarian, adierazleak ala iragarleak?

Goio Etxebarria · Ekonomia doktorea. EHUko irakaslea

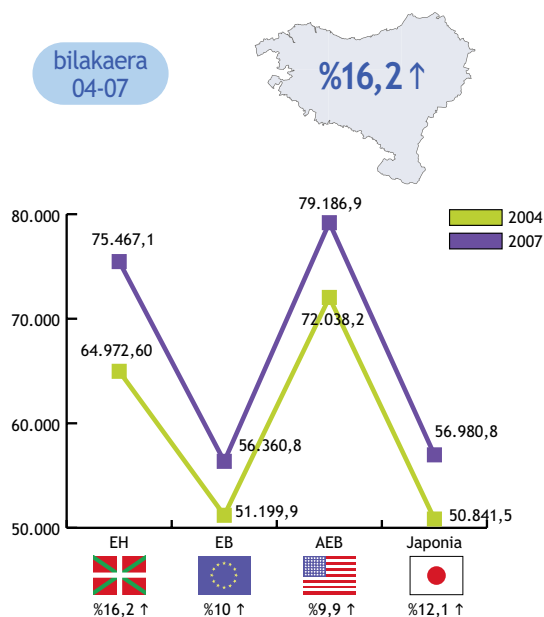
Aurtengo txostenean beste urrats bat aurreratu dugu: taulen bidez, datuek epealdien arabera izan duten bilakaera erakutsi dugu. Horri esker, Euskal Herri osoko adierazleen artean izan den bilakaera azter dezakegu, lehenengo aldiz. Orain, ordea, beste erronka bat dugu aurrean: mundu mailako krisia. 2008ko azken hilabete-eta 2009ko lehen hilabeteetako ekonomiaren bilakaera kontuan hartuta, tentuz aztertu behar dugu aurreko urteetako adierazle ekonomikoek emandako informazioa. Besteak beste, automobilgintzan eta eraikuntzan eragina duen munduko finantza sistemaren krisiak, agerian geratu diren funtsezko arazoez, politika ekonomikoaren hutsune eta akatsez, eta sektore publikoen laguntza planen beharrak eremu berri batean kokatu gaituzte. Hurrengo urteetako adierazleek argi agertuko duten bezala, euskal ekonomiak inguruko ekonomiek bezainbesteko atzeraldia bizi du. Ikusteko dago krisiaren eragina zein neurritakoa (gogorragoa edo bigunagoa) izango den eta susperraldiaren lehenengo zantzuak noiz agertuko diren. Hori dela eta, datuak interpretatzeko garaian agertzen diren zailtasunak eta zalantzak ez dira nolanahikoak, baina hasitako bidea landu behar dugu, etsi gabe.

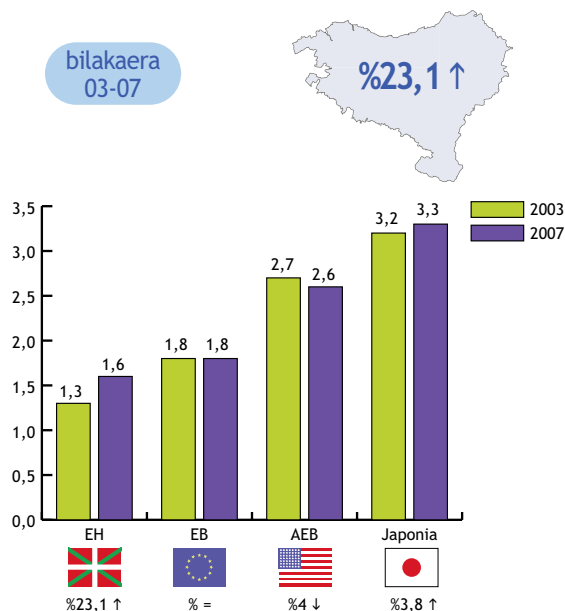
Lehenengo adierazleek biztanleriaren bilakaera aztertu dute. 2008an, Euskal Herriko populazioak 3 milioiko muga gainditu du doi-doi; mende honetako lehenengo urteetako %6 hazi da. 2006an jaiotza tasa mila biztanleko 9,8ra heldu bazen ere, euskal populazioa zahartzen joan da (65 urtetik gorako biztanleria populazio osoaren %18,8 da) eta Europakoa (%16,7) baino zaharragoa da. Euskal Herriak pairatzen duen populazioaren zahartze prozesua migrazio saldo positiboak arin dezake. Saldo horri esker, azken hamarkadan, 145.745 biztanle gaineratu zaizkio Euskal Herriko populazioari.

Adierazle ekonomikoek erreparatuta, 2004-2007 epealdian biztanleko sortutako aberastasuna handia da eta Europar Batasuneko batz bestekoa erraz gainditzen du (5.000 euroko aldea); Japoniakoa ere atzean uzten du. Hala ere, ez da AEBko mailara iristen. Euskal Herriko produktibitateari dagokionez, EBko mailatik gora dago; azken urteotan (2004-2007) tartea handitzen joan da (7 puntu). Bestalde, esportazioen eta inportazioen gorkadak euskal ekonomiak hedatzeko eta lehiatzeko duen gaitasuna erakusten du. Urtebetean, esportazioak %7,8 hazi dira BPGarekiko, eta inportazioak, berriz, %7,4. Krisi garaian kanpoaldearekiko sustatutako mendekotasunak, ordea, hauskor eta zaurgarri

LANAREN PRODUKTIBITEA ENPLEGATUKO (€)

I+GKO GASTUA (BPGREN %)

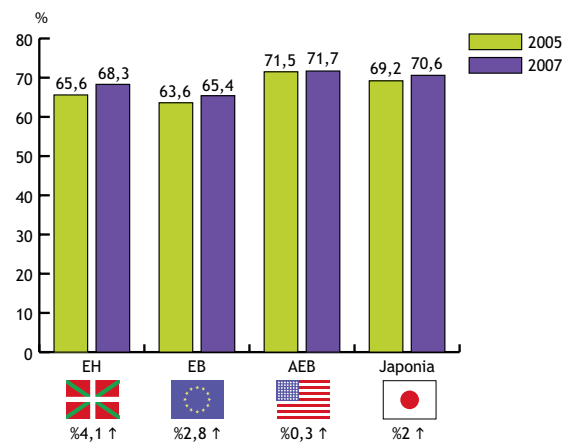

bihur ditzake oinarri ekonomiko sendo horiek. Bestalde, enpresa inbertsioa euskal BPGaren laurdena izan da 2004. urtean. I+Gko gastua BPGaren %1,6ra iritsi da 2006an eta Europako Batasunekoaren mailara hurbildu da. Datuak positiboak izan arren, ez digute berrikuntza sistemaren eragilean arteko harremanen trinkotasunari buruzko informazio zehatzik ematen. Izan ere, enpresek, unibertsitateek eta erakundeek berrikuntza sistema sendotu eta sustatzeko dituzten konpromisoak aztertu beharko lirake.

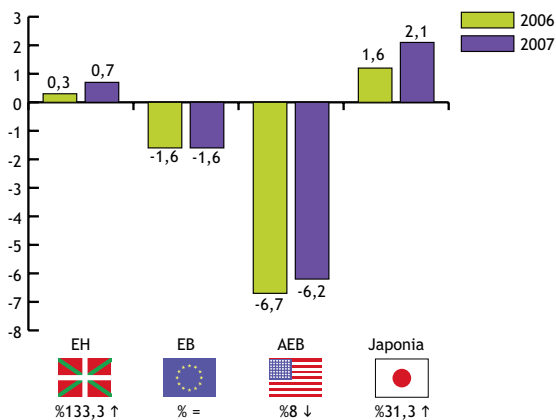
Lan merkatuaren datuak hobeak izan dira 2005-07 epealdian. Enplegu tasa %68,3ra iritsi da, Lisboako Itunak ezarritako helburutik 1,7 puntura. AEBko eta Japoniako mailetatik hurbilago dago orain. Emakumeen enplegu tasa %58,6an kokatu da, EBkoaren eta Japoniakoaren pare. Langabezia tasak, orokorra zein emakumeena, %4 jaitsi dira; hala, aurreko urteetako maila nabarmen hobetu da. EBko langabezia tasak, berriz, %7aren gainetik zeuden 2007an. Bestalde, 2004an, pobrezian murgiltzeko arriskua altua zen Euskal Herrian (%15,4).

Erakundeek ematen duten gizarte babesa urria eta txikia da, eta Europako mailara heltzeko tarte zabala dago oraindik (BPGaren 7,3 puntu). Hurrengo urteetako zerumugan ekaitz hodei ilunak eta denborale zakarrak sumatzen dira, eta inolako zailtzarik gabe, eragin hori atal honetako adierazleetan nabarmenduko da.

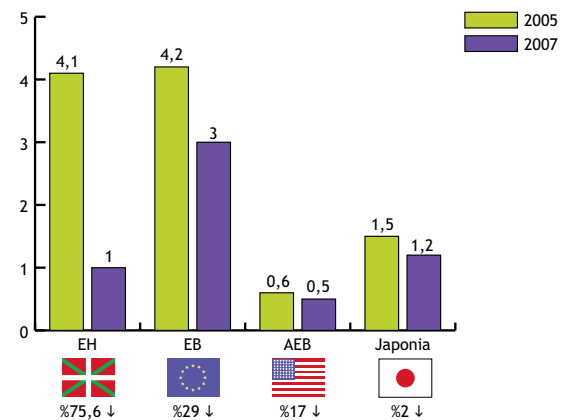
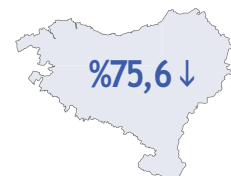
ENPLEGU-TASA (15-64 URTE)

bilakaera
05-07

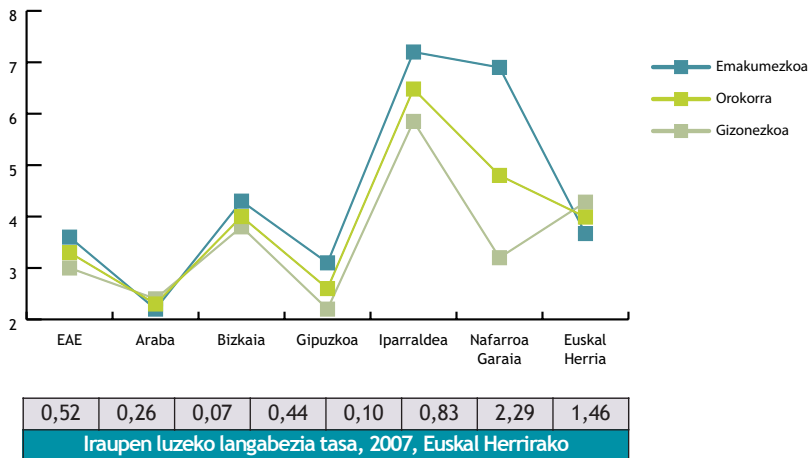
KANPO-SALDOA (BPGREKIKO %)

bilakaera
06-07

IRAUPEN LUZEKO LANGABEZIA-TASA (%)

bilakaera
05-07

EUSKAL HERRIKO LANGABEZIA TASA, 2007

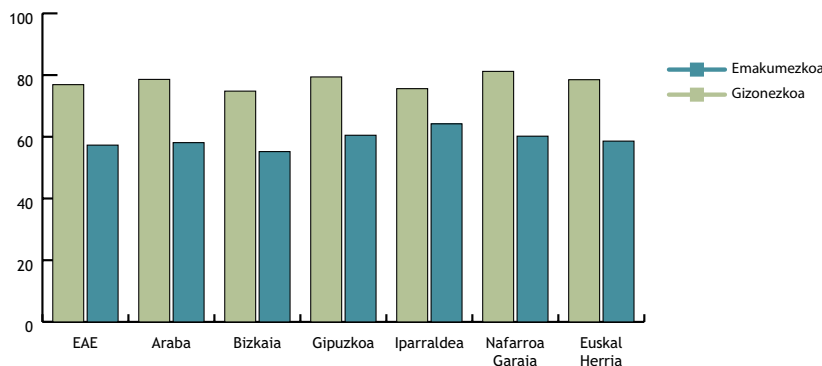

• Iparraldean eta bereziki Nafarroa Garaian emakumezkoen langabezia tasa erlatibo altuagoa da gizonezkoena baino, azken lurralde honetan aldea ia bikoitza da. Araba, Bizkaia eta gipuzkoan, aldiz, zifrak oso parekoak dira.

• Nafarroa Garaian iraupen luzeko langabezia tasarik altuena ematen da (%2,29) Euskal Herrikoaren ia bikoitza da. Araban ematen da tasarik apalena %0,07arekin, baina eremu guztietan emakumezkoen egoera okerragoa da.

Iturria: EUROSTAT, EUSTAT, INE

EUSKAL HERRIKO ENPLEGU TASA, 2007

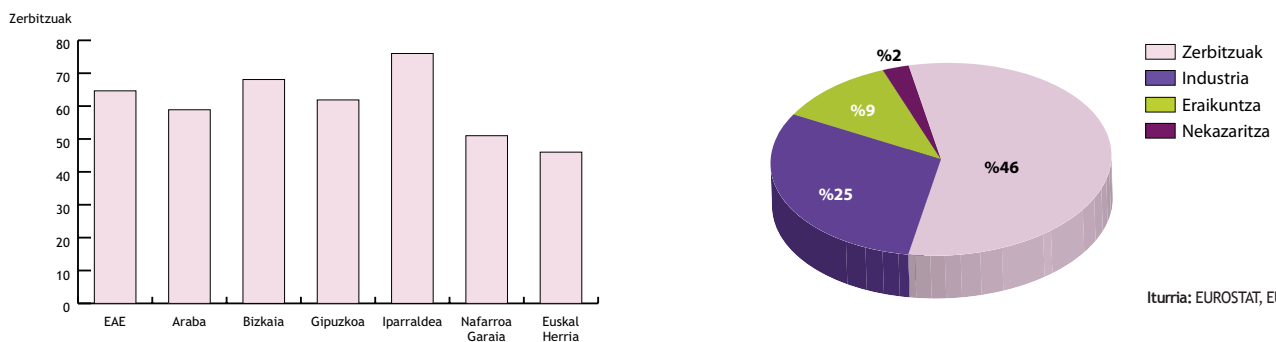
• Euskal Herrian, 2007an, 10 gizonetik 8 lanean zebilen emakumeetan 10etik sei.

• Langile zaharrenen enplegu-tasa (55-64) %42,90eko da Euskal Herrian. Generoen arteko pisu erlatiboari erreparatuz gero, proportzioak bikoizten dira emakumezkoen (%29,2) eta gizonezkoen (%57,1) artean.

• Nafarroa Garaia da euskal lurraldeen artean Euskal Herriko langile zaharrenen enplegu-tasa gaitzen duen eremu bakarra %10eko aldearekin.

Iturria: EUROSTAT, EUSTAT, INE

EUSKAL HERRIKO ENPLEGU TASA SEKTOREKA, 2007

Iturria: EUROSTAT, EUSTAT, INE

• Zuberoan eta Nafarroa behean gainontzeko euskal lurraldeetan ez bezala, nekazaritza sektorean enplegatutako portzenta-jea Euskal Herrikoaren oso gaitetik dago, %22 eta %30 hurrenez hurren, Euskal Herrian %2a den bitartean.

• Enplegu tasarik baxuena industria sektorean Lapurdi eta Nafarroa Behean dute. Zuberoan, aldiz, industria sektorea garatua-goa dago %24, Euskal Herriko batz bestekoarekin bat.

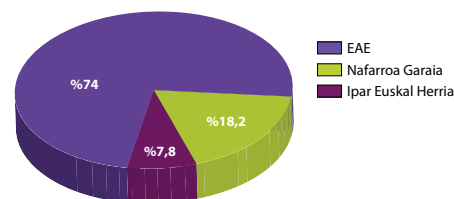
• Lapurdin du pisu erlatiborik handiena zerbitzuak sektoreak, %76, aldiz, Zuberoan, tasa apalagoa da, %46a.

EUSKAL HERRIKO ESTABLEZIMENDUAK, 2006

Establezimendu kopurua Euskal Herrian 2006an								
	Guztira	Ezezaguna	0tik 2ra	3tik 5era	6tik 9ra	10tik 19ra	20tik 49ra	>= 50
EAE	186.306		138.702	25.246	8.925	6.721	4.397	2.315
NG	46.016		35.422	4.898	2.326	1.807	990	573
Ip.	19.648	1.823	9.992	5.006	1.184	866	523	254
EH	251.970	1.823	184.116	35.150	12.435	9.394	5.910	3.142

Iturria: EUSTAT, INE, INSEE.

Establezimendu kopurua Euskal Herrian %tan, 2006

• Euskal lurralde guztietan, Iparraldean izan ezik, establezimenduen hiru laurdenetan 0 eta 2 langilek egiten dute lan, azken horietan aldiz, erdiak dira langile kopuru hori dituzten establezimenduak.

• 20tik gorako langile kopurua duten establezimenduak Euskal Herrian %3,7a dira eta 0 eta 5 langile arteko establezimenduak aldiz, ia gehiengoak dira, %86,9.

EUSKAL HERRIKO ENPRESA KOPURUA, 2006

Enpresa Kopurua Euskal Herrian 2006an						
	Guztira	Ezezaguna	0-5	6-9	10-49	>= 50
EH	218.188	1.293	192.294	10.208	12.063	2.330
%	100	0,6	88,2	4,6	5,3	1,1

Iturria: EUSTAT, INE, INSEE

Enpresa kopurua kilometro karratuko	
	Enp/ km ²
EAE	21,8
NG	3,4
Ip.	4,3

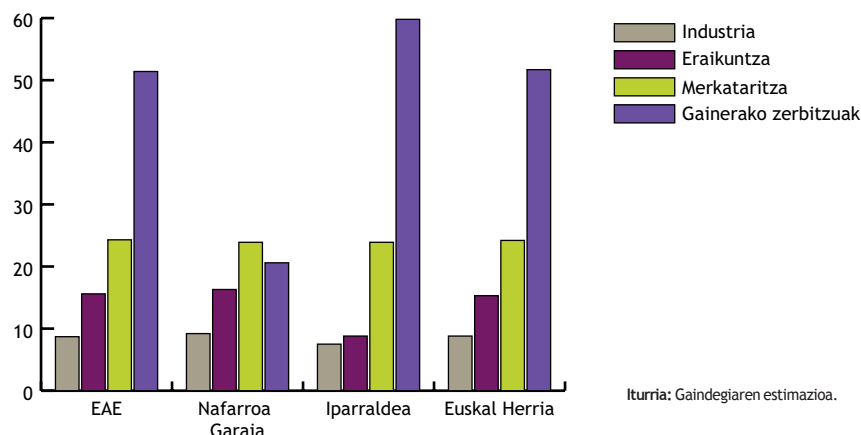
Iturria: EUSTAT, INE, INSEE

• 218.188 enpresa zeuden Euskal Herrian 2006ean. Langile kopuruei dagokienez, 0 eta 5 langile artean enpresen %90 zen, Iparraldean aldiz, kopurua %75ekoa da, 6 eta 9 langile arteko enpresa kopurua, berriz, altuagoa batz bestekotik 2 puntutan.

• Enpresa kopurua lurraldearen azalerarekin alderatuz, Araba, Bizkai eta Gipuzkoan ia 22 enpresa daude km², Nafarroa Garaian 3,4 eta Iparraldean 4,3.

• Iparraldean lehen sektore bideratuta dauden enpresen kopurua altua da gainerako euskal lurraldeekin alderatuz, bertako ekonomiaren ezaugarrien adierazgarri. Iparraldean 1167 enpresa daude lehenengo sektorean, 226 Nafarroa Garaian eta 48 Araba, Bizkai eta Gipuzkoan.

Euskal Herriko enpresa kopurua jardueraren arabera %tan, 2006

Iturria: Gaindegiaren estimazioa.

Zifratan gakoa

2008 urteko ekonomia eta gizarteko
zifra adierazgarriak

112

2008an hiru egunetik behin langile bat hil zen lan istripuz; guztira, 112 hildako. Heriotza kopurua 2007koa (117) baino apalagoa izan arren, zifrak aurreko urtekoen parekoak dira. Euskal Herrian lan istripuetan hildakoak, herrialdeen arabera: Araban 18, Bizkaian 44, Gipuzkoan 27,

Iparralden 5 eta Nafarroa Garaian 18.

Iturria: LAB sindikatua.

Hegoaldean langabezia-tasa %8,3koa izan da. 2007ko laugarren hiruhilekoaz geroztik, 40.000 langabe gehiago daude Hegoaldean; guztira, 113.700. Hazkundea %2,9koa izan da. Guztizkoari begira, emakume eta gizonezkoen proportzioa nahiko parekoa bada ere, urtebeteko epealdian, gizonezkoen langabezia tasa %62,5 igo da eta emakumezkoena, aldiz, %37,5. Lehenengo aldiz, langabeen artean gehiago dira gizonezkoak.

Iturria: ELA sindikatua.
Egoeraren Azterketa txostena, 112.zbk.

Argazki Press

40.000

%9

Euskal Herriaren buruaskitasun energetikoa %9koa da soilik, eta beraz, %91 inportatu egiten da. Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako burujabetasun energetikoa %5ekoa da, Nafarroa Garaia %15ekoa, eta Lapurdi, Zuberoa eta Nafarroa Behereko %7 ingurukoa. Auto-hornikuntza tasa, berriz, %7 ingurukoa da Euskal Herrian, eta Europako Batasuneko aldiz, %50ekoa.

Iturria: Bueno Gorka (2008), Energia urriko mundu baterako gida, Manu Robles-Arangiz Institutua.

%133,3

Ondasun eta zerbitzuen esportazioak pisu handia izaten jarraitzen du Euskal Herriko ekonomian. 2006-2007 epealdian Euskal Herriko kanpo saldoa bikoiztu egin zen, hain zuzen ere, %133,3. Igoera nabarmena da, kontuan hartuta denbora tarte berean EBan hazkunde bere horretan mantendu dela eta AEBetan jaitsi %8. Japoniak, Euskal Herriak bezala, goranzko joera izan du, baina hazkunde gurea baino dezente apalagoa izan da: %31,3.

Iturria: EUROSTAT, EUSTAT, Nafarroa Garaiko Estatistika Institutua, INSEE.

26.282

Populazioaren hazkunde hori kostaldean gertatu da bereziki. Azken urteetan Iparraldeko ekonomia garapena kostaldearekin eta zerbitzuen sektorearekin oso lotuta dagoela aintzat hartuta, datu esanguratsua da. Hori da, hain zuzen, Baiona-Angelu Biarritz aldearen kasua. Urte tarte horretan hazkunde %6,3koa izan da.

Iturria: INSEE

Argazki Press

Euskal Herrian 655.746 pentsiodun daude, biztanleriaren %21,65: Araban 61.324, Bizkaian 257.044, Gipuzkoan 162.846, Iparraldean 58.947 eta Nafarroa Garaian 115.585.

Jasotzen diren pentsioen batz bestekoa, berriz, 876,24 eurokoa da. Altuena Bizkaian jasotzen dute (912,74 €), eta baxuena, berriz, Iparraldean (800 €).

Iturria: Barrenetxea Sandra, Elorriaga Iñaki, Ruiz de Pinedo Iñaki (2008), Estudio sobre las condiciones de vida de las personas mayores y pensionistas, Ipar-Hegoa Fundazioa, Bilbo.

655.746

%10,43

2004-2005 epealdian Euskal Herriko BPG erosteko ahalmen parekatua %10,43 hazi zen, inguruko eta mundu mailako herrialdeetan baino dezente gehiago. Euskal Herriko aberastasuna ia 7 puntutan bereizten da EBtik (%3,7), AEBtik (%4,6) eta Japoniatik (%3,6). Hurrengo urteetan krisiaren eragina neurtzean, datu honen eboluzioari erreparatu beharko zaio.

Iturria: EUROSTAT, EUSTAT eta Datu Talaia

Argazki Press

60 urtetik gorako pertsona helduen artean, bakarrik bizi direnen %75,88 emakumezkoak dira Euskal Herrian. Bizkaian batzen da bakarrik bizi diren emakumezkoen portzentaje altuena, hain zuzen ere, herrialdeko guztizkoaren %77,88. Daturik apalena, berriz, Nafarroa Behereak du; guztizkoaren %62,26. Bakarrik bizi diren 60 urtetik gorako gizonezkoen kopururik altuena, beraz, Nafarroa Behereak du.

Iturria: Barrenetxea Sandra, Elorriaga Iñaki, Ruiz de Pinedo Iñaki (2008), Estudio sobre las condiciones de vida de las personas mayores y pensionistas, Ipar-Hegoa Fundazioa, Bilbo. Urtea 2001/1999 (Iparralde)

%75,88

%3,67

Emakumeen langabezia tasa %3,67 izan zen 2007an, Euskal Herrian. 2005etik %52,9ko jaitsiera izan du. Jaitsiera hori alde handiarekin bereizten da gainontzeko herrialdeetatik. EBN, AEBn eta Japonian hazkundea %80-88 artean mantendu den bitartean, Euskal Herrian hazkundea %47,1ekoa izan da.

Iturria: EUROSTAT, EUSTAT.

251.970

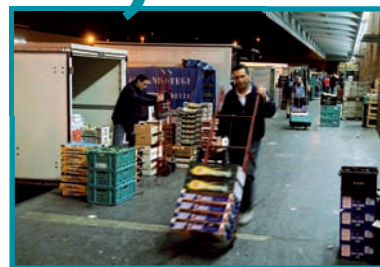
2006. urtean, 251.970 saltoki zeuden Euskal Herrian. Establezimenduen hiru laurdenak Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan daude kokatuta, ehuneko ia hogeia Nafarroa Garaian eta gainontzeko ehuneko ia zazpia Iparraldean. Datuak langile kopuruaren arabera

neurtuz gero, saltoki gehienak 0-2 lagunez osatuta daude herrialde guztietan; %59,4 Iparraldean, %77 Nafarroa Garaian eta %74,4 Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan.

Iturria: EUSTAT, INE, INSEE.

1.749,5

10 urteko epean (1995-2006), Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa izan dira Nafarroa Garaiko ekonomiaren bezero nagusiak. Fakturazio osoaren %25,8 dago, 1.749,5 milioi €, batzabes-

Argazki Press

te. Herrialde horiek Nafarroa Garaiko hornitzaile garrantzitsuenak izaten jarraitzen dute (%34,6). 2005etik 2006ra, ia %3ko hazkundea izan dute. Euskal Herriko herrialdeen arteko fluxuak esanguratsuak dira bertako ekonomiaren sostengurako eta gure herriaren kohesiorako.

Iturria: www.c-interg.es

Argazki Press

1999-2006 artean, etxebizitza librearen prezioak %58ko igoera izan du batzabeste Euskal Herrian. Prezio igoerarik handienak Hegoaldean izan dira: Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan igo dira gehien (metro karratuaren prezioa 1.569 €-tik 3.646 €-ra igo da), eta ondoren, Nafarroa Garaian (925 €-tik 1698 €-ra). Iparraldean, azkenik, etxebizitzaren prezio igoera nabaria izan da (1.654 €-tik 2.871 €-ra), nahiz eta erlatiboki Hegoaldean baino portzentaje apalagoak azaldu.

Iturriak: MEEDAT/SESP, EPLS (hainbat urte). Datuak Akitania departamentuari dagozkie; Nafarroa Garaiko Ingurumen, Lurralde Antolaketa eta Etxebizitza Saila, Espainiar estatuko Etxebizitza Ministerioa; Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Gizarteko Gaietako Saila. Eskaintza inbentarioari buruzko inkesta (hainbat urte)

%74tik %132ra

Adituen analisia

2008 urteko gai esanguratsuenak

- Atzeraldi ekonomikoa.
- Energiaren mendeotasuna.
- Euskal Herriko etxebizitza.
- Lan merkatua.
- Pentsio sistemak.

Atzeraldiari ezin aurrea hartu

Ekonomia-atzeraldiaz harago, egungo krisiak kredituak lortzeko arazoak ekarri dizkie enpresei. Administrazioek, berriz, zergetatik diru gutxiago bildu dute. Lehiakortasuna eta zerbitzu publikoa kolokan daude.

“Krediturik gabe ez dago inbertsiorik, inbertsio gabe ez dago berrikuntzarik, eta berrikuntzarik gabe, ilun ageri da etorkizuna”. Esaldi horrekin laburbildu du Francisco Javier Azpiazu Cebe Bizkaiko patronalaren burua enpresaburuen kezka. Egungo atzeraldi ekonomikoaz harago, finantza krisiak enpresen lehiakortasunean eragin dezakeen kaltearen gainean beldurra areagotzen ari dela onartu dute enpresaburuek.

Produktibitatea hobetzea eta Europar Batasunarekiko teknologia mailara iristea. Bi helburu horiek jasotzen dituzte Euskal Herriko hainbat administrazioek martxan dituzten lehiakortasun eta berrikuntza planek. Euskal industriaren bigarren bilakaera horretan datzala diote plan estrategikoek. Produktibitatea hobetzeko beharrezkoa da formazioa eta teknologia indartzea, eta lan-kostuak murriztea, eta horretan ahalegintzea ezinbestekotzat jotzen du Orkestra-Lehiakortasunerako Euskal Institutuak.

Mundu osoko ekonomia astindu duen finantza krisiak bat-batean zaildu ditu, ordea, helburu horiek. Kaudimen falta eta konfiantza eskasiak eraginda, maileguak emateko baldintzak gogortu dituzte bankuek eta aurrezki-kutxek, eta kredituak lortzeko “zailtasun handiak” dituzte euskal enpresek, eurek onartu dutenez. Dirua eskas izanda, inbertsioak ere gutxitzen hasi dira, eta horrek teknologia eta formazioa eta berrikuntza asmoak kolokan jarri ditu.

Merkatariek ere nabaritu dute aldaketa. Langabeziak, udazkenara bitartean izandako Euriborraren etengabeko igoerek, eta prezioen garestitzeak herritarren erosteko ahalmena murriztu dute, eta saltzaileek gutxiago saldu dute. Salmentak %2 jaitsi dira, baina herritarren artean sortu den beldur eta zuhurtziaren ondorioz, etorkizunean are gutxiago salduko dutela uste dute merkatariek.

Ekonomia sektore nagusietara ez ezik, administrazioetara ere iritsi da diru falta. Ekonomia motelaldiaren ondorioz, diru gutxiago bildu dute gobernuek zerga bidez, eta ondorioz, etorkizuneko inbertsioak ere kolokan daude. Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako diputazioek, esaterako, 2008an 938 milioi euro gutxiago bilduko dituztela aurreikusi dute, hasieran espero baino %6,7 gutxiago. Nafarroa Garaikoak, berriz, espero baino %3 gutxiago bildu duela aitortu du. Diru gutxiagorekin aurrekontu murriztagoak izango dituzte administrazioek, eta aurrekontu

murriztagoekin herritarren zerbitzuaren kalitatea jaitsi daitekeela onartu dute gizarte eragileek. Horien ustez, bildutako diruaren kudeaketa ezegokia da, diru publikoa enpresa eta finantza erakunde pribatuei bideratzen baitzaie, eta ondorioz, zerbitzu publikoa alde batera utzita baitago.

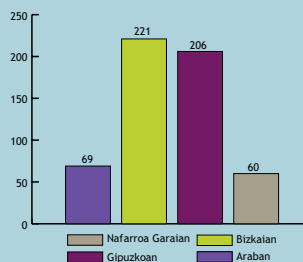
Langileria dagoeneko egoera ekonomiko horren ondorioak jasaten hasi dela salatu dute sindikatuek. Enpresak langileak kaleratzen hasi dira, eta Hegoaldean 15.600 lanpostu galdu ziren 2008an. Lanean jarraitzen dutenen lan baldintzek ere okerrera egin dutela diote, adibidez, Gabonetako aparteko ordainsaria jaso gabeko langileak.

Ekonomia indartzeko neurria neurriaren atzetik onartzen ari dira agintariak. Petrolioaren prezioak goia jo duela dirudi, eta interes tasek beherako joerari ekin diotela. Etorkizun ilunean argiuneak agertzen hasi direla diote adituek. Finantza merkatuek zer bilakaera izango duten ikuskizun dago, ordea.

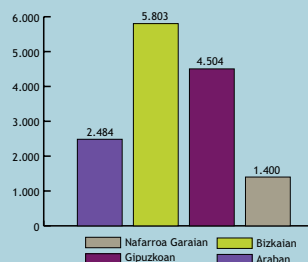
Araba, Bizkai eta Gipuzkoako Foru Aldundiek espero baino %5 gutxiago jasoko dute zerga bidez, Nafarroa Garaikoak, berriz, %3 gutxiago

LAN ERREGULAZIO ESPEDIENTEAK 2008AN

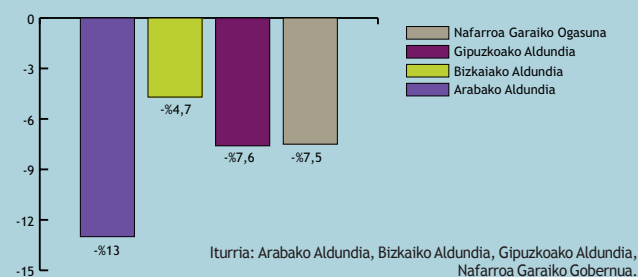
Onartutakoak

Kalte eragindako langile kopurua

Hegoaldeko ogasunek 2008an zerga bidez jasotakoaren jaitiera, 2007an jasotakoarekin alderatuta (%-tan)

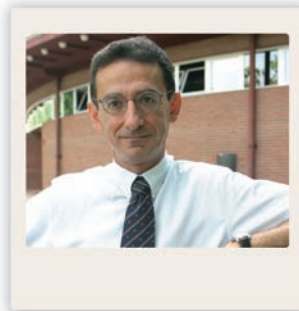

Enpresek kredituak eskuratzeko arazoak dituzte, eta ondorioz, berrikuntza eta formaziorako inbertsioak kolokan daude

Testuaren jatorrizko
hizkuntza: euskara

Etxegintza, finantza krisiak eta atzeraldi ekonomikoa

Mikel Navarro Arantzegi · Euskal Lehiakortasunerako Institutuaren ikertzailea / Deustuko Unibertsitatearen ekonomi katedraduna

2007. urtean Barne Produktu Gordinak (BPGk) %4tik gorako hazkundea izan zuen Hegoaldean, landunak milioi batetik gora izatera iritsi ziren EAEn eta hirurehun mila Nafarroa Garaian, langabezi tasak inoiz izandako mailarik apalenean zeuden (%4,3 Nafarroa Garaian eta %5,7 EAEn, INEren arabera; edo %3,5 EAEn EUSTATen arabera), enpresen errentagarritasunak azken urteetako marka guztiak hautsiak zituen... Hori ikusita, nork esango liguke 2008. urtearen bukaeran jendea beldurrak jota ibiliko zela, batzuen ustez sekulan santan ezagututako krisirik latzenaren atarian? Nola iritsi gara, bada, honetara? Krisiaren eragile gisa hiru faktore nagusi aipa daitezke: higiezinaren sektorea (etxegintza, batik bat), finantza sektorea, eta energia eta lehengaiak.

Energia eta lehengaien eragina hasieran gertatu zen, oraindik ere BPG eta enplegua sendo zeudenean. Izan ere, herrialde garatuetan ekonomia ongi doanean, energia eta lehengai gehiago behar izaten da. Gainera, herri garatuen ekonomi hazkundeari lotuta sorturiko energiaren eta lehengaien eskariari, Txina eta India bezalako herri erraldoien ekonomiaren berealdiko hazkundeez eragindakoa erantsi zitzaion, eta energiaren eta lehengaien urritasuna areagotu zen. Gure planeta ez zen gauza herri horien neurritz gaineko eskariaren hazkundeari erantzuteko (areago, energia berriztagarriak sortzeko asmoz, nekazaritzako hainbat oinarritzako produkturen eskaria ere handitu zenean) eta prezioek gora egin zuten ziztu bizian. Hazkunde eredu horren kontraesana, ordea, ezkutuan gelditu zen krisiak ekonomia jo eta energiaren eta lehengaien eskaria apaldu zuenean. Berriz ere petrolio, txatarra eta abarren prezioek behera jo zuten. Hau da, krisia sortzearen atzean zeuden hiru arrazoi horietatik bat: energiaren eta lehengaien prezioen gorakada, krisiak berak isilarazi du. Ez, ordea, konpondu. Epe luzera, kontraesan hori konpontzen zailena delako. Horretarako, produkzio eta kontsumo moldeak aldatu beharko lirateke errotik. Egunotan hizpide dugun kapitalismoaren berreraitzea baino lan nekezagoa, noski.

Higiezinaren sektorearen krisia

Beste bi faktoreetan gertatutako krisietatik, etxegintzarena izan zen, denbora aldetik, aurrenekoa. Etxegintzaren krisi hori ia herrialde aurreratu guztietan jazo da (Japonian eta Alemanian salbu, non etxegintzaren krisia lehenago gertatua zen).

**Krisiaren eragile gisa
hiru faktore nagusi
aipa daitezke:
higiezinaren sektorea
(etxegintza, batik bat),
finantza sektorea,
eta energia
eta lehengaiak**

90eko hamarkadaren erdialdetik oraingo hamarkadaren erdialdera AEBetan eta Frantziar Estatuan, adibidez, urtero egiten ziren etxe berrien kopurua %40 handitu zen eta etxebizitzaren prezioak %100 igo ziren. Etxegintzaren eztanda hori diru politikak ekarritako interes tasa apalenei zor zitzaion neurri handi batean. Baina etxegintzaren eztanda hori inon neurritz gainekoa izatekotan, Espainiar estatuan izan zen: urtero

650.000 etxebizitza berri egiten ziren (aurreko hamarkadan baino %90 gehiago) eta prezioak ere beste herrialdeetan baino gehiago igo ziren: %150.

Nazioarteko finantza krisia

Aktibo toxiko anitz herri askotako finantza etxeen balantzeetara zabaldu ziren. Inork ez zekien, zehatz-mehatz, beste finantza etxeak zenbateraino zeuden "harrapatuak" eragiketa horietan eta, hortaz, zenbateraino ziren fidatzekoak haiei dirua uzteko. Konfiantza hori galtuta, bankuek elkarri dirua emateari uko egin zioten eta finantza merkatuak blokeatu egin ziren. Abagune horretan, makina bat finantza etxek porrot egin zuen kaudimen eta likidezia arazoengatik.

Krisia lehertu ondoren, diru agintariak (banku zentralak, alegia) hartutako neurriak horrelako egoeretarako gomendatu ohi direnak izan dira.

Gobernuek ere, beren aldetik, hainbat neurri hartu dute finantza krisiari aurre egiteko. Krisi gorrian murgildutako bankuetan salbamendu neurriak hartu dituzte. Zenbait herrialdetan bankuen kapitala sendotzeko neurriak hartu dira (eskuarki, Estatua finantza etxeen kapitalean sartuz).

Espainiar Estatuko eta Hegoaldeko finantza krisiaren ezaugarriak

Finantza krisi honek berezitasun batzuk izan ditu Espainiar Estatuan, banku sistemak bertan dituen ezaugarriak direla medio. Alde batetik, AEBetako bankuetan ez bezala, hemengo bankuen zeregin nagusia ez zen maileguak kontratatzea gero beste erakunde batzuei

BBVA akziodunen batzarra.

Argazki Press

pasatzeko ("sortu eta ondoren banatu" deituriko eredua), bai- zik eta Estatu Espainiarreko bankuak negozio tradizionalen ari- tzen ziren gehienbat (dirua gordailu moduan hartu eta kreditu moduan ematen).

Pasiboen aldetik, AEBetako bankuek ez bezala, ez dute be- ren negozioetarako behar zuten dirua finantza merkatuetan epe laburrera eskuratu. Aitzitik, diru sarrerarik handiena gordai- luetatik zetorren. Espainiar Estatuko bankuei, ordea, ez zitzairen iristen bertako aurrezkitik lortzen zituzten gordailuekin bere in- bertsioak finantzatzeko eta atzerriko finantza merkatuetara jo beharrean aurkitzen ziren, finantzazio bila. Hain zuzen ere, "subprime" hipotekek nazioarteko finantza merkatuetan so- rrazitako krisiak ez zituen jo Espainiar Estatuko bankek akti- bo toxiko horietan dirua inbertituta zutelako, baizik eta mer- katu horietatik diruz hornitzen zirelako eta bat-batean horni- dura hori eten zelako.

Finantza krisi horretan, Es- painiar Estatuko eta Hegoalde- ko banku eta aurrezki-kutxek beste herrietako en aldean ager- tzen dituzten kaudimena, liki- dezia eta errentagarritasuna le- hen azaldutako aktibo eta pasi- boko ezaugarrien bidez azal daitezke.

Azkenik, errentagarritasu- naren aldetik, krisiarekin bate-

ra etorritako berankortasunak eta kreditu eskaeren gutxitzeak eragin gaiztoa izango dute banku eta kutxen errentagarritasu- nean. Eragin gaizto hori are handiagoa izango da aurreko urte- etan asmo handiko zabaltze politiketan murgildutako erakun- deetan (irekitako bulego berriak errentagarri bihurtzeak den- bora askoz gehiago eskatuko duelako) eta higiezinaren sektorean (bai zuzenean, bai higiezinaren sustatzaileen bidez) inplikaturiko erakundeetan. Bestalde, kontuan hartu behar da azkeneko ur- teetan banku eta kutxen irabazietatik %40 inguru, finantza bi- tartekotzatik etorri beharrean, banku eta aurrezki kutxek en- presen kapitalean egiten zituzten inbertsioetatik zetozela eta, orain burtsa dagoen bezala, ez dela espero hori eutsi ahal iza- tea. Laburbilduz, krisiarekin batera finantza etxeen errentaga- rritasunak okerrera egingo du seguru asko.

Ekonomia errealearen atzeraldia

Eraikuntzaren sektorearen amiltzea dela eta, sektore horren hazkuntzarekiko menekotasun handiagoa duten ekonomiek kri- siaren eragin gaiztoagoak pairatuko dituzte.

Horrekin batera, finantza-krisiak eragindako likideziaz ar- eza dela eta, bankuak eta aurrezki-kutxak kreditua emateko uzkur agertzen dira. Horrek kalte gehien ekipamendu eta kon- sumo iraunkorreko ondasunak ekoizten dituztenei egiten die (haien produktuen salmentetarako kreditua maizago erabil- tzen delako).

Aipatutako bi faktoreetan Hegoaldeko egoera apur bat hobea da Espainiar Estatukoa baino. Alde batetik, eraikuntzaren sekto- reko enpleguak ekonomia guztian duen pisua txikiagoa da EAEn (%9) Espainiako Estatuan baino (%12); Nafarroa Garaian, berriz, eraikuntzak ia Espainiako Estatuan adina pisua du (%11). Beste- tik, lehenago esan bezala, bertako aurrezki-kutxek (EAEkoek modu nabarian eta Nafarroa Garaikoek, ez hainbeste) likidezia arazo gutxiago dute Espainiako Estatukoek baino eta, beraz, kre- ditua gutxiago murriztu dute. Gainera, euskal enpresek zorpetze apalagoa dute Espainiako Estatukoek baino eta, alde horretatik, kreditu murriztapenei aurre egiteko posizio hobean daude.

Azken datu makroekonomikoen arabera ere, EAE, eta neu- rri apalagoan Nafarroa Garaia, hobeto moldatzen ari dira kinka larri honetan Espainiako Estatuan baino. 2008ko 3. hiruhileko- an, adibidez, Barne Produktu Gordinaren urte arteko hazkun- dea %1,9 eta %1,8 izan zen EAEn eta Nafarroa Garaian, eta Es- painiako Estatuan, aldiz, %0,7 bakarrik. Langabezi tasaren al- detik ere, EAEk eta Nafarroa Garaiak portaera hobea dute (%6,3 eta %7,1, hurrenez hurren, 2008ko 3. hiruhilekoan) Espainiar es- tatuak (%11,3) baino.

Aditu askok egungo krisia 1929ko Beheraldi Handienetik eko- nomiak bizi izan duen gogorrera dela kontsideratzen dute. Nire ustez, BPGren hazkundearen aldetik, baliteke gaurko krisiak au- rrekoekin nolabaiteko antza izatea. Baina langabeziaren eta on- gizatearen aldetik, ordea, nahiko urruti geldituko gara orduan pairatutako egoera latzetik.

Has gaitetzen alderatzen oraingo krisia, neurri handi batean finantza sektoreari lotua, munduan gertaturiko beste finantza krisi handiarekin: Beheraldi Handiarekin, alegia. Bien arteko ez-

Aditu askok egungo krisia 1929ko Beheraldi Handienetik ekonomiak bizi izan duen gogorrera dela kontsideratzen dute

Garai txarrak datozkigu. Duda gabe, langabeziak gora joko du, bortizki. Baina ez dugu espero behar 80ko eta 90eko hamarkaden erdialdean iritsitako langabezi-tasak berriz ere errepikatzea

berdintasunak, Sala-i-Martínek erakutsi duen bezala, handiak dira. Lehenik eta behin, 1929koan jendearen gordailuak ez zeuden segurtaturik eta, hortaz, bankuen porrotekin batera jende askok bere aurrezki guztiak galdu zituen, egungo krisian gertatu ez dena. Bigarrenik, orduan urre patroia egotean, banku zentralak ez zuten sistema behar adinako likideziaz hornitu; egungo krisian, aldiz, banku zentralak sistemak behar zuen likidezia ematen ahalegindu dira. Hirugarrenik, 1929ko krisian deflazioa gertatu zen eta, prezioak eta alokairuak beheratzean, jendea bere zorrak ordaindu ezinean gelditu zen; oraingoan, oster, inflazioak dirau, pixka bat beheratuta izanagatik ere. Laugarrenik, Beheraldi Handian, Gobernuak neurri babesleeta jo zuten krisi garaian, nazioarteko merkataritza eragotzi eta krisia sakondu zutenak; oraingoan, berriz, orduan gertatutakoak eskarmentaturik, inork ez du horrelako neurririk proposatu. Bosgarrenik, 1929ko krisia lehertu zenean finantza sektoretik at errentagarritasuna guztiz makala zen; aitzitik, oraingo krisia azaleratu denean, enpresa ez-finantzarioen errentagarritasuna bere punturik gorenean zegoen. Azkenik, 1929an jendearen biztanleko errenta askoz apalagoa zen orain baino eta gizarte babespeide gutxiago zegoen ezbeharren aurrean; horregatik, nahiz eta oraingo krisian jendearen errenta jaitsi, jendearen biziraupena ez da hain kolokan jarriko.

Bestalde, lehen esan moduan, euskal enpresak nahiko sendo iritsi dira krisialdira: instalazioak aski berriturik, soberako langilerik gabe, pasiboak nahiko osasundurik, nazioartean ibiltzeko trebaturik, kalitatezko sistemak oso zabaldurik, etab.

1993an Espainiako Estatua defizit publiko galantarekin eta nahiko zorpeturik iritsi zen krisialdira. Oraingoan, berriz, superabitarekin iritsi da eta, beste herriei alderaturik, gutxi zorpeturik. Autonomia Administrazioak ere oso finantza egoera osasuntsuan iritsi dira. Horrek krisiaren kontrako politika konpentsatzaileak aurrera eramateko aukera gehiago ematen du.

Azkenik, 90eko krisialdian gauzak okerragotzen hasi zirenean, langabezi tasaren abiapuntua askoz altuagoa zen: 1990ean, EUSTAten arabera, EAeko langabezi-tasa %16koa zen. Eta unetik txarrean (1993-1994 urteetan) langabezi-tasa %25eraino iritsi zen. Orain berriz, langabezi tasak askoz apalagoak dira: INEren ustez, EAEn %6,3 (EUSTAten arabera are txikiagoa: %3,5) eta Nafarroa Garaian, %7,1. Gainera, oraingoan langabezia ez dirudi orduan bezainbeste handituko denik. Izan ere, orduan, langabezia handitzen zen bai galdutako enpleguengatik bai lan

merkatura enplegu bila hasten zen jende berriagatik. Azken horiek asko ziren: alde batetik, hazkunde demografikoagatik askoz gehiago baitziren lan adinera iristen ziren gazteak erretiro adinera iristen zirenak baino; bigarrenik, makina bat emakume lan merkatura jotzen baitzuten lan bila, artean emakumeen jarduera tasa oso apala izanik; eta hirugarrenik, artean ugari baitziren lehenengo sektoretik kanporatuak ziren langileak, beste sektoreetan lan hori bilatzen ahalegintzen zirenak. Gaur egun, ordea, lan merkaturaren presioa egiten duten hiru indar horiek, guztiz desagertu ez badira ere, asko moteldu dira: gehiago dira orain erretiro adinera iristen direnak lan adinera iritsitakoak baino; emakumeen lan merkaturatzea neurri handi batean eginga dago eta, hortaz, etorkizunean, gutxi izango dira lan merkatura joko duten emakume kopuru gehigarriak; eta lehen sektoreak dagoeneko oso lanpostu gutxi du eta, beraz, ez du etorkizunean jende askoz gehiago sektore horretatik iraitziko.

Beraz, garai txarrak datozkigu. Dudarik gabe, langabeziak gora joko du, bortizki. Baina ez dugu espero behar 80ko eta 90eko hamarkaden erdialdean iritsitako langabezi-tasak berriz ere errepikatzea.

Oharra: ikus testuaren bertsio osoa www.gaindegia.org

Egilearen oharra: Eskerrak eman nahi dizkiet Itziar Navarriori eta Xabier De la Mazari, artikuluko lehenengo bertsioaz iradokitako zuzenketaengatik eta hobekuntzaengatik. Dena den, bertan dirauten akatsak niri dagozkit soil-soilik.

Argazki Press

Testuaren jatorrizko
hizkuntza: frantsesa

2008ko bilakaera ekonomikoa Iparraldean: krisiaren eta iraupenaren artean

Michel Garicoix · Baionako IUT Unibertsitateko Irakaslea

2008ko abenduan, euskal herritarrek kezkatuta amaitu zuten urtea: munduko “krisia” heltzeaz zegoen. Ziurrenik bankuek ere une zailak biziko zituzten, batzuek Europa mailan arazoak baitzituzten jada; horren lekuko da Caisse d'Épargne-Ecureuil erakundearen kasua. Horrez gain, 2009. urtearen hasieran langabeziak gora egin zuen. Enpresa batzuk langileak kaleratzen ari ziren. Besteak beste, Hazparneko Alphacan enpresa (metalaren sektorea). Garraiolariek eta merkatari txikiek ez zituzten jada beren aldi baterako kontratuak berritzen...

Egia esan, Iparraldean kolpea ez da aurreikusitakoa bezain suntsitzailea izan: 2008ko urte amaieran langabezia ez zen %7ra iristen, hau da, Akitaniakoa eta Frantziako Estatuakoa baino txikiagoa zen. Iparraldeak gogor eusten dio egoerari, horretarako baliabideak baititu: 30.000 bat enpresa; horietatik gehienak ETEak. Bestalde, artisau ugari ditu. Enpresen laurdenek neka-

zaritzako elikagaien edo egurraren salerosketan dihardute, %17k merkataritzan, %10k bakarrik eraikuntzan eta herri lanetan, %7k ostalaritzan eta beste %7k industrian. Eta %38k zerbitzuak eskaintzen dituzte: osasunarekin edo enprekin lotutako arreta pertsonaleko zerbitzuak (kontabilitate zerbitzuak, aholkularitza, etab.).

Egitura txiki horiek guztiek primeran egoki ditzakete euren ordutegiak eta langileak eskaeretara. ETEen ahulgunea da, ez dutela funts propiorik eta ez direla nazioarteko merkatuetan egoten, ezta Europakoetan ere. Iparraldeak, ordea, jarduera

Egia esan, Iparraldean kolpea ez da aurreikusitakoa bezain suntsitzailea izan

Lauak enpresa, Aiherran (Nafarroa Beherea).

LJPB

Baionako Portua.

LJPB

indartsua duten hainbat sektore ditu aldeko, esaterako, aeronautika eta turismoa. Azkeneko hori, hain zuzen, lurraldearen erakargarritasunari esker: itsasoa, mendia eta nortasun indartsua. Frantziako Estatu-ko sektore publikoaren presentzia ere garrantzitsua da (aberastasun nazionalaren %20), eta horrek eros ahalmenaren etengabeko hedapena bermatzen du.

Hala ere, ahultasun seinale batzuk ikusten dira honako arlo hauetan:

-Higiezinaren sektorea ez doa gorantz, aurreko urteetan bezala. Eraikuntza berri-ko etxebizitzak garesti jarraitzen du, baina prezioen goranzko joera eten egin da. Transakzioak %30 jaitsi dira eta higiezinaren agentzia askok itxi egin behar izan dute.

2005 eta 2006 artean kostaldean oso bizkor zabaldutako (aste-an bat) agentziek ere itxi egin behar izan dituzte ateak.

-Elur-kirolek ere kalteak jasan dituzte. Elurrik gabeko urteetan, kontsumitzaileak funtsezkoak ez diren gauzak bazter-tzen ditu. Quiksilver-ek (Donibane Lohizune) 2005az geroztik pairatzen ditu Rossignol eskien erosketaren eta ondorengo gal-duzko salmentaren ondorioak.

Horrek tokiko arazoak krisiaren aurrekoak direla erakusten du, ahaztu gabe nekazaritza, jakina, gogor borrokatzen ari dena

bizirik irauteko: esnearen eta ardi haragiaren kotizazioak kalte handiak eragin dituen sektorea izan arren, nekazariak gogor lehiatzen

***Esnearen eta ardi
haragiaren kotizazioak
kalte handiak eragin
dituen sektorea izan arren,
nekazariak gogor lehiatzen
dira beren ustiapenak
iraunarazteko***

lehiatzen dira beren ustiapenak iraunaraz-teko. Bien bitartean, inbertsio industrial berrien etorrera iragarri zuten Baionako Portuan. Celsa-France siderurgia taldeak, esaterako, Bokale bi izezketa fabrika ireki-tzea aurreikusi zuen. Beltrame italiar en-presak, berriz, alboan beste fabrika bat za-baltzea aurreikusi zuen. Bi ezarpen horiek Baionako Portuko trafikoa indartuko dute. 2008an 3,750 milioi tonako trafikoa izan zuen portuak; aurreko urtean, berriz, 4 mi-lioiokoa.

2008an, azkeneko urteetan bezala, etengabeko hazkunde demografikoak era-

gina izan du Iparraldeko ekonomian eta aurreikuspenen arabe-ra, datozen urteetan bere horretan jarraituko du. INSEEren ara-bera, 1999an 260.000 biztanle zituen Iparraldek, guztira, eta 2009. urte amaierarako 300.000 izango ditu. Hau da, 40.000 per-sona gehiago, eta ez erretiratuak bakarrik (%20), baita gazte-ak eta soldatapekoak ere. Non biziko dira? Eta zer-nolako ga-rraio eta aisialdi azpiegitura eta ekipamendu beharko dituzte (eskolak, unibertsitatea, ospitaleak)? Horiek dira, hain zuzen, Iparraldeko 2009rako erronkak.

Kanpoko energiaren mende

Petrolioaren neurrigabeko garestitzeak energia eskasaren inguruko eztabaida berpiztu du. Kontsumoa murriztea eta auto-hornikuntza sendotzea dira egoerari buelta emateko gakoak, adituaren arabera. Hori lortzeko aukerak urrun dira oraindik, ordea, Euskal Herrian.

Euskal Herriak energia asko behar du. Orain arteko kontsumo mailari eusteko bai behintzat: urteko 163 gigajoule kontsumitzen da, batzaz beste, biztanleko, zazpi lurraldeetan. Garapen industrial handiko herrialdeetan adina, eta aditu askok gomentatzen duten batzaz bestearen oso gainetik (Vaclav Smil Kanadako Manitoba unibertsitateko irakasle eta energia adituaren arabera, biztanleko 70 gigajoule urteko nahikoa da oinarritzko bizi baldintzak eta garapen intelektuala bermatzeko). Aurreztearen aldeko kanpainak kanpaina, eta planak plan, kontsumoa handituz doala erakusten dute, gainera, azken urteotako datuek: 1997tik 2007ra %4 inguru hazi da herritarren energia kontsumoa.

Energia horren gehiengoa kanpotik ekartzen da, gainera, eta mendekotasun energetikoa handia da. 2005eko datuak kontuan hartuta, Euskal Herriaren buruaskitasun energetikoa %9koa soilik da, eta beraz, %91 inportatu egiten da. Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako burujabetasun energetikoa %5ekoa da, Nafarroa Garaikoa %15ekoa, eta Lapurdi, Zuberoa eta Nafarroa Beherekoa %7 ingurukoa.

EEE-Energiaren Euskal Erakundearen arabera, garapen industrial handiko herrialdeen moduko mendekotasuna dute Arabak, Bizkaiak eta Gipuzkoak: inportatukoaren %68 petrolio produktuei dagokie, %24 gas naturalari, %5 energia elektrikoari, eta %3 ikatzari.

Nafarroa Garaiko datuak hobeak dira, baina buruaskitasun energetikotik urrun dira han ere bai: energia berriztagarrien bidez sortutako elektrizitateak bertan kontsumitzen denaren %65 estaltzen du, eta Europar eredu garri kontsideratzen da, baina Hegoaldeko sistema elektrikoak Espainiar Estatuakoz gertu txertatuta dago, eta, ondorioz, haren mende. Halatsu gertatzen zaie Frantziako Estatuarekin Lapurdi, Zuberoari eta Nafarroa Behereari: sistema Parisen esku dago, guztiz.

Argazki horren aurrean, auto-hornikuntza sendotzea eta herrialdearen energia kontsumoa murriztea lehenetsi dute Euskal Herriko agintariek. Buruaskitasun elektrikoak lortzea da helburua. Energia berriztagarriak sustatzeaz gain, ziklo konbinatuko zentralen aldeko apustua egin dute Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Foru Gobernuak, eta horretarako beharrezko azpiegiturak ere jarri dituzte martxan. Efizientzia sendotu, kutsadura gutxitu, eta petrolio-

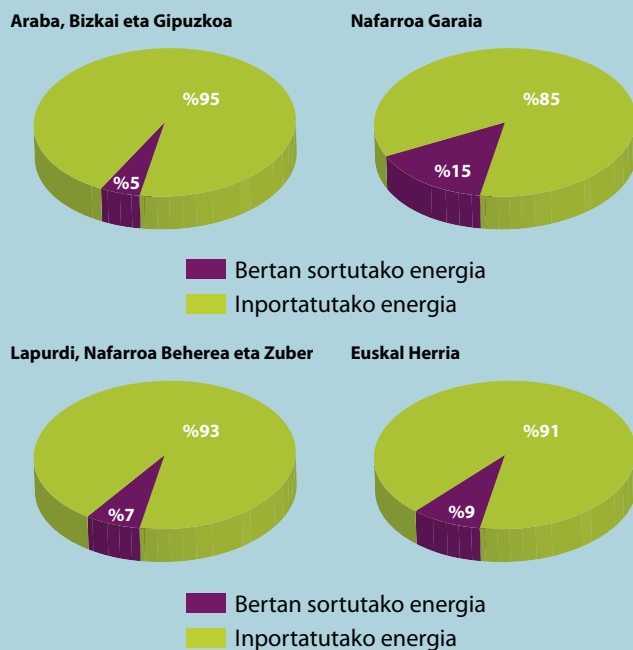
rekiko eta ikatzarekiko mendekotasuna murriztea lortu dute, baina gas naturalarekiko dependentzia sortu dute ordainetan. Azken 50 urtean, Euskal Herrian usiatzen diren lau gas naturaleko hobiak (Castillo, Gaviota I, Gaviota II eta Albatros) ia agortuta daude, eta ondorioz, ziklo konbinatuen funtzionamendurako behar den erregai hori inportatu egin behar da.

Lapurdiko, Zuberoako eta Nafarroa Behereako energia politika, berriz, Pariseko Gobernuaren mende dago guztiz, eta bestelako joera erakutsi dute bertako agintariek: energia nuklearraren aldeko apustua egin dute Parisen. Frantziako Estatuan sortzen den elektrizitatearen %84,6 zentral nuklearretan ekoizitakoa da.

Datuak datu, burujabetasun elektrikoak 2010erako aurreikusi dute Hegoaldeko agintariek, eta energia planak kontuan hartuta, ziklo konbinatuko zentralen bidetik jarraituko dute etorkizuneko politikek ere bai. Iparraldeko joera, berriz, Pariseko Gobernuaren araberrakoa da, eta Frantziako Estatuak energia berriztagarrien alorrean Europako Batasuneko atzeratuena dela kontuan hartuta, oraingo bideari jarraituko diotela dirudi.

Petrolioak eta ikatzarekiko mendekotasuna murriztea lortu dute Hegoaldeko agintariek, baina gas naturalarekiko areagotu dute ordainetan

Euskal Herriaren mendekotasun energetikoa 2005ean

Iturria: Gorka Bueno (2008), Energia urriko mundu baterako gida, Manu Robles-Arangiz Institutua.

Energia aurrezteko planak plan, euskal herritarren kontsumoa %4 inguru hazi da urtetik urtera azken hamarkadan

Testuaren jatorrizko
hizkuntza: euskara

Energia mendekotasun larria Euskal Herrian

Gorka Bueno · EHUKo irakaslea

Euskal Herrian energia kontsumoa ez da iraunkorra. Alde batetik, kontsumitzen dugun energiaren zatirik handiena kanpotik datorkigu eta jatorri fosila du; bestetik, energia azpiegiturak kontrolatzen dituzten erabakiguneak Euskal Herritik kanpo daude. Epe luzera, egoera eutsiezina da; zoritxarrez badirudi administrazioak oraindik ez direla konturatu.

Energia buruaskitasuna islatzen duen autohorkuntza-tasa apala da gurean: %5,4 EAEn (2007), %14,9 Nafarroa Garaian (2006) eta %1,4 Iparraldean (2004)¹. Guztira, %7 inguru Euskal Herrian. Mendekotasunarekin oso kezkatuta dagoen Europako Batasunean tasa %50 da.

Euskal Herrian ia ez dago erregai fosilen erauzketarik, eta bertoko energia sorkuntza, fluxu berriztagarrien ustiapenean oinarritzen da: EAEn biomasa da nagusi; Nafarroa Garaian haize-parkeetan sortutako elektrizitatea; eta Iparraldean, tamaina txiki-hainbat presa hidroelektrikotan sortutako elektrizitatea eta biomasa, bakoitza neurri berean. Guztira, biomasatik sortutako energia Euskal Herrian sortzen denaren %60 da, eta elektrizitate eoliko %30 (nagusiki Nafarroa Garaiko). Eguzki energia termikoaren eta elektrizitate fotovoltaiakoaren ekarpenak hutsaren hurrengoak dira, beren potentzialtasunaren oso azpitik, zoritxarrez.

Europako Batasunak 1996an ezarri zuen helburuaren arabera, berriztagarrien ekarpenak gutxienez kontsumo gordinaren %12 izan behar du 2010. urtean. Nafarroa Garaian helburua beteta dago jadanik: 2006an %13,3 zen portzentajea, eta Nafarroako Foru Gobernuak laster %14,7 izatea espero du². EAEn berriz, 2007an %5 inguru zen berriztagarrien ekarpena -Eusko Jaurlaritzak onartu du jadanik ezinez-

koa izango dela 2010eko helburua bete-tzea-, eta Iparraldean %2 baino gutxiago zen 2004an. Euskal Herri osoan, guztira, %6,4 inguru da berriztagarrien ekarpena kontsumo gordinaren ehunekoetan neurtuta, eta helburuak betetzetik urrun gaude. Bestalde, oso kontuan hartzekoa da berriki Europako Kontseiluak 2020rako berriztagarrien ekarpena %20 izateko muga ezarri duela.

Egia da azken urteotan energia berriztagarriak ugaltu direla Euskal Herrian, baina ez da nahikoa; gainera, aldi berean administrazioek bultzatzen dituzten beste hainbat neurrik kontrako norabidean eramaten gaituzte. EAEn esaterako, larria da gas naturalaren aldeko apustu sutsua. Kanpotik inportatu beharreko gas naturalak CO₂ isurketak dakartza, zikina da: haren kontsumoa ikatzarena baino garbiagoa izan arren, gas naturala erretzen duen Boroako ziklo konbinatuko zentralak, adibidez, orduko ia 280 tona CO₂ isurtzen du, potentzia gorenean (755 MW) funtzionatzen duenean. Eusko Jaurlaritzako helburuak betez gero, EAEn laster ziklo konbinatuko zentral termikoen potentzia elektrikoa guztiaren %65 izan daiteke³, eta gasaren kontsumoa, gordin osoaren %52 2010erako⁴. Hori bai mendekotasuna! Horrelakorik ez dago munduan herri garatuen artean; 2007an ehuneko handiagoa zuten estatu bakarrak honako hauek ziren⁵: Uzbekistan, Katar, Turkmenistan, Bangladesh, Belarus, Arabiako Emirri Batuak, Algeria, Azerbaijan, Errusia, Iran eta Argentina. Horiek al dira gure erreferentziak? Europako Batasunean gas naturalaren kontsumoa %24,9 da eta OECDn, %23,7.

Ziklo konbinatuen ugaltze masibo horri esker, Eusko Jaurlaritzak dio "Euskadin sortutako elektrizitateak [Euskadiko eskara elektrikoa] estaliko luke; hots, buruaskitasun maila iritsiko" lukeela⁶. Baina Eusko Jaurlaritzak hau ahazten du: zentralek erretzen duten gasa kanpotik datorkigu. Horrela ez dago bate-re buruaskitasun energetikorik sorkuntza elektrikoan.

Larriagoa dena: EAEko gobernua gas naturalaren kontsumoa erabiltzen du -kontsumoa bultzatuz- energia ekoizpen eta kon-

1. - Euskal Herriko lurraldeetako energia datuak honako dokumentu haue-tatik daude aterata: Balance de energia final Navarra 2006, Nafarroa Ga-raiako Gobernuak, 2007; Le Double Défi Climat & Energie: quels enjeux pour Pays Basque 2020? Synthèse bibliographique, Conseil de Développement du Pays Basque, 2006; Energia 2007. Euskadi Datu Energetikoak, Energia Euskal Erakundea, 2007.

2. - Plan Energético de Navarra 2005-2010, Nafarroa Garaiko Gober-nua, 2005, 68. or.

3. - Energia Garapen Iraunkorrerantz. Euskadi 2010 Energia Estrategia, Eusko Jaurlaritzak, 2003, 118. or.

4. - Energia Garapen Iraunkorrerantz. Euskadi 2010 Energia Estrategia, Eusko Jaurlaritzak, 2003, 62. or.

5. - Statistical Review of World Energy 2008, British Petroleum.

6. - Energia Garapen Iraunkorrerantz. Euskadi 2010 Energia Estrategia, Eusko Jaurlaritzak, 2003, 118. or.

**Euskal Herrian
ia ez dago erregai
fosilen erauzketarik,
eta bertoko energia
sorkuntza,
fluxu berriztagarrien
ustiapenean
oinarritzen da**

Mendekotasuna itzela da energia azpiegiturei dagokienez ere. Zentzu horretan, bereziki larria da sare elektrikoaren kudeaketan

Alaizko (Nafarroa Garaia) Parke Eolikoa.

Argazki Press

tsumo iraunkorarekin lotutako helburuak hobeto betetzeko, edo haien ez- betetzea apaintzeko. Eusko Jaurlaritzaren II. Ingurumen Esparru Programan, M2.6 helburuak hau dio⁷: “Energia kontsumoaren %29 energia berriztagarrien eta baterako sorkuntzaren bidez egitea lortzea [2010ean]” (2005ean %16 omen zen). Helburuak, berriztagarrien ekoizpena eta baterako sorkuntza lotzen ditu, energia kontsumo eta ekoizpen iraunkorrak sustatzea den 5. helburu estrategikoaren atalean. Baina 2007an, baterako sorkuntza erabilitako erregaien %76,6 gas naturala zen, %10,7 petrolioaren ekoizkinak, eta bakarrik %13 zen berriztagarria. Iturri berriztagarriko baterako sorkuntza bakarrik kontuan hartzen bada, %6,4ra jaisten da. 2010eko %29ko helburu hori, nola lortuko da ba? Gas naturala erretzen lortu nahi baldin badute, kontsumo hori ez da batere iraunkorra izango. Horrelako politikek ez gaituzte iraunkortasunaren bidean jartzen.

Nafarroa Garaiko Foru Erkidegoan berriz, berriztagarrieko begirunea EAEn baino handiagoa da -kontuan hartu behar dugu, aldi berean, Nafarroa Garaian potentzialtasuna altuagoa dela-. Baina gauzak aldatzen ari dira Nafarroa Garaian, zoritarrez⁸. Egun potentzia eolikoa (936 MW 2006an) ziklo konbinatuko (800 MW) baino handiagoa den arren, 2010era begira egoerari buelta eman nahi dio Nafarroa Garaiko Foru Gobernuak, eta 2010erako ziklo konbinatuko zentral termikoen potentzia bikoiztu. Helburuak betez gero⁹, gas naturalean oinarritutako sorkuntzak haizearena (1,6 GW) garaituko luke, iraunkortasunaren kalterako.

Iparraldean ere energia mendekotasuna itzela da. Sorkuntza hidroelektrikoa garrantzitsua izan arren, sistema fotovoltaiakoaren eta eguzki energia termikoaren erabilera murriztegia da, potentzialtasunaren oso azpitik. Biomasaaren ustiapenak ere etorkizun

handia du Iparraldean, baina funtsezkoa izango da ustiapen eredu iraunkorrak bermatzea, kanpotik ekarritako nekazaritza industriaren ustiapen ereduak saihestuz eta lurraldean errotutako laborantza ekologikoan oinarrituz, eredu horiek guztiz ezberdinak baitira. Honekin lotuta, azpimarratzekoa da gizakientzat funtsezkoena den energia iturriaren sektorearen egoera: nekazaritza eta abeltzaintzarena, jaten dugun elikagaiez arduratzen den sektorea hain zuzen. Edozein supermerkatutara joan baino ez dugu konturatzeko arlo honetan zer-nolako mendekotasuna dugun, gero eta handiagoa, etxaldean desagertzeak bultzatuta.

Hala ere, Euskal Herriko energia mendekotasuna ez da baliabide naturaleara bakarrik mugatzen. Mendekotasuna itzela da energia azpiegiturei dagokienez ere. Zentzu horretan, bereziki larria da sare elektrikoaren kudeaketan. Jakinaenez, elektrizitatea ez dago eskala handian biltzerik. Horregatik, sare elektrikoan edozein unetan sorkuntza eta kontsumoaren arteko doiketak etorri behar du, eta sare elektrikoaren kudeaketa fina eta zentral termiko guztien funtzionamenduaren planifikazio zehatza eskatu behar da. Urtez urte gero eta handiagoa den sorkuntza eolikoaren ekarpenak are eta gehiago zailtzen du sare elektrikoaren kudeaketa, Europar estatu mailan egiten dena. Espainiako Estatu adibidez, zentral termoelektrikoen programazioa Red Eléctrica de España, S.A. (REE) enpresaren CECOEL zentroko burutzen du, Madrildik hurbil. Zentro horretatik estatu osoko zentral guztiei sorkuntza mailaren aginduak bidaltzen zaizkie, orduz ordu. Erregulatu ezineko sorkuntza berriztagarria, nagusiki eolikoa, REEren CECRE zentrotik kontrolatzen da. Espainiako Estatuan elektrizitatearen merkatu liberalizatua dagoenez, hurrengo egunean elektrizitatea sortuko duten zentralak eta elektrizitatearen salneurria merkatu birtual batean erabakitzen dira egunez egun, Operador del Mercado Ibérico de Energía, S.A. (OMEL) enpresak kudeatuta. Iparraldearen egoera simetrikoa dugu, Parisi begira. Euskal Herrian ez dago sare elektriko autonomorik; bi elektrizitate sare daude, Frantziako eta Espainiako Estatuaren mendeak; eta Hegoaldearen eta Iparraldearen arteko haustura elektrikoa, ezbairik gabe, administratiboa bezain sakona eta larria da.

Sare elektrikoaren kudeaketa gaitasunik ezak guztiz baldintzatzen du euskal energia buruaskitasun oso mugatua, eta kontuz ibili behar dugu sorkuntza elektriko berriztagarria kon-

7. - Euskal Autonomia Erkidegoko II. Ingurumen Esparru Programa. Etorbizuna diseinatzen 2007-2010, Eusko Jaurlaritza, XX. or.

8. - Plan Energético de Navarra horizonte 2010. Indicadores de seguimiento incidencia ambiental año 2006, Nafarroa Garaiko Gobernua, 2007, 9. or.

9. - Plan Energético de Navarra 2005-2010, Nafarroa Garaiko Gobernua, 2005, 28. or.

tsumoarekin erkatzen denean. Nafarroa Garaian adibidez, elektrizitate eolikoa Nafarroa Garaiko kontsumo elektrikoaren erdia adina energia da; baina horrek ez du esan nahi Nafarroa Garaian kontsumitzen den erdia eolikoa denik. Hegoaldeko sorkuntza eolikoa eta kontsumoa estatu mailan planifikatu, programatu eta kudeatzen da¹⁰. Egun, burujabetza elektrikoak ezinezkoa da Euskal Herrian. Petrolio eta gas naturalaren azpiegituren kudeaketa ere hein handi batean estatuen mende dago. Energia azpiegituren arloan, EAEn eta NFEn energia-eskuduntza maila ia ingurumen baimen eta instalazio berrien baimenak igortzera mugatzen da, estatu mailan planifikatutako politiken garapenarekin batera.

Energia egoera larrian gaude Euskal Herrian. Erregai fosilen mendeotasuna itzela da gure gizartean. Garrantzitsua da energia berriztagarrien ustiapena bultzatzea. Euskal Herrian bada-go haiei etekina ateratzeko tarte handiago bat oraindik: bio-

10.- EAEko eta NFeko energia kontabilitateetan elektrizitatearen inportazio eta esportaziorako kantitate netoak agertzen dira, baina errealtatean elektrizitatea sare elektrikoaren punta batetik bestera ari da mugitzen etengabe, eta benetako mugimenduak kantitate netoak baino askoz handiagoak dira.

masatik ateratako energia, elektrizitate fotovoltaikoa, eguzki-energia termikoa berokuntza eta ur beroa hornitzeko, haize-energia... Baina berriztagarriak ez dira mirarizkoak. Egungo kontsumo maila eta ereduak gizarte modernoan -geure gizartean- ez dira batere iraunkorrak. EAEn, adibidez, 2001etik 2007ra arte, elektrizitate kontsumoaren batz besteko urteko hazkundea %2,9 izan da, eta garraio-sektorean %4,4. Joera horri buelta eman behar zaio, eutsiezina baita. Erregai fosilekiko mendeotasuna apurtzeko eta klima eta energiarekin lotutako ziurgabetasunari aurre egiteko gakoa hau da: energia kontsumoa saskonki murriztu, eta bertako ekoizpena, etxekoa, bultzatzea. Garapen iraunkorrean jarriko gintuzketen kontsumo eta ekoizpen ereduak sustatu eta bultzatu behar dituzte erakundeek. Energia fluxu berriztagarrien erabilera ugaltu behar da, baliabide guztietako birziklapenarekin batera, energia kontsumoak murrizte aldera. Era berean, gizarteak elikagai eta produktuen kontsumoa bertako ekoizpenarekin estaltzen saiatu behar du, hori baita garraio-sektorean kontsumitzen den energia kopuru itzela murrizteko bide bakarra. Zoritzarrez, administrazioen asmoa ez ei da mugikortasuna murriztea energia kontsumoa gutxitzeko, baizik eta kontrakoa, garraio azpiegitura erraldoien eraikuntza bultzatzea.

1. Euskal Herriko energia ekoizpena, buruaskitasuna eta berriztagarrien ekarpena, kontsumo gordinaren ehunekoetan neurtuta.

KTPB	Petrolio eta deribatuek	Energia deribatuek	Elektrizitate hidrolikoa	Hidroliko txikia (<10 MW)	Elektrizitate eolikoa	Elektrizitate fotovoltaikoa	Energia eguzki termikoa	Biomasa	Guztira	Kontsumo gordin	Buruaskitasuna (%)	Berriztagarriak (%)
EAE (2007)	7	22	16	13,2	27,9	0,71	0,9	331,2	418,91	7773	5,39	5,02
Nafarroa Garaia (2006)	0	37,89	4,98	31,77	184,64	3,12	1,62	95,51	359,53	2.414,34	14,89	13,32
Iparralde (2004-05)	0	0	0	9,89	0	0	0,18	8,58	18,66	1300	1,44	1,44
Guztira	7	59,89	20,98	54,86	212,54	3,82	2,71	435,3	797,1	11.487,34	6,94	6,36
Guztira (%)	0,88	7,51	2,63	6,88	26,66	0,48	0,34	54,61	100			

Iturria: testuan aipatua. Ikus 29-30-31 orrialdeetako oin oharrak.

2. Energia berriztagarrien ekoizpena Euskal Herrian, lurraldeka.

KTPB	Elektrizitate hidrolikoa	Hidroliko txikia (<10 MW)	Elektrizitate eolikoa	Elektrizitate fotovoltaikoa	Energia eguzki termikoa	Biomasa	Guztira	Kontsumo gordin (%)
EAE (2007)	16	13,2	27,9	0,71	0,9	331,2	389,91	53,40
Nafarroa Garaia (2006)	4,98	31,77	184,64	3,12	1,62	95,51	321,64	44,05
Iparralde (2005)	0	9,89	0	0	0,18	8,58	18,66	2,56
Guztira	20,98	54,86	212,54	3,82	2,71	435,3	730,21	100
Guztira (%)	2,87	7,51	29,11	0,52	0,37	59,61	100	

Iturria: testuan aipatua. Ikus 29-30-31 orrialdeetako oin oharrak.

3. EAEko baterako sorkuntza azken urteotan. Kontsumo osoko estaldura gas naturalaren kontsumoa kontuan hartuta, eta gas naturala erabiltzen duen baterako sorkuntza kenduta.

	Kontsumo elektriko	Sork. elektriko berrizt.	Baterako sorkuntza	%	%gas erabiltzen duen baterako sorkuntza kenduta
2005ean (GWh)	19.399	722	2.440	16,30	7,10
2006an (GWh)	20.281	711	2.246	14,58	6,48
2007an (GWh)	19.186,05	926	2.337,21	17,01	6,38

Iturria: testuan aipatua. Ikus 29-30-31 orrialdeetako oin oharrak.

Etxegintzaren zimentarriak kolokan

Etxegintza sektorea gainbehera hasi da Euskal Herrian: jaitsi egin dira salmentak, merkatu egin dira prezioak, eta sektoreko enpresen atzeraldia nabaritzen hasi dira. Hegoaldeko datuek kezka handiagoa eragin badute ere, Iparraldean erasan handiagoa izan dezakeen beldur dira bertako higiezin agentziak.

Etxebizitza salmentak murriztu egin dira, prezioak merkatu, eta sektoreko enpresetan kaleratzeak hasi. Eraikuntza sektoreko krisia Euskal Herrira ere iritsi da. Bertako ekonomian pisu apa-
la duen sektorea da eraikuntzarena (%9 ingurukoa da), baina Iparraldean, esaterako, bigarren jarduera ekonomiko dinami-
koena izan zen 2006an. Horregatik, geldotzearen ondorioak uste baino larriagoak izan daitezkeela ohartarazi dute higiezin agentziek.

Salmentak nabarmen jaitsi dira, hasteko. 2007an baino ia %28 etxebizitza gutxiago saldu da 2008an Hegoaldean, Madrilgo gobernua emandako datuen arabera. Iparraldean izan da jaitziera nabarmenena: %40-50ekoa. Jarraian, Nafarroa Garaian, %32are-
kin, eta Araba, Bizkai eta Gipuzko-
an, berriz, %24-28 artean jaitsi dira salmentak.

Ondorioz, salmenta jaitzierak prezioak merkatzea ekarri du, au-
rreneko aldiz azken hamabost ur-
teetan. Azken urteetan, batzaz bes-
te, urteko %7-8ko igoera izan dute, baina 2008an, %6 inguru jaitsi dira Hegoaldean, eta Iparraldeko agen-
tziek, %10-20ko merkatzea aipatzen dute.

Egoera horrek zuzenean eragin dio eraikuntza sektoreari. Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako datuak kontuan hartuta, eraikuntza sektorearen jarduera %1,9 moteldu da. Nafarroa Garaian, etxebizitzak eraikitzeko eskatutako baimenen kopurua %58 jaitsi da. Eta jarduera murriztuta, langabezia igo. Hegoaldean iaztik eraikuntzan bertan galdutako lanpos-
tuak 8.000 izan direla erakus-
ten dute Espainiar Estatuko estatistika datuek, baina sek-
toreari lotutako enpresetan ere izan du eragina. Higiezi-
nen agentziak izan dira kolpa-
tuenak: %20k ateak itxi behar izan dituzte Hegoaldean, tar-
tean Bizkaiko Ereaga (18 el-
karte merkantilen jabea zen).

Hegoaldean higiezin agentzien %20k ateak itxi dituzte krisiaren ondorioz, tartean enpresa handiek

Etxetresnen sektorean ere nabaritu da kolpea eta Fagor Etxetresnaren mailako enpresa handiek neurri zorrotzak hartu dituzte. Gipuzkoako altzarigin-
tzako enpresa handienetan, be-
rriz, ehunka langile izan dira ka-
leratuak, eta eraikuntzari lotu-
tako gremioetako enpresa txiki askok porrot egin dute. Sindika-
tuek egoera behin eta berriz sa-
latzen dute.

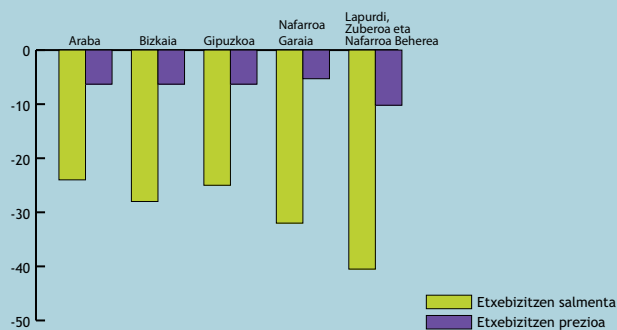
Eguno egoera ekonomikoak ez du esperantzarako toki as-
korik uzten. Herritarren erosteko ahalmena nabarmen jaitsi da Euriborraren eta KPIren inoizko maila altuenen ondorioz. Fi-
nantza krisiak eraginda, maileguak emateko baldintzak gogor-
tu egin dituzte bankuek eta aurrezki kutxek, eta ondorioz, %25 hipoteka gutxiago eman dituzte. Eta langabe kopurua goraka

doa. Egoera ekonomiko horretan etxebizitza salmen-
tak indartzeko esperantza gutxi dago.

2010erako aurreiku-
si dute sektorearen doi-
kuntza adituek. Lehen espekulazioan oinarritu-
ta zegoen sektorea erre-
alitatez egokitze bali-
oio duela diote analis-
tek. Joerak aldatzen ari direla

erakusten dute, behintzat, estatistikek: 2008an saldu-
tako etxebizitza kopurua jaitsi arren, errentan hartzeko eskariak %400 hazi dira, eta hasiera batean saltzeko erai-
kitako etxebizitza asko alokairurako ateratzen hasi dira eraiki-
tzaile asko.

Euskal Herriko etxegintzaren merkatua, 2008

Iturria: Espainiar Estatuko Gobernu eta Frantziako FNAM ondasun higiezin federazioa, 2008

Testuaren jatorrizko
hizkuntza: euskara

Etxegintzaren sektorea eta etxebizitza-politika Euskal Herrian

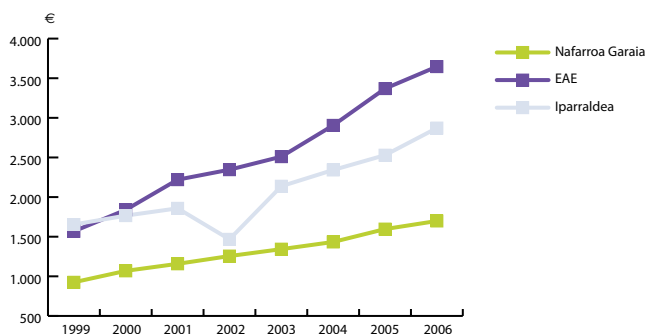
Aitziber Etxezarreta eta Irati Susperregi · Ekonomia Aplikatua I Saila, EHU / Donostiako Enpresa Ikasketetako Unibertsitate Eskola

Jakina denez, Euskal Herriko etxegintzaren sektoreak izugarriko eztanda bizi izan du azken urteotan. Aitzitik, Euskal Herriko eremu guztietan izugarri igo da eraikitako etxebizitza kopurua eta baita bere merkaturuko salneurria ere (ohiz metro karratuko prezioetan neurtua). Hauexek, nolabehere, bertako zein hurbileko ezaugarri komunak badira ere, gainerako adierazleek ezin esan joera eta izaera beretsua izan dutenik Hegoaldeko zein Iparraldeko eremu guztietan.

Hots, Euskal Herriko etxegintzaren errealitatera hurbilduz, ezaugarri beretsu zein disparekoekin topatzen gara, eta batez ere, errealitatea azaltzeko modu desberdinekin, estatistika desberdinekin, alegia. Dena dela, bada estatistika guztietan islatzen den bilakaera hazkor eta bateratu baten irudi nagusi bat, hain zuzen ere, ondoko datu eta grafikoan argi islatzen den prezioaren eskalada nabarmena. Laburbilduz, etxebizitza libre berriaren prezioa ganoraz igo da hiru esparruetan aztertutako zazpi urteen joanean, portzentajeetan %74 eta %132 arteko igoerak izaki.

Eremuz-eremu, prezio igoera altuenak Hegoaldean kontzentratu dira: EAEn gehien (metro karratuko prezioa eurotan 1.569tik 3.646ra igoz), eta bere atzetik Nafarroa Garaian (925 eurotik 1698 eurora). Iparraldean, azkenik, etxebizitzaren prezio igoera nabaria izan da (1.654 eurotik 2.871 eurora), nahiz eta erlatiboki Hegoaldean baino portzentaje apalagoak azaldu.

Etxebizitza libre berriaren prezioa m²-ko

Iturriak: MEEDAT / SESP, EPLS (hainbat urte). Datuak Akitania departamentuari dagozkiz; Nafarroa Garaiko Ingurumen, Lurralde Antolaketa eta Etxebizitza Saila, Espainiar Estatuko Etxebizitza Ministerioa; Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Gizarteko Gaietako Saila. Eskaintza inmobiliarioari buruzko inkesta (hainbat urte)

Aitziber Etxezarreta

Irati Susperregi

Baina, bestetik, badira hasieran esan moduan horren parekoak ez diren bilakaerak ere Euskal Herriko eremu desberdinetan. Azken urteotan aplikaturiko politiken aztertari helduz, esparru administratibo bakoitzaren soslai dinamikoak hurbil daiteke, eta honela, etorkizunean lehenaldiko desberdintasunak aregotu ala murriztu egingo al diren aurreikusi. Honi dagokionez, zera ondorioztatu da, etxebizitza berriaren eraikuntzaren izaerari erreparatuz, nolabaiteko bilakaera independentea garatu ei dela Euskal Herriko esparru bakoitzean.

Hau da, eremu guztietan handitu bada ere etxebizitzaren eraikuntza libre zein babestua, eremu bakoitzean bere bilakaera propioa izan du garapen honek, tokian tokiko politiken ondorio eta emaitza gisa. Izan ere, argitu beharra dago etxebizitza politikan oso tradizio disparekoa duten bi Estatuz ari garela, eta horrexegatik, batean garatu denak (alokairu soziala Iparraldean) eta bestean garatu denak (Babes Ofizialeko Etxebizitzaren politika Hegoaldean) erabateko ezaugarri eta ondorio desberdinak dituztela.

Espainiako Estatuan dauden bi eremu administratiboetan, Nafarroa Garaian eta EAEn, Ongizate Estatu berantiar eta eskasei loturiko (Esping-Andersen, 2000; Barlow and Duncan, 1994) etxebizitza politika mediterraniarrak aplikatu dira gehien-gehienik (Allen, J., J. Barlow, J. Leal, T. Maloutas, and L. Padovani, 2004; Etxezarreta, 2007): jabetzari erabat lotuak eta alokairuko parke publikorik apenas garatu gabe¹.

Frantziako Estatuan, berriz, Ongizate Estatu gehiago garatua izan da eta etxebizitza politika ipar-europarragoa aplikatu da (korporatibistagoa hain justu, Trilla, 2001; Priemus and

Etxebizitza berriaren eraikuntzaren izaerari erreparatuz, nolabaiteko bilakaera independentea garatu ei da Euskal Herriko esparru bakoitzean

1.- Nahiz eta azkenaldian, EAEn behinik behin, berau aldatzeko saiakerak ere ezagutu diren; besteak beste, etxe hutsak mobilizatzeko Bizigune programa, eta azken batean, alokairua bultzatze aldera eta jabetza mugatze aldera hartutako hainbat ekimen. (Etxebizitza eta Gizarteko Gaietako Saila, 2006, 2006-2009ko Etxebizitza bideratzeko plana)

Dieleman, 2002), etxebizitza sozialaren berezko esanahia garatuz, eta alokairuko etxebizitza parke publikoetan oinarrituz bertako etxebizitza politikaren muina. Hortaz, Iparraldea eta Hegoaldea oso urrun daude bata bestearengandik etxebizitza politikako tradizio eta kontuetan.

Honenbestez, kontzeptu desberdinetan oinarritu diren politikak era desberdinduan landu behar direnez, ikerlan honetan esku-hartutako etxebizitza edo etxebizitza publikoa diogunean, babespekoari gagozkio EAEn eta Nafarroa Garaian (gehien-gehienik Babes Ofizialeko Etxebizitza jabetzan), eta alokairu sozialari Iparraldean (alokairukoa, eta Europako - mediterraniarra ezik - etxebizitza sozialari lotua).

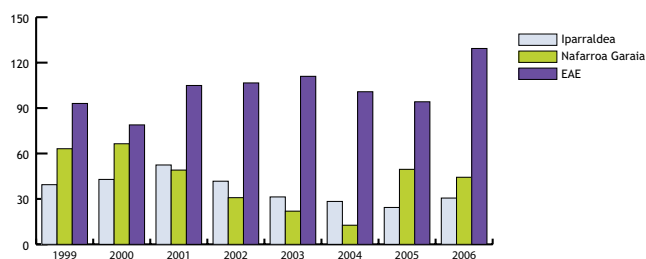
Horrela, gure analisiaren emaitzetara itzuliz, dagozkigun hiru eremuak parekatze aldera etxebizitza publikoa pribatuaren portzentaje gisa definitu da (etxebizitza publiko berria, pribatu berriaren %gisa), nolabait ere honek eremu bakoitzean zenbateko "eskuhartze maila" definitzen lagunduko baitigu. Hori xe da, hain zuzen ere, beheko irudian ilustratzen den ideiarekin bilakaera.

Hona hemen analisi honetatik eratorritako ondorio nagusiak: batetik, aztertutako epealdian **etxebizitza publikoaren pisua erlatiboki gehiago hazi da EAEn**, non etxebizitza publikoa librearen eraikuntzaren ratio moduan hartuta, %80 inguruko mailatik abiatu eta %120 ingurura heltzen baita epealdi bukaeran, beheko irudian ilustratzen denez.

Nafarroa Garaian, bestetik, babestutako etxebizitzaren eraikuntza, libreen halako %60 ingurutik abiatu eta beherazko joera garbi baten ostean (2004an %10 ingururaino jeitsita) %40 inguruan kokatu da epealdia amaieran. Eta azkenik, Iparraldean, alokairu sozialeko etxebizitzaren eskaintza berriak beherako nolabaiteko joera erakutsi du, hain zuzen ere, %40 ingurutik hasi eta %20 ingurura etorrita baitago aztertutako epealdiaren bukaeran.

Ondorioz, badirudi eskuhartze publiko horren maila indartuagoa izan dela azken urteotan EAEn, Nafarroa Garaia eta Iparraldearekin alderatuz, hori da behintzat analisi honetatik ater daitekeen ondorio nagusietako bat. Areago, EAEn maila er-

Etxebizitza publiko berria, pribatu berriaren %gisa

Iturriak: MEEDAT/SESP, EPLS (hainbat urte). Iparraldeko datuak Akitania departamentuari dagozkie; Nafarroa Garaiko Ingurumen, Lurralde Antolaketa eta Etxebizitza Saila, Espainiar Estatuko Etxebizitza Ministerioa; Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Saila. Eskaintza inmobiliarioari buruzko inkesta (hainbat urte)

latibo altuagotik abiatu eta joera gorakorra erakutsi du definituriko aldagaiak, eta Nafarroa Garaia zein Iparraldean, aldiz, behetik behera antzean joan da eskuhartze publikoaren ratioa, azken bi urteetan pixka bat goratu bada ere.

Bestetik, **politika tradizionalen pisua berretsi egin da**, izan ere, azken estatistiketan ere betiko egiturazko desberdintasunak berresten segitzen baita. Hau da, Hegoaldean apenas dauka indarrik oraindik ere alokairuko etxebizitza sozialaren politikak (eta horren isla da estatistiketan duen hutsunea), eta era berean, Iparraldeko estatistiketan ez da aurkitzen alokairuko etxebizitza soziala ez den beste etxebizitza publiko edo eskuharturik.

Laburbilduz, datu hauen argitan ezingo genuke baieztatu hiru eremuen arteko nolabaiteko konbergentzia prozesua mar txan denik, baina ezta nolanahiko Iparralde-Hegoalde dikotomia hori indartzen ari denik ere, eremu bietan betiko politikak indar ahulagoz aplikatzen ikusi baititugu azken urteotan, hain zuzen ere, arazoaren gordina inoizko bizien zegoen urteetan. Aztertzen segitu beharko da, beraz, etorkizunean ere, etxegin-tzaren eta etxebizitza-politikaren gainean zer nolako joera eta bilakaerak eraikitzen diren Euskal Herriko eremu administrati-

1.- Iparraldeko etxebizitza berrien eskaintza: banaketa eta prezioa

	Etxebizitza berrien banaketa %				Prezioak (eurotan)		
	Salmentako etxebizitza berria			Alokairu Soziala*	Salmentako etxebizitza berria		Alokairu Soziala
	Denera	Indibiduala	Kolektiboa		Indibiduala (etxeko)	Kolektiboa (m ² -ko)	
1999	71,73	9,60	62,14	28,27	113.523	1.654	2,27
2000	69,99	12,68	57,31	30,01	113.733	1.766	2,27
2001	65,61	17,18	48,43	34,39	116.773	1.858	2,29
2002	70,57	11,94	58,63	29,43	111.172	1.467	2,40
2003	76,15	10,42	65,73	23,85	156.338	2.137	2,45
2004	77,92	12,01	65,91	22,08	169.611	2.342	2,64
2005	80,41	12,06	68,34	19,59	169.100	2.529	2,55
2006	76,59	10,25	66,35	23,41	193.165	2.871	2,72

Iturria: MEEDAT/SESP, EPLS (hainbat urte). Datuak Akitania departamentuari dagozkie
* Batz besteko prezio normalizatua (metroko alokairuaren prezioa)

bo desberdinetan, eta azken batean, prozesu bateragarriak ala desberdintzaileak al direnzentz abian direnak.

Eremuz eremu

Iparraldeko etxebizitza sektoreari erreparatuz, estatistikek, batetik, salmentako etxebizitza berrien eraikuntza etxe indibidual eta kolektiboaren artean nola banatzen den azaltzen digute, eta bestetik, alokairu sozialeko etxeak zenbat diren². Bilakaerari erreparatuz, etxebizitza kolektiboaren ratioak gorantz egin du, era apalean bada ere, eta honela, lurralde antolaketari dagokionez bilakaera iraunkorrerago baten aldeko joera baieztatzen da (bai baitakigu antolamendu malgugeri baten haritik ugaltzen etxe indibidualen anabasa zein kaltegarria den garapen iraunkorraren ezein ikuspegitik).

Hala ere, Iparraldeko eremuari zehatzago atxikita, Baiona-ko Merkataritza Ganberak emandako datuak hartuz egiaztatzen denez etxebizitza indibidualen kopurua %9,7 hazi zen Iparraldean 1999-2005 epealdian, kolektiboak hazi ziren %23,5aren aldean. Bestalde, alokairu sozialak beherantzko joera izan du 2001 urtetik aurrera, bere ratioa 2006an 1999koaren azpitik kokatzeraino (%23 eta %28, hurrenez hurren).

Prezioari dagokionez, bai etxebizitza berrien eta baita alokairu sozialaren prezioek ere orohar gorantz egin dute. Hain justu, etxe indibidualak %70 igo dira eta kolektiboak %73. Aldiz, alokairu sozialaren prezioa %20 igo da. Arlo honetan ikusgarria da 2002 eta 2003 urteen artean prezioek jasan zuten gorakada, indibidualetan %40 eta kolektiboetan %45 igo baitzen etxebizitzaren prezioa biurteko epean (ikus 1.go taula).

Nafarroa Garaiko etxebizitza sektoreko datuei dagokionez, estatistikei jarraiki salmentako etxebizitza berria babestuen eta librearen artean nola banatzen den azter daiteke. Hala, bilakae-

ra aldakor baten ostean, etxebizitza babestuen portzentajeak beherantz egin duela ondoriozta daiteke, 1997an etxebizitza berrien %51a babestua baitzen, 2004an %11, eta 2006ean %31³.

Etxebizitzaren prezioei dagokionez, salmenta librekoen prezioa bikoiztu baino gehiago egin da 1997 eta 2006 urteen artean (798 eurotik 1.698 eurora igoz metro karratuaren prezioa) hazkunde progresibo baten ondorioz. Bestalde, Babes Ofizialeko Etxebizitzaren metro karratuko gehieneko prezioak gorantzko joera izan du ere, 2000 eta 2006 artean %70 igoz (785 euro eta 1.338 euro, hurrenez hurren) (ikus 2.go taula).

EAEko etxebizitza sektoreari dagokionez zenbait gauza aipagarri ondoriozta daitezke eremu honetako etxebizitza eskaintzari erreparatuz. Lehenengo eta behin, aztertutako hamar urteko bilakaeran, etxebizitza babestuen ratioa nabarmen hazi dela esan beharra dago, hain zuzen ere, 1996an salmentan jarritako etxebizitza berrien %10a babestua izatetik 2006an %28 izatera heldu baita ia urteko etxebizitzaren progresibo baten ostean. Aldiz, alokairuko etxebizitzak urte bakoitzean eskaintako etxe kopuruaren portzentaje txiki bat ziren epealdiaren hasieran (1996an %6 eta 1997an %10) eta hala segitzen zuten zenbait gora-beheraren ostean epealdi bukaeran ere (2006ean %9 eta 2006an %12).

Prezioari dagokionez, bestalde, etxebizitzaren prezioak hazi, hazi badira ere sektore babestuan zein sektore pribatuan, alor pribatuko igoera askoz handiagoa izan da. Zehatzago, aztertutako epealdian metro karratuaren prezioak %143ko igoera izan zuen etxe libreetan, 1.502 eurotik 3.646 eurora igoz. Nolabaiteko babesaren dute salmentako etxebizitzaren kasuan berri (babes ofizialekoak zein sozialak kontsideratuz), prezio-hazkunde %85koa izan da, metro karratuaren salneurria 696 eurotik 1.285 eurora pasa ahala (ikus 3.go taula).

Oharra: Ikus lanaren bibliografia www.gaindegia.org

2. - Kontuan izan behar da datu hauek guztiak hurbilpen modura erabili behar direla, estatistikek Akitania eskualdea hartzen baitute aztergai.

3. - Kontuan hartzekoa da 2004tik aurrera hitzartutako prezioa dute etxebizitzak kategorio horretan sartzen direla.

2. - Nafarroa Garaiko etxebizitza berrien eskaintza: banaketa eta prezioa

	Etxebizitza berrien banaketa %			Prezioak eurotan	
	Salmentako etxebizitza berria			Salmentako etxebizitza berria	
	Orotara	Babestua	Libreak	Babestuak*	Libreak
1997	100,00	51,06	48,94	-	797,9
1998	100,00	42,72	57,28	-	805,5
1999	100,00	38,71	61,29	-	925
2000	100,00	39,92	60,08	784,68	1.068,9
2001	100,00	32,91	67,09	847,45	1.157,7
2002	100,00	23,57	76,43	-	1.255,7
2003	100,00	17,98	82,02	976,11	1.343
2004	100,00	11,21	88,79	1.117,20	1.433,4
2005	100,00	33,13	66,87	1.282,63	1.596,3
2006	100,00	30,70	69,30	1.337,60	1.698,3

*Erregimen Orokorreko etxebizitzaren gehieneko prezioa eta alokairua (m² erabilgarriko)
Iturria: Nafarroa Garaiko Ingurumen, Lurralde Antolaketak eta Etxebizitza Saila, Espainiar estatuko Etxebizitza Ministerioa

3. - EAEko etxebizitza berrien eskaintza: banaketa eta prezioa

	Etxebizitza berrien banaketa %			Prezioak eurotan	
	Salmentako etxebizitza berria			Salmentako etxebizitza berria	
	Orotara	Babestua	Libreak	Babestuak*	Libreak
1996	100,0	35,3	64,7	695,7	1.502,5
1997	100,0	25,4	74,6	700,2	1.478,5
1998	100,0	39,9	60,1	638,6	1.490,5
1999	100,0	48,2	51,8	700,2	1.568,6
2000	100,0	44,1	55,9	749,8	1.839,1
2001	100,0	51,2	48,8	814,6	2.219,7
2002	100,0	51,6	48,4	897,8	2.345,6
2003	100,0	52,6	47,4	965,9	2.510
2004	100,0	50,2	49,8	1.084,9	2.905,2
2005	100,0	48,5	51,5	1.237,2	3.369
2006	100,0	56,4	43,6	1.285,1	3.646,3

Iturria: Etxebizitza eta Gizarteko Gaietako Saila. Eskaintza inbentarioari buruzko inkesta (hainbat urte)

Mugak gaintitzearen aukerak

Iparraldeko formazio eskaintza mugatuak zuzen-zuzenean baldintzatzen du bertako gazteen ibilbide profesionala eta bizilekua. Hegoaldean ikasi eta lan egitea irtenbide bat izan daiteke. Oztopoak handiak dira, baina aukerak ere bai.

Euren herrian bizi ahal izateko lanpostu apalagoetan aritu, ala lanbide kualifikatuagoetan aritu ahal izateko atzerrira bizitzera joan. Bi aukera horien artean hautatu behar izaten dute egun Lapurdin, Zuberoan eta Nafarroa Beherean bizi diren gazteek. Hala erakusten dute gaiari buruz egin diren azterketa soziologikoei. Iparraldeko formazio eskaintza mugatua da, batez ere goi-mailako ikasketetan, eta horrek baldintzatu egiten du bertako gazteen ibilbide profesionala eta bizilekua.

Hegoaldeko atea jotzea aukera ona litzateke. Egungo egoeran ez da erraza pauso hori ematea, muga administratiboak eta psikologikoak eragin handia baitute oraindik. Baina, esaterako, Baiona-Donostia euskal euro-hiriaren proiektuak aukera interesgarriak zabal ditzake.

Euskal euro-hiria ekonomikoki dinamismo handikoa da, eta dagoeneko langile premia handia dago Hegoaldeko enpresa askotan. Lanpostu kualifikatuak dira, gainera, betetzeko dauden asko, eta hori erakargarria izan daiteke Iparraldeko gazteentzat, asko baitira bertan goi-mailako ikasketak egin eta kualifikazio altuko lanpostu baten bila atzerrira joaten direnak.

Merkatu ekonomikoaren bilakaerak ere aukera handiak eskaintzen ditu: Hegoaldeak gero eta bezero gehiago ditu Iparraldean, eta bezero horien atzetik, mugaren beste aldean langileak bilatzera eraman ditzake enpresak. Euskarak Hegoaldeko lan munduan daraman ibilbide positiboak ere euskaraz moldatzen dakiten langileen premia sor dezake enpresetan.

Europako Batasunaren politikak ere lagun dezakete mugaz gaintzeko lan mugikortasuna indartzen. Mugen arteko mugikortasuna sendotzea da Bruselaren lehentasunetako bat, eta horri zuzendutako politikak lagungarriak izango dira. Gainera, kalitatezko lan merkatua sustatu nahi du Bruselak, ezagutzen eta lan baldintza onetan oinarritutakoa, eta horrek areagotu dezake Hegoaldeko lan merkatuaren erakargarritasuna, politika horiek aplikatzean bertako lanaren kalitateak hobetu egin behar ko bailuke. Izan ere, egun Hegoaldeko lan baldintzak Iparraldekoak baino kaskarragoak dira, eta horrek murriztu egin du bere erakargarritasuna.

Baina zailtasunak ere asko dira: bi administrazioen lan politika ezberdinak, hezkuntza titulazioek mugaz bestalderako balio izateko zailtasunak, hizkuntzen ezagutza eskasa, mugaz bestaldeko errealtate juri-

diko, ekonomiko eta normatiboaren ezjakintasuna...

Oztopo horiek gaintitzea izango da erronka. Helburu horrekin badira izan dagoeneko hainbat ekimen, eta pixkana-pixkanaka ari dira aurrerapausoak ematen. *Hezkuntzek* da egitasmo horietako bat. Iparraldean Euskal Herri osoan heziketa teknikorako dauden formazio aukerak ezagutarazi eta ikasleak Hegoaldeko ikastetxeetara bideratzen ditu egitasmoak, HETEL eta IKASLAN ikastetxe sarearen bidez. Guztira, 27 ikaslek parte hartu dute ekimen honetan. HETEL gizarte ekimenez sortutako lanbide heziketa institutu publikoena. ESTIA ingeniari eskolak eta Mondragon unibertsitateak ere elkarlanerako hitzarmena dute, eta Euskal Herriko Unibertsitateak, Nafarroa Garaikoak eta Akitaniakoak lotura batzorde bat dute martxan, eremu horretako unibertsitateko ikasleek elkarlana sustatu, ikerkuntza proiektuak elkarrekin egin, eta erakundeek arteko mugikortasuna sendotzeko. Horiez gain, Erasmus eta Sokrates Europako programek ere Hegoaldean ikasteko aukera eskaintzen dute.

Ekimen horietan parte hartu dutenentzat esperientzia arrakastatsua izan da, eta bide horretan sendotuz joatea izango da lan merkatuen kohesiorako erronka.

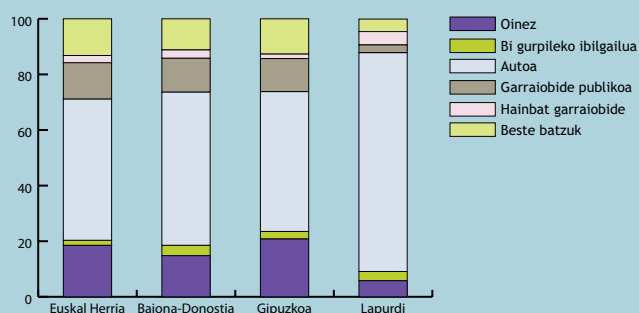
Bruselak EBko mugen arteko mugikortasuna sendotu nahi du, eta hori lagungarria izan daiteke Euskal Herriarentzat

Euskal Herriko biztanleria okupatuaren lantokiaren kokalekua %tan, 2001

Eremua	Okupatuak	Udalerrian bertan (%)	Departamentu edo komunitate berean (%)	Beste dep. edo komunitate batean (%)
Euskal Herria	1.213.111	49,4	47,4	3,3
Baiona-Donostia	250.364	49,9	45,8	4,4

Iturria: Biztanleria zentsuak (INE, INSEE)
Oharrak: Lapurdiko, Nafarroa Behereko eta Zuberoako datuak 1999 urtekoak dira eta 15 urtetik gorako biztanleriari dagozkie.

Lantokira joateko erabilitako garraiobideak %tan, 2001

Hegoaldean dagoen langile kualifikatu premia erakargarria izan daiteke Iparraldeko gazteentzat

Testuaren jatorrizko
hizkuntza: frantsesa

Lan-merkatuari begira apostu eta garapen desberdinak

Philippe Arretz · Euskal Herriko Garapen Kontseiluko eta Hautetsien Kontseiluko Zuzendari Laguntzailea

Baiona-Donostia euro-hiriaren lan-merkatuaren azterketarako, Philippe Arretz-ek, Euskal Herriko Garapen Kontseiluko eta Hautetsien Kontseiluko Zuzendari laguntzaileak bere iritzia eman zuen gaiaren inguruan. Jarraian, Gaindegia 2008an egindako elkarrizketaren laburpena duzue.

Lehenik, komeni da “lan-merkatua” hitza erlatibizatzea, ez baita erabat aproposa.

Argiro adierazitako, eskaintza eta eskaera dinamika badago bakarrik hitz egin daiteke “merkatuaz”. Baina hori ez da errealitatea. Baionako aglomerazioari dagokionez, adibidez, ezagutzen al dugu, zehazki, eremu horretan dagoen lan-eskaintza? Egiazko eskaintza, alegia? Enpresariak ezagutzen al dute bezeroek, etorkizuneko langileek, eskatzen dutena? Haiek itxaro dutena? Gaur egun, Enplegurako Nazioko Agentzia (ANPE) da eskaintza eta eskaera argi ezagutzen dituen gune bakarra, eta horrek “lan-merkatuaren” herena baino gutxiago hartzen du barne.

Errealitatea are konplexuagoa da euro-hiriari -mugaz bestaldeko eremuari- dagokionez: aipatu bezala, osatugabeak diren bi merkatu egoteaz gain (Iparraldekoa eta Gipuzkoakoa), ez dago argi “mugaz bestaldeko lan merkatuaz” hitz egin daitekeenik. Ezagutzen al dugu langileen eskaera (edo itxaropenak) mugaz bestalde lan egiteko aukerarik? Enpresariak beste lurraldeko langileei eskainitako nahikoa lanpostu badaude?

Mugaz bestaldeko errealitatearekin harremana duten lan batzuk badira, noski (merkatua Iparraldean edo, oro har, hexagono osoan garatzearen, Gipuzkoako enpresaren batek kontratatutako saltzaileren bat...). Baina, batez ere, “mugaz bestaldeko langileak” daude; hau da, “alde batean” lana egitea eta “beste aldean” bizitzea erabaki dute, sarri, arrazoi pertsonalak, familiarrak edo ekonomikoak direla medio: Hegoaldean izandako etxebizitzaren krisiaren ondorioz, “espainiar” askok (nahita erabili dut hitz hori, frantziar eremuko biztanleek erabiltzen dutena baita) Frantziako Euskal Kostaldean inbertitu du. Hendaiaiko biztanleen %50 ere izan daitezkeela jotzen da.

Mugaz bestaldeko “lan merkatua”, oro har, azpigaratua dagoela Euro-hirian: zoritxarrez, oraindik ez da batere ohikoa “beste aldean” lan egitea

Baina, lanarekin gertatzen den bezala, kasu horretan ere ez dugu datu zehatzak ezagutzeko tresnarik. Gai honi buruzko ikuspegiek (ni-

reak, besteak beste) behaketa orokorrak izan ohi dituzte oinarri, baita intuizioa ere...

Hala ere baieztatzeko, mugaz bestaldeko “lan merkatua”, oro har, azpigaratua dagoela euro-hirian: zoritxarrez, oraindik ez da batere ohikoa “beste aldean” lan egitea. Baina bi merkatuak osagarritzat jo genitzake (ekonomia

egiturak eta giza baliabideen beharrak aztertuz gero): Hegoaldeak industria/teknologia beharrak ditu; Iparraldeak, berriz, turismo eta eraikuntza beharrak, besteak beste. Hala eta guztiz ere, bi merkatu erabat desberdinak dira, bai izaerari, bai tamainari dagokienez. Batetik, bi milioi biztanleko eremu bateko lan merkatua (Euskadi) dugu, ekonomia sektore eta enplegu anitz dituen lan merkatua. Bestetik, 290.000 biztanleko eremu bateko lan merkatua dugu (Iparraldekoa), batez ere hirugarren sektorean oinarritutako ekonomia eta, proportzioan, enplegu kualifikatu gutxi duen lan merkatua. Gainera, prestakuntza eskaintza -unibertsitatekoa eta teknologikoa, besteak beste- ezin da alderatu.

Iparraldeko gazteek dilemma bati aurre egin behar diote: asmo profesionalak direla-eta, prestatzera eta lan egitera Frantziara joateko beharra senti dezakete, jaioterrian bizi nahi izan arren; baina ez dituzte kontuan hartzen, gaur egun, Euskadin, prestakuntza eskaintzak eta lan merkatuak eskaini ahal dizkieten aukerak.

Mugaz bestaldeko mugikortasuna geldiarazten duten oztopo mordoak ere kontuan izan behar dugu. Oztopo nagusia bi ad-

A63 autobidea.

LJPB

Mugaz bestaldeko mugikortasuna geldiarazten duten oztopo mordoa ere kontuan izan behar dugu. Oztopo nagusia bi administrazio sistema eta bi gizarte desberdin izatea da

Irulegi, Nafarroa Beherea.

LJPB

ministrazio-sistema eta bi gizarte desberdin izatea da. Antzekotasun kulturalak eduki arren, beste aldera bizitzera joateak bizimodua “erro-errotik aldatzea” dakar: beste erakunde batzuk; informazioa, lan-eskaintzak eta prestakuntzak eskuratzeko beste modu batzuk; administrazio egoera legalizatu beharra; gizarte estaldura lortu beharra; telefono linea jarri beharra... Hau da, eskubide osoko herritar izateko behar den guztia lortu behar da. Iparraldeko gazte aktibo batek lanera Tolosara edo Frantziako beste edozein lekutara joatea erabakitzen badu, berriz, ez ditu bere eguneroko bizitzaren eskemak aldatu behar lan eta gizarte munduan sartzeko.

Mugaz bestaldeko langileek duten beste zailtasun bat hizkuntzarena da, noski (gaztelania, euskara... jakitea oinarritzkoa da).

Ez dugu ahaztu behar Euro-hiri euskalduneko atzerapena, garraio publikoaren antolamenduari dagokionez, mugikortasunerako beste oztopo bat baita.

Eta azkenik, erakundeei dagokienez, ezin dugu ukatu bi lurraldeen artean dagoen dezentralizazio maila desberdina (hegoaldean, Hegoaldea dugu, herri ekintzaren %90 kontrolatzen duen autonomia eskualdea; iparraldean, Frantziako Estatuaren eta lurraldeko elkarleen artean oso zatituta daude eskumenak) oztopo bat dela, besteak beste, erakundeen eta prestakuntza elkarleen artean izan litekeen elkarlanaren planoan.

Baina Hegoaldeak ez baditu aktiboak (gazteak, batik bat) erakartzen -prestakuntzari eta irteera profesionali dagokienez-, ezin dizkiegu arazo guztiak lan-merkatuari edo erakundeen antolamenduari egotzi. Lan-merkatuak eta lanarekiko bizi-penak -gizarte-bizitzaren barruan duen adierarik zabalenean ez dira ez bat, ez bi, anitzak baizik.

Ez da komeni lan-merkatua enplegura eta ekonomiara mugatzea, besteak beste, bizi-baldintzekin, etxebizitzarekin, prestakuntzarekin, ingurunearekin, familia loturekin, historiarekin eta hemen, beste inon baino gehiago, kulturaren eta identitatearen alderdiarekin ere loturik baitago. Horri dagokionez, Bi-

dasoaren bi aldeetako itxaropenak benetakoak dira: mugaz bestaldeko eremu batean bizi eta lan egin ahal izateko itxaropena eta, biztanle batzuentzat, “Euskal Herria” izeneko euro-eskualdearen barruan egoteko itxaropena; edo, behintzat, mugitzeko eta elkartruke sozio-ekonomiko eta kulturalak ezartzeko erraztasun handiagoa izatekoa. Itxaropen hori nabariagoa da euskara badakiten gazte belaunaldien artean. Eta arlo horretan azpimarragarria da zenbait erakundek egindako lana, hala nola *Hezkuntz* erakundeak, euskarazko irakaskuntza tekniko eta profesionala sustatzen baitu, eta hortaz, gazteak Euskadira mugitzea errazten baitu.

Baina arlo horretan ere, bi errealitateri eta “kultura ekonomiko” desberdin bati egin behar diegu aurre. Iparraldeko euskaldunek barneratuta duten kultura ez dago ekonomia ekoizlerara bideratuta (nekazaritzan izan ezik). Industria batzuk badiren arren (metalurgia/aeronautika, adibidez), oso gutxi dira ikasketak indusrialak aukeratzen dituzten Iparraldeko gazteak eta, hortaz, ez daude Hegoaldeko ekonomia egiturara oso “ohituak”. Bere “nazioari” oso atxikirik dauden gazteek sektore publikoa, hezkuntza edo erakundeen mundua aukeratzen dituzte, besteak beste. Euskadin, industria lehen mailako jarduera da, eta ekonomia egitura ez dago hain zatitua: ETE (Enpresa Txiki eta Ertainak) garrantzitsuak daude lurralde osoan. Iparraldean, ikuspegi ekonomikoa bestelakoa da, “frantziarra” oso: ikuspegi administratiboa eta diruari eta soldatari begira, bestelako harremana dira nagusi. Hegoaldean, ia hiri eta herri guztietan dago industria; espiritua ekintzailea da oso. Enpresa “bigarren” etxea da: lurraldeen eta belaunaldien bizitza markatzen du. Mondragon Taldea sentimendu horren adibide garbia da: munduko kooperatiba handienetakoa landako bailara baten erdi-erdian dago, eta, besteak beste, enpresa espiritua, lurraldea, prestakuntza, ikerketa eta globalizazioa bat egiten jakin du.

Euskadiko ekonomiak berezko aldaketa lortu du: industria eta teknologia aldaketa, sektorekako antolaketa (“klusterrak”),

Baionako Unibertsitateko Campusa.

LJPB

mundu osoko merkatuetan integrazioa, unibertsitate eta ikerketa gune indartsuak, ekonomia kideak...; eta hori guztia “identitatezko ekonomia” izateari utzi gabe.

Beraz, ekonomia eta enpresa kultura desberdinak dira, neurri eta enplegu desberdina dute, eta prestakuntzaren eta enpleguaren arteko integrazioa ere desberdina da. Integrazio horiek bistakoak dira gizarte bizitzan: bizitza ekonomikoa gizarte bizitzaren barnean dago. Hegoaldean, negozioak tabernan egiten dira oraindik, espazio publikoa

oso garrantzitsua da eta. Ostera, etxebizitzak txikiak dira eta lan egiten duten pertsonen denbora gutxi ematen dute haietan.

Iparraldean, kulturak landako tradizioa du oinarri, baita turismoa ere (Bigarren Mundu Gerra bukatu zenetik, batez ere). Enpresak (industria aeronautikoa, nekazaritzako elikagaien sek-

torea eta banaketa handia izan ezik) oso txikiak izan ohi dira eta, gehienetan, artisau/merkatari bat izaten dute, eta langileren bat edo beste zenbait kasutan. Unitate horien %90ek 10 soldatepeko langile baino gutxiago dituzte (%98k 20 baino gutxiago). Ondorioz, lanari eta enpleguari begirako harremana ez dator bat Hegoaldean nagusi den logika “industrialenarekin” (ekonomia ereduaren planoan). Gainera, Iparraldean bada beste zailtasun bat gehiago: hiriri eta industriaren integrazioari buruzko gogoetak ingurumena babestu nahi duen ikuspegiaren mende daude. Iparraldeko pertsona aktiboek lehentasuna ematen diote espazio pribatuari, eta zorrotzagoak dira etxebizitzari dagokionez -“etxearen” gainera ondare kulturala-.

Beraz, argi dago “ekonomia kultura” desberdinak direla eta, azken batean, kultura desberdinak... Adierazpen kultural desberdin horiek egiazko oztopoak dira, eta lan-merkatuen iragazkortasuna geldiarazten dute: ekonomia eta prestakuntza sistemen izaera, prestakuntza/enpresa harremanak, lanaren eta aitortpen sozialaren ikuspegia, espazio publiko eta pribatuarekiko harremana, etxebizitzaren irizpideak, etab.

Hori dela eta, erronka nagusia “prestakuntza kulturalarena” da.

Eta ikuspuntu horretatik, “frantziar aldean” iraultza txikia egiteke dugula uste dut (gai honen azterketa beste batzuen esku utziko dut “beste aldean”, Hegoaldean): lanaren, enpresaren (nolabaiteko maila soziala lortzearen garrantzia, adibidez), espazio publiko eta pribatuaren, edo habitataren gaineko ikuskeraz gain, gehien garatu behar duguna “besteekiko harremana” da. “Frantziar espirituari” beste kultura batzuekiko irekitzea falta zaio batzuetan (nolabaiteko gehiagotasun ustea ere erakusten du): beste hizkuntza batzuk ikastea, beste bizimodu batzuentzatiko interesa izatea. Ezezagunari beldurra diogu oraindik ere.

Gai administratiboak errazteko egingo diren ahalegin guztiek ez dute lortuko “kanpoan” bizitzeko dugun ezintasuna desagerraraztea. Izan ere, “kanpo” hori ezaguna bada ere, beste Estatu batekoa ere bada...

Ezin dugu ukatu oraindik ez dugula elkar ezagutzen, ez dagoela nahikoa harreman Euro-hiriko biztanleen artean. Ezer gutxi dakigu besteari buruz: ez nola bizi den, ez nola funtzionatzen duen bere enpresa munduak... Ez dugu harekiko interes gehiegi. Frankoren garaian, Iparraldeko biztanleek “espainiarrak” herri azpigaratua zirela uste zuten. Baina egoera zeharo aldatu zen 1990eko hamarkadan, eta Hegoaldekoek Iparraldeari begiratzen diote orain... Europako Iparraldeari!

Ikasleen eta langileen mugaz bestaldeko mugikortasuna ez du dekretu batek sortuko. “Lan merkatuen” arazoaren azpian gai soziologiko eta kultural anitz dago, besteak beste. Egin ditzakegun ahalegin guztiak ez dira nahikoa izango. Benetako iraultza kulturala beharrezkoa da. Bidasoa ibaiaren bi aldeetan mugikortasun profesionala izan dadin, aurretik, mugikortasun kulturala da beharrezkoa.

Beraz, prestakuntza kulturala oinarritzakoa da, eta bere abiapuntua eskola, elkartrukeak, bidaia, hizkuntza ikasteko ikastaroak eta abar dira.

Adierazpen kultural desberdin horiek egiazko oztopoak dira, eta lan merkatuen iragazkortasuna geldiarazten dute

Adinaren ajeak

Gizartea zahartzen ari da. Euskal Herrikoa, gainera, bereziki. Hala erakusten dute datuek. 65 urtetik gorako hiritarren erdia, gainera, pobrezia mailatik behera bizi direla erakutsi berri dute ikerketa batzuek. Gizarte Segurantzaren eta pentsio-sistema propioaren aldeko eta kontrakoak eztabaida berriro ere piztu da.

65 urtetik gorako 560.448 biztanle bizi dira Euskal Herrian. Bizitxeraren 84 urtekoa da emakumezkoengan, eta 78 urtekoa, gizonezkoengan. Zahartze-indizea, berriz, 130ekoa da, inguruko herrialdeen aldean handia: Espainiako Estatuan 102,7koa da, Frantziako Estatuan, 81,1ekoa eta Europako Batasunean 91,3koa. Datuek argi erakusten dute: Europako biztanleria zaharretakoa du Euskal Herriak.

Euskal gizarteak izan duen zahartzearen ondorioz, gizartearen beharrek ere nabarmen aldatu dira. Gizarte-zerbitzuek helberrak beharrei erantzuteko ahalegin handiagoa egin behar izan dute, eta are gehiago, pentsiodun gehiago izaki, eurak ordaintzeko diru premia areagotu egin da. Euskal Herrian 655.746 pentsiodun daude, biztanleriaren %21,65, eta jasotzen diren pentsioen batzuek 876,24 eurokoa da. Gizarteak zahartzen jarraituko dutela diote, gainera, aurreikuspenek: 2025erako Euskal Herrian 65 urtetik gorako biztanleria %35 izatea espero da.

Datu horiek eskuan, egungo pentsio-sistemaren iraunkortasunari buruzko galdera gero eta ozenago entzuten da. Egungo pentsio-sistema aldatu ezean, 2017an Espainiar Estatuko Gizarte Segurantzak diru-arazoak izango lituzkeela ohartarazi dute ikerketa batzuek, eta hori lehenago iritsiko dela dioenik ere bada. Parisko Gobernuak, berriz, erreforma erreformaren atzetik egiten ari da, Frantziako Estatuaren defizit orokorra apaltze aldera. Aurreikuspen horien aurrean, euskal Gizarte Segurantzaren eta pentsio-sistema propioaren eztabaida berriro jarri da mahai gainean.

Alderdi politiko eta sindikatu abertzaleen aspaldiko aldarrikapena da Gizarte Segurantzaren sistema propioarena, baina horren kontrakoak bideragarria ez dela diote. Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako datuak eskuan, bertan jasotzen dena gastatzen dena baino %8 gutxiago dela, eta ondorioz, sistema propio bati aurre egiteko gaitasunik ez duela diote aditu batzuek. Hala jasotzen du Eusko Jaurlaritzak 2004an publiko egindako ikerketa batek. Ikerketa horren arabera, EAEko biztanleriaren hazkunde handirik ez da espero, eta hori beharrezkoa litzateke Gizarte Segurantzaren sistema propioa eraginkorra izateko. EAEko immigrazio kopuru eskasa

eta jaiotze-tasa apalak zaildu egin du helburua. 2008 apirilean, berriz, EAEko pentsioen defizita %17ra igo zela kalkulatu zuten Espainiar Estatuko Komunitate batzuek, hango altzorraren datuak kontuan hartuta. Nafarroa Garaia kasuan, superabitarekin itxi zuen 2008a bertako Gizarte Segurantzak, baina superabit hori laster agortuko dela diote zenbait aurreikuspenek.

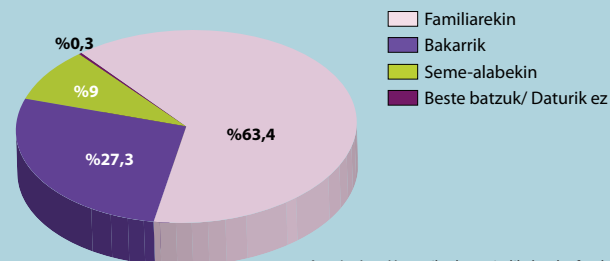
Oso bestela uste dute, ordea, sistema propioaren aldekoek. Sistema propioa bideragarria dela uste dutenek diote kalkulu hori egitean pentsioen ordainketa, amatasun-prestazioak eta familia laguntzak soilik hartzen direla gastu gisa, baina ez direla kontuan hartzen langabezia-prestazioak eta Soldatzen Bermatzeko Funtza (Fogasa), besteak beste. Eta horietan superabita du Hegoaldeak. Kalkuluak datu horiek kontuan hartuta egin ez gero, pentsio-sistema propioa bideragarria dela diote.

Eztabaida urteetako da, baina Gizarte Segurantzaren transferentzia emateko inolako asmorik ez duela erakutsi du behin eta berriz Espainiar Estatuko Gobernuak. Frantziako Estatuaren gaia planteatu ere ez da egin. Bien bitartean, pentsiodunen kopurua handituz joango da Euskal Herrian. Horietatik erdia baino gehiago pobrezia mailan amilduta bizi dela erakusten dute, gainera, datuek. Esku hartu ezean “etorkizun iluna” iragartzen dute gizarte eragile askok.

Sistema propioaren aldekoek kalkuluak gaizki egitea egotzi diote bideragarria ez dela diotenei eta berez, superabita dagoela Hegoaldean

Hegoaldeko adineko pertsonen eta pentsiodunen etxeen osaketa, 2008

Norekin bizi da	64 edo gutxiago	65-70 urte	71-75 urte	76-80 urte	81-90 urte	> 91	Guztira
Familiarekin	50,0	71,6	68,2	61,8	46,0	100	63,4
Bakarrik	50,0	19,6	27,1	27,6	38,1	-	27,3
Seme-alabekin	-	7,8	4,7	10,5	15,9	-	9,0
Beste batzuk/ Daturik ez	-	1,0	-	-	-	-	0,3
Guztira	100	100	100	100	100	100	100

Iturria: Ipar Hegoa ikasketa sindikalerako fundazioa

Euskal Gizarte Segurantzaren kontrakoak ez dela bideragarria diote eta EAEko dagoeneko %17ko defizita dagoela

Testuaren jatorrizko
hizkuntza: gaztelania

Urte gehiago eta hobeto bizitzeak Euskal Herrirako Gizarte Segurantza propioa izatea eskatzen du

Iñaki Elorriaga, soziologoa · Sandra Barrenetxea, soziologoa · Iñaki Ruiz de Pinedo, soziologoa

Euskal gizartearen errealitatearen beste hainbat alderditan bezala, Euskal Herriko erretiratu eta pentsionisten bizi baldintzak ezagutzeko orduan, arazo larriak ditugu behar diren datuak eta informazioa lortzeko. Kontua da ezin dela egin Euskal Herri osoaren azterketarik, daturik ez dagoelako edo datu horiek biltzeko modua estandarizatu gabe dagoelako.

Gure herri osoaren errealitatearen ezagutza sistematikoki ukatzea eta defizit hori konponduko duten mekanismoak ezartzeko gai ez izatea, bertako kolektiboek euren errealitatea ezagutzeko duten eskubidea argi eta garbi urratzea da.

Muga horiek kontuan hartuta, Euskal Herriko adinekoen egoerara eta pentsio-sistemetara hurbil gaitezke.

Pentsionista guztien kopurua, euren modalitate guztietan, 655.746koa da eta biztanleen %21,65ak diruzko prestazioren bat jasotzen du pentsio-gisa. Lurraldean artean ez dago alde handirik pentsionisten kopuru osoarekiko portzentajeari dagokionez, denetan %20 ingurukoa baita. Hileko batz besteko pentsioaren zenbatekoa 876,24 €koa da.

Euskal Herriko pentsionista kopurua eta pentsioen batz bestekoa, 2008

	Pentsionista kopurua	Batz besteko pentsioa
	Kopurua	Batez besteko pentsioa
Iparralde	58.947	800,00 ¹
Nafarroa Garaia	115.585	811,72
Araba	61.324	900,88
Gipuzkoa	162.846	882,75
Bizkaia	257.044	912,74
Hegoaldeko subtotala	596.799	883,77
Guztira	655.746	876,24

Iturria: INSS (2008ko uztailaren 1erako indarrean) eta INSEE 2004

1. - Iparraldeko batz besteko pentsioari buruzko datu faltagatik, datu hori ondorengo taulan jasota dauden datuen batz besteko ez-haztatutik ateratzen da. Batz besteko horri, Grupo Júbilo Comunicaciónek Europako pentsioei buruz egindako azterketa konparatiboan oinarritutako hurbilketa gehitu zaio. Azpimarratzekoa da Frantziako Estatuaren pentsio-sistemaren informazio falta eta antolaketa desberdina, urte eta puntuen arabera balorazio sistemez gain, oinarri profesional baten inguruan antolatuta erregimen ugari ere hartzen dituen.

Gizarte Segurantzako sistema propioa izateko Euskal Herri-
tik egiten den eskaeraren aurka, euskal subiranotasunaren aurka-
korronte ideologikoez behin eta berriz esaten dute “Gizarte
Segurantza eta pentsioen euskal sistema propioa bidera ezina
dela”.

EAEn (Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa) pentsio-sistema bideragarria ez dela adierazteko argudioa diru bilketaren eta gastuaren arteko diferentziak %8 inguruko defizita izatea da.

Gastuan honako ordainketa hauek sartzen dira: pentsioak, gaixotasunagatik, gaixotasunagatik, amatasunagatik, prestazioak/haurdunaldiko arriskua eta familiako laguntzak. Superabita duten kontu-sailak ez dira aipatu ere egiten, esaterako, langabezia sistema eta Soldadak Bermatzeko Funtza (Fogasa), hau ere soberakinduna.

Egungo enpleguen ordez askoz soldata baxuagokoak jartzeko txandako kontratuagatik erretiro partzialetan Gizarte Segurantzako gastuaren erabilera “Desdoikuntzan” zer eragin izaten ari den ere ez da aztertu. Kotizatzen hasten direnak baino soldata handiagoko kotizatzaileak irtetea eragiten du horrek, gainbalio pribatu handiagoen mesedetan.

GSInek emandako datuen arabera, Hegoaldean honako hau da ordaindutakoaren arabera pentsioen sarrera eta gastuen zerrenda.

Ikus daitekeen bezala, 2001tik 2007ra bitarteko sarreraren barietazioa %37,68ko gehikuntza da eta gastuen barietazioa %52,41koa.

Hala ere, gastuen eta sarreraren arteko erlazioa positiboa da Hegoalderako. Azken sei urteetan, Hegoalderatik egiten diren kotizazioengatik sarreraren eta lau euskal lurraldeetako pentsionisten ordaindutakoaren arabera pentsioen gastuen arteko balantzea positiboa izan da, joera alde hori pixkanaka-pixka-

**Euskal Herrian 303.950
pentsionista dira
pobrezia larriko
(94.781 lagun)
edo erlatiboko
(209.169 lagun)
egoeran bizi direnak**

GIZARTE KOTIZAZIOENGATIKO SARRERAK (Espainiako Estatuari) milaka eurotan							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Araba	657.820	695.640	740.802	801.422	822.830	873.944	924.198
Bizkaia	2.065.985	2.130.022	2.264.833	2.372.626	2.497.960	2.607.003	2.782.788
Gipuzkoa	1.361.665	1.386.055	1.458.541	1.536.331	1.642.876	1.700.958	1.855.838
Nafarroa Garaia	1.024.004	1.076.574	1.160.439	1.233.519	1.323.108	1.418.173	1.519.680
Hegoaldea guztira	5.109.474	5.288.291	5.624.615	5.943.898	6.286.774	6.600.078	7.082.504
ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PENTSIONEN GASTUAK (Espainiako Estatuaren eskumena) milaka eurotan							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Araba	430.505	461.963	496.083	543.677	592.048	644.544	711.311
Bizkaia	2.097.508	2.213.785	2.337.630	2.512.868	2.681.584	2.862.745	3.093.392
Gipuzkoa	1.245.453	1.325.802	1.412.161	1.524.441	1.635.036	1.754.128	1.894.594
Nafarroa Garaia	767.510	823.723	880.737	953.800	1.032.578	1.117.613	1.221.708
Hegoaldea guztira	4.540.976	4.825.273	5.126.611	5.534.786	5.941.246	6.379.030	6.921.005

Iturria: GSIN

Emakumeak behartsuago dira, lan gehiago egiten dute eta bakartiago eta gutxiago zainduta daude

naka murriztekoa den arren. Kostuak handitzeko joera horren arrazoia biztanleria zahartzea eta, ondorioz, lurralde horietan kobratzen diren prestazioak gero eta handiagoak izatea da.

Joera hori da sistema propioa izatearen bidera ezintasuna defendatzen dutenen oinarriko argudioa.

Baina egia da Euskal Herriko Gizarte Segurantzaren sistema propioa izateko eskaeraren aurkako jarrera hori gure historiako beste hainbat fasetan ere egon dela. Lehen, ondorioa bera zen, baina arrazoiak ez. Lehen, kontuak oso positiboak zirenean, Gizarte Segurantzaren sistema propioa aldarrikatzea ez-solidariorat jotzen zen. Orain, berriz, sistema propioa aldarrikatzen denean, ekonomikoki bidera ezintzat jotzen da.

Gizarte Segurantzaren sistema propioa diseinatzeko orduan kontuan hartu behar dira aurreko aldiakotako sarrerak eta etorkizuneko diru iturriak. Baina, batik bat, aberastasuna birbanatzeko mekanismoak hartu behar dira kontuan. Euskal Herrian 303.950 pentsionista dira pobrezia larriko (94.781 lagun) edo erlatiboko (209.169 lagun) egoeran bizi direnak. Pentsionista guztien kopurua 655.746 lagunekoa dela kontuan hartuta, ia erdiak pobrezia egoeran bizi direla esan dezakegu.

Iparraldeari dagokionez, ezin dugu kuantifikatu zenbat lagun bizi diren egoera horretan, baina ordaindutakoaren arabera ez den pentsioa edo ASPA izenekoa kobratzen duten guztiak eta batzuetan bestekoa adinako ordainketaren arabera pentsioa edo txikiagoa kobratzen duten emakumeak (gizon eta emakumeen artean alde handiak daude) pobrezia egoeran bizi dira.

Gizarte Segurantzaren sistema propioak egoera horretatik abiatu behar du eta errentak birbanatzeko sistema gisa funtzio-

natu ahal izan behar du, aurrekontu publikoek ere parte hartuz. Gizarte Segurantzaren sistema propioa diseinatzeak gizarte aseguruaren sistema publikorako funtzio birbanatzaile berri bat pentsatzen lagundu behar du. Gaur egungoak oinarriko estaldura ekonomiko garrantzitsua ematen dio pertsona askori baina ez da eraginkorra aberastasuna banatzeko orduan. Pentsionisten portzentaje handi batek pairatzen du maila desberdineko pobrezia.

Lehen adierazi den bezala, Hegoaldeko pentsionisten erdia baino gehiago pobrezia atalasearen azpitik bizi da. Zentzu horretan, berriz ere emakumeek pairatzen dituzte eskasia maila handienak, izan ere, ordaindutakoaren arabera ez diren pentsioak, alarguntasunekoak eta etxeko langileenak dira baxuenak eta gaizkien ordaindutakoak. Euskal Herriko kolektibo garrantzitsu horretan bere krudeltasun osoan islatzen da genero desberdintasuna; emakumeen artean izaten dira pobrezia, bakardade eta eskasia egoera larrienak, bai baldintza ekonomikoei dagokienez eta bai osasunaren, gizarte harremanen eta lanaren inguruko egoerei dagokienez. Emakumeak behartsuago dira, lan gehiago egiten dute eta bakartiago eta gutxiago zainduta daude.

Euskal Herri osoan, emakume pentsionistek gizonezko pentsionistek baino diru sarrera txikiagoak dituzte. Hegoaldean honako hau da ordaindutakoaren arabera ez den pentsioa jasotzen duenaren profila: emakumea (%65), bikotekiderik gabekoa (erdiak baino gehiago) eta 70 eta 79 urte bitartekoa (%52). Gainera, 85 urtetik gorako pentsio-mota horren titularren %91 emakumeak dira. Pentsio horien zenbatekoa 300 euro ingurukoa da. 70 urtetik gorako emakume asko bakar-bakarrik bizi dira, bizi-tza duina egiteko behar diren baldintza ekonomikorik gabe.

Bada hazten ari den beste talde bat, "laugarren adina" izenekoa eta premia espezifikokoak dituenak. 85 urtetik gorako pertsonak dira. Askok bakarrik bizi dira, harreman sozial gutxi dituzte eta bai euren etxebizitzan eta bai ingurunean moldatzeko arazo handiak dituzte. Hiri eremuak are eta gogorragoak eta zailagoak dira pertsona horientzat, euren etxebizitzak eta auzoak ez baitaude egokituta dituzten mugikortasun arazoetara.

Herritarren segmen-
tu horrentzako gizarte
zerbitzuen eskaintza pu-
blikoa eta pribatua han-
ditzen ari den arren,
oraindik ez da nahikoa
eskariaren egungo pre-
mien estaldura lortzeko.
Egungo premia gehienak
laguntza informalaren
bitartez (familiarena
gehien bat) ari dira es-
taltzen, baina familien
dedikazio horrek bere
kostu sozialak ditu eta
emakumeengan dute
eraginik handiena. Ad-
ministrazioak aurrea
hartu behar du adineko
pertsonek egungo eta
etorkizuneko premiak
gogobetetzeko baliabi-
deak sortzeko orduan
eta ez gaur egungo esku-
hartze subsidiarioko po-
litikarekin jarraitu fami-
liak erantzun ezin duen
edo behar adina baliabi-
de ez duen kasuetan.

Euskal Herriak elkartasun sozialeko erakunde propioa iza-
teko eragozpenaren atzean gizarte segurantzaren aparatuen
kontrolak duen finantza eta gizarte mailako garrantzia dago.
Garrantzitsua da finantza ikuspuntutik baina baita kontrol poli-
tikoaren ikuspuntutik ere. Gaur egun, oraindik, herritar askok
opari gisa hartzen ditu prestazio horiek eta ez eskubide gisa.

Adineko pertsonen kolektiboan erreparatu handiak daude iri-
tzi politikoak adierazteko edo jarrera ideologikoei buruzko iri-
tziak emateko. Horrek ez du esan nahi pertsona horiek euren iri-
tzi eta ideia politiko propioak ez dutenik baina, bizi esperien-
tziaren ondorioz -Hegoaldeko adineko pertsona gehienentzat,
euren bizitzako zatirik handiena frankismo garaian igaro da-,
mesfidatiak dira eta askok eta askok ez dute euren burua esku-
bide osoko herritar gisa ikusten. Ez dugu ahaztu behar kolektibo
hori Euskal Herriko herritarren ia %20 dela eta hauteskundeetan
izaten duten jokabidea erabakigarria izaten dela. Horregatik,
administrazioa kontrolatzen duten alderdiek makilaren eta aze-
narioaren politika egiten diete, hau da, jendaurreko adierazpe-
netan gauzak agintzen dizkiete eta mimatu egiten dituzte eta,
aldi berean, jasotzen dituzten prestazioak murriztearekin me-
hatxatzen dituzte. Beraz, ez da harritzekoa kolektibo horretako
ia %40k (Hegoaldean) administrazio bakar batez ere ez dela fi-
datzen adieraztea, ez administrazio zentralaz ez autonomiko-
az. Dena den, aipagarria da %62 lau herrialdeentzako gizarte se-
gurantza sistema sortzearen aldekoa izatea.

Argazki Press

***Paradoxa handi baten aurrean gaude:
bizi itxaropena luzatzea
eta erretiro aldiko bizi baldintzak hobetzea lorpen
handiak izan dira baina, orain, sozialki ezin eutsizko
egoera gisa planteatzen dira***

Gizarte Segurantza-
ren sistema propioa al-
darrikatzea, bestalde,
sistema publikoaren gu-
txiegitasuneko eta pen-
sio-sistema pribatuekin
osatzeke mehatxuzko
giroan ematen da. Esan-
guratsua da gizarte se-
gurantzaren sistemaren
ustezko bidera ezinta-
suna edo iraun ezintasuna
prestazio eta asegu-
ru sistemaren birmolda-
keta ez-solidario intere-
satu batean erabili nahi
izatea. Iraun ezintasun-
aren soluzioa pentsio-
funts pribatuaren inber-
titzea eta aurrezteak
izan dadin nahi da eta,
horrek, batetik, pen-
sioen sistema publiko-
aren deskapitalizazio
handiagoa eragiten du
eta, bestetik, finantza
sistemaren dinamika es-
pekulatuzaileak langile-

riaren baliabide propioekin indartzen ditu.

Paradoxa handi baten aurrean gaude: bizi itxaropena luza-
tea eta erretiro aldiko bizi baldintzak hobetzea lorpen handiak
izan dira baina, orain, sozialki ezin eutsizko egoera gisa plan-
teatzen dira. Gizarte Segurantza Sistema duina gizarte osoa-
rentzako mehatxua dela adierazten duen irudia ari da eratzen
eta 65 urtetik gorako pertsona guztiek etorkizunean pentsio-
duinak izatea bidera ezina dela eta, ondorioz, aseguru pribatu
propioa izan beharko dutela ari da transmititzen, pentsio-fun-
tsak, alegia.

Gizarte Segurantzaren sistemak berekin duen elementu
ahaltsuenetako bati gizarte ikuspegitik erasotzea da hori: Gi-
zarte Segurantzaren Sistemak berekin du arriskuak sozialki par-
tekatzen diren ideia eta belaunaldien artekoa ere baden el-
kartasuneko sistema kolektibo baten zati gisa ikusten da etor-
kizunaren aurreko ziurgabetasuna. Aseguru pribatuek ez dute
ekonomikoki soilik deskapitalizatzen gizarte segurantza, ideo-
logikoki ere deskapitalizatzen dute eta neurri handiagoan, gai-
nera. «Elkartasun kolektibo eta belaunaldi artekoak ez du ba-
lio, ez da baliagarria. Salba ezazu zeure burua», hori da mezua.

Bizi luzetasunaren lorpen soziala manipulatu egiten da me-
hatxua, menderapen ideologikoa eta dualtasun sozial gehiago
sortzeko. Horrela, kolektibo horren zati handi bat, gasturako
sektore potentzial garrantzitsu gisa detektatu duten enpresa
ekimenen xede den bitartean, erretiratu eta pentsionisten bes-
te %50 pobrezia egoeran edo horren arriskuan bizi dira.

Urteko azterlanak

Euskal Herriko ekonomia eta gizarteko alorrak jorratzen duten ikerketen laburpenak

- Energia aurrezteko unea iritsi da.
- Mugaz bestalde lan egiteko aukerak.
- Lurralde Antolamenduak izan beharko lukeena.
- Adineko eta pentsiodunen beharrak eta nahiak.
- Iparraldearen argazki ekonomikoa.

Energia aurrezteko unea iritsi da

Petrolioaren prezioak marka markaren atzetik ezarri ostean, erregaien eskasiari buruzko kezka gizarte osora hedatu da. Petrolioia ez ezik, energia mota guztiak direla urri erakusten du, ordea, ikerketa honek, eta eskasia handiagoa iragartzen du etorkizunerako. Energia eredu aldatzeko unea iritsi da.

Energiaren gaia modu sakonean aztertzen da. Ikerketak eduki teknikoak jasotzen ditu, baina aldi berean, energiaren auzia ulertzeko beharrezkoak diren gaiak ere azaltzen ditu, modu ulerterrazean. Nazioarteko datuak dira erreferentzia nagusia, baina Euskal Herriko egoeraren argazki orokor bat egitea ere lortzen du, nahiz eta Lapurdiko, Zuberoako eta Nafarroa Behereako egoeraren azterketetan hutsuneak ageri.

Egun erregai fosilei esker bizi da gizarte, eta nahikoa petrolio, gas natural eta ikatz badela uste da. Baina hori horrela ez dela erakusten du ikerketak. Petrolioia da horren adibidea: munduan, eskuragarri, 1,4 bilioi eta 2,3 bilioi upel bitartean daudela diote azken aurreikuspenek. Baina kontuz, horren erdia amaitzea nahikoa da-eta larrialdi ener-

Izenburua: Energia urriko mundu baterako gida
Argitaratzailea: Manu Robles-Arangiz Institutua
Egilea: Bueno, Gorka
Hizkuntza: euskara
Orrialde kopurua: 234
Argitaratze data: 2008
Non eskuratu:
<http://www.mrafundazioa.org/dokumentazio-zentrua/liburua/energia-urriko-mundu-baterako-gida>
Paperezkoa: salmentan

Horrez gain, buruaskitasun elektrikorik ez dute euskal lurraldeek. Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan, esaterako, elektrizitatea sortzeko, gas naturalaren aldeko apustu sendoa egiten dute agintariek. Baina gas natural hori kanpotik ekarritakoa da, eta lurralde horietako sarea guztiz integratuta dago Espainiako Estatuan. Nafarroa Garaia, berriz, Europako eredu izan da energia berriztagarrien sektorean, eta 2005ean bertako kontsumoaren %65 bertako ekoizpen berriztagarriek hornitzen zuten. Baina kontuan hartu behar da Nafarroa Garaiko sistema elektrikoa Espainiar Estatuak guztiz txertatuta dagoela, eta haren mende dagoela. Eta Lapurdiko, Zuberoako eta Nafarroa Behereako

energia politika Parisko gobernuaren mende dago, erabat.

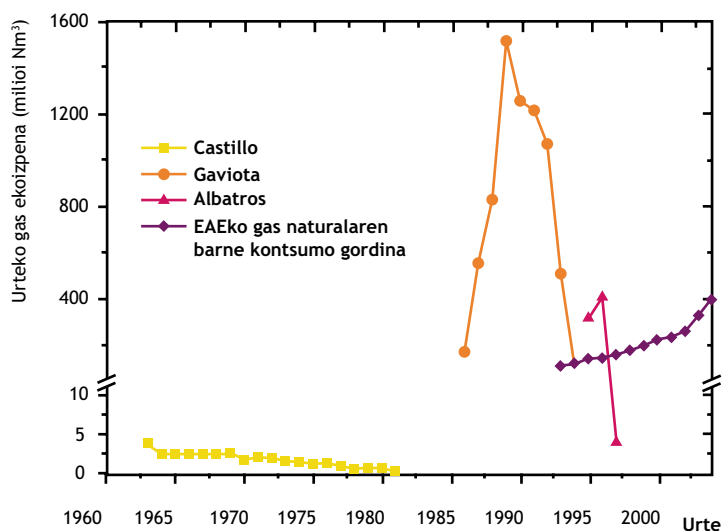
Energia urriko etorkizunean, energia alternatiboek zeresan handia izango dute, hortaz. Euskal Herrian, aurreztearen aldeko baldintzak badira: herri txikia izanik, gizartearen kohesioa eta orekatuagoa dago, ez dago megahiririk, eta golf resort eta etxebizitza atxikietan oinarritutako gizarte ereduak ez dago hain hedatua. Krisirik ez, baina, trantsizio luze bat iragartzen du ikerketak egoera berrira egokitzeko.

getikora hurbiltzeko, eta une hori iristear dagoela ohar-tarazten du argitalpenak.

Egoera horretan, energia berriztagarrien gain jarri dute esperantza askok. Alternatiba egokia da, baina egilearen ustez horiek ere ez dira erabateko soluzioak. Fluxu berriztagarriak agortezinak dira, baina naturaren mende daude, eta natura aldakorra eta aurreikusezina da. Ondorioz, energiaren produkzio osoa berriztagarrien gain uztea ezinezkoa da, eta gainerako energia fluxuen beharra, ezinbestekoa. Gainera, energia berriztagarrien ustiapena modu masiboan egiteko inbertsio izugarriak behar dira.

Euskal Herriaren egoera energetikoa ez da oso bestelakoa. Energia kontsumo maila oso altua da bere ekonomia-aren izaera eta populazio dentsitatea dela medio, batik bat Araban, Bizkaian, Gipuzkoan eta Nafarroa Garaian. Bertako administrazioek ere berriztagarrien aldeko apustua egin dute, baina oraindik ere ekoizpen berriztagarriak eskari primario osoaren %6,6 soilik estaltzen du.

GAS NATURALAREN ERAUZKETA, EUSKAL HERRIAN

Iturria: CNE

Mugaz bestalde lan egiteko aukerak

Baiona-Donostiako herritarrentzat mugaz bestaldean lan egitea aukera bideragarria eta erakargarria izango al da? Galdera horri erantzun asmoz hainbat aditurengana jo du Gaindegia.

Mugaz bi aldeetako hamaika adituri eskatu diote iritzia. Batetik, Hegoaldeko lan merkatua dinamikoagoa eta handiagoa izanda eta, bestetik, langileen mugikortasuna Lapurditik Gipuzkoara izateko aukerak handiagoak izango direlakoan, elkarriketa gehiago egin dituzte Iparraldean. Galdera sorta bana igoz diete guztiei eta euren erantzuna aztertu ostean ateratu dituzte txosteneko ondorio nagusiak.

Baiona-Donostia euro-hiriak aukera ugari zabalduko ditu mugaz bestalde lan egiteko. Bat datoz horrekin aditu guztiak. Europako Batasunetik iritsitako joerak ere lagungarriak izango direla uste dute gehienek, gainera, bi arrazoigatik. Batetik, Lisboako Estrategiak Hegoaldeko lan merkatua erakargarriago bihurtzen lagunduko dutelakoan daude. Orain, Hegoaldeko lan merkatua dinamikoagoa izan arren, bertako lan baldintzak eskasegiak dira mugaz bestaldekoentzat. Baina aditu batzuen ustez Europako Batasunak sustatutako ezagutzaren ekonomia salto egiten bada, kalitatezko lanpostuak sortuko dira, eta horrek sendotu egingo du erakargarritasuna. Halere, epe laburrera Lisboako Estrategiak eraginik izango ez duela uste duten adituak ere badira.

Bestetik, Bruselatik bultzatzen ari diren harmonizazio politikak lagungarriak dira, oztupo administratiboak gainditzera baitatoz hein handi batean. Mugen arteko lan-kidetza eta mugikortasuna bultzatzea da Europako Batasunaren helburuetako bat, eta horrek abantailak ekarriko ditu. Halere, administrazioek behar adinako ahalegina egiten ez duten ustea gailentzen da. Batzuek Hegoaldeko administrazioaren borondaterik ezari egozten diote errua; besteek, Iparraldekoari; eta gainerakoek, biei.

Baina muga administratiboak bezain garrantzitsuak dira muga psikologikoak eta kulturalak, baita Lapurdi eta Gipuzkoako biztanleen artean ere. Identitate komun bat egon badago mugaren bi aldeetan, baina pentsamendu kolektiboan mugaz beste aldean dagoena ez da existitu ere egiten gehienentzat. Lan postuak bilatzean, ikasketak aukeratzean... geografikoki kilometro batzuetara soilik dagoen errealitate hori ez da kontuan hartzen.

Muga horiek guztiak gaindi daitezke. Aldaketa, ordea, motela iragartzen dute, eta guztion lana eta inplikazioa ezinbestekoa izango da. Egoera politikoak eta eko-

nomikoak prozesua bizkortuko luketela diote batzuek: Euskal Herriaren egituraketan aurreratuko balitz, nabarmen ekarriko luke mugikortasuna handitzea, eta ekonomian hobekuntza edo krisi bat egongo balitz ere, bizkortu egingo litzateke prozesua.

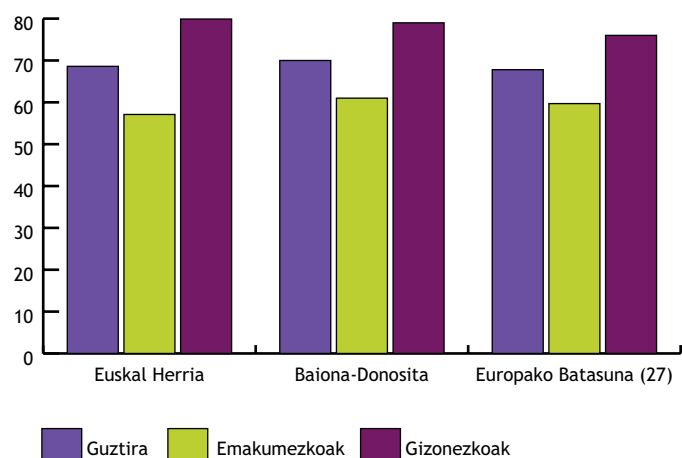
Egoerak egoera, beste hainbat faktoretan ere aurrerapausoak eman beharko dira, dena den. Argi dute adituek: hizkuntza politika, hezkuntza sistema, mugaren alde batetik besterako garraio publikoa... horiek guztiak mugaz bestaldeko lan merkatura begira egokitzea ezinbestekoa izango da mugaz bestalde lan egitea bideragarri eta erakargarri izan dadin.

Amaia Elizagarateren zuzendaritzapean egin da azterketa, eta landa lana Eneko Gorrik eta Lur Etxeberriak egin dute.

Ikerketa Gaindegia eta HEMEN elkartek euro-hiriaren lan merkatua aztertzeke elkarlanean egindako lan zabalago baten atal bat da eta Akitania-Euskadi diru-funtsaren laguntza jaso zuen.

Izenburua: Lan mugikortasunari buruzko delphi azterketa Baiona-Donostia euro-hiriaren baitan
Argitaratzailea: Gaindegia
Egilea: Gaindegia eta Aztiker
Hizkuntza: euskara
Orrialde kopurua: 64
Argitaratze data: 2008
Non eskuratu: www.gaindegia.org

JARDUERA TASAK %TAN, 2001

Iturria: Gaindegia (2008), Lan mugikortasunari buruzko Delphi azterketa Baiona-Donostia euro-hiriaren baitan, Andoain.

Lurralde Antolamenduak izan beharko lukeena

Lurralde Antolamendua politikariek eta gizarte eragileek hitzetik hortzera erabiltzen duten terminoa da. Baina herritar askok ez daki zehazki zer den eta ez du ezagutzen Euskal Herrikoa nolakoa den, nahiz eta susmatzen duen gauza asko ez direla behar bezala egiten.

Susmo horiek baieztatzeraz datorki lan hau. Euskal Herriko Lurralde Antolamendu politika ulertzeko moduan azaldu eta bere hainbat akats eta kontraesan agerian uzten ditu, kasu praktikoen bitartez.

Izenburua: Lurraldearen antolamendua: zer den eta izan beharko lukeenari buruzko zenbait ideia.

Argitaratzailea: Manu Robles-Arangiz Institutua

Egilea: Lasagabaster Herrarte, Iñaki
Hizkuntza: euskara/gaztelania
Orrialde kopurua: 56

Argitaratze data: 2008

Non eskuratu:

<http://www.mrafundazioa.org>

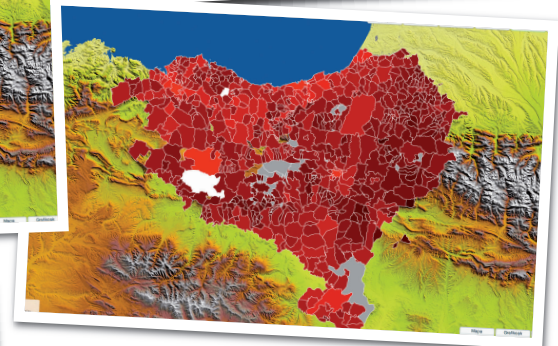
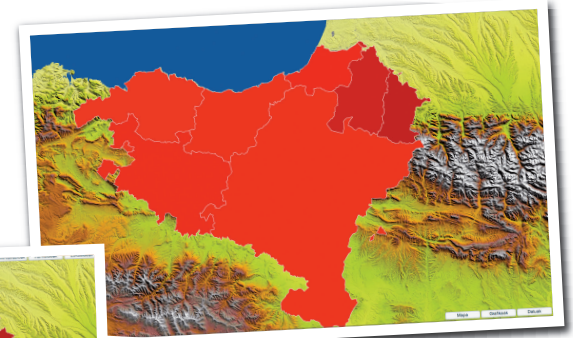
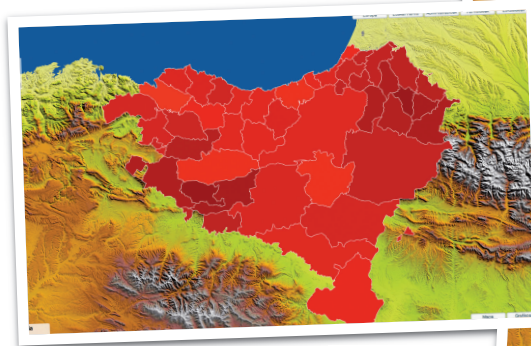
Manu Robles-Arangiz institutuak kaleratu du lana, eta Iñaki Lasagabaster Herrartek idatzi.

Energia eta parke eolikoaren eraikuntza politikan, Elgeako parke eolikoaren kasuan izandako ezbaia da aipatzen duen adibideetako bat. Azalera handien kasuan Gorbeia merkataritza gunearekin gertatutakoa aztertzen du. Eta Bastidako Golf zelaiaren kasua ere aipatzen du, besteak beste.

Euskal Herrian ere hirigintzaren funtzio publikoan pribatizazioa eta etxebizitzaren politiketako ilun eta itzalak egon badaudela erakusten du azterlanak.

Kasu praktiko horiek behar bezala ulertzeko egileak lanaren lehen zatian beharrezko azalpen teorikoak ematen ditu, eta horri esker, ulergarriagoa egiten da azterlana. Horretarako, Lurralde Antolamendua zer den zehaztasunez azaltzen du aurrena. Kontzeptua ikuspuntu juridikotik aztertzen du, Lurralde Antolamendu arauen bilakaera nolakoa izan den azaltzeko, gaur egun Europan erabiltzen den definiziora iritsi arte.

Azalpen teorikoekin jarraituz, Euskal Herrian Lurralde Antolamenduak izandako bilakaera ere adierazten du bigarren zatian. Horretarako, Euskal Herriko Lurralde Antolamendu hori arautzen duten arauak aztertzen ditu, lurraldeen arteko desberdintasunak agerian uzteko. Euskal Autonomia Erkidegoan, Nafarroa Garaian eta Iparraldean arau ezberdinek xedatzen dute Lurralde Antolamendua, eta lurralde guztiak hartzen dituen administrazio antolakunderik edo egiturarik ez dagoenez, ezin da Lurralde Antolamendurik taxutu, ezta orientabide gisa

Euskal Herriko Lurralde Antolamendu politikak aldatzeko premia agerikoa da arauen definizio eta zehaztasun eskasiaren ondorioz

ere. Hala ere, azterlan honek agerian uzten du arau ezberdina izanda ere, arazoak edo gabeziak administrazio guztietan daudela.

Eguno politiken ilun eta itzalak mahai gainean jarri baino gehiago egiten du, ordea, lanak. Euskal Herriko Lurralde Antolamendu politikaren akats horiek argitzeko ideiak ere biltzen ditu. Horretarako, honako proposamen hauek egiten ditu: batetik, Lurralde Antolamendurako beharren eta egoeren araberrako plangintza orientagarri eta lotesleak ahalbidetzeko tresnak eratzeko premia nabarmentzen du. Horrekin batera, benetako demokrazia eta eraginkortasuna bermatzeko moduko informazio eta parte hartze sistemak antolatzea ezinbestekotzat jotzen du, baita Lurralde Antolamenduan eta hirigintza arloan hartzen diren erabakien ondorioak aztertzea ere. Azkenik, Lurralde Antolamendurako politika eta ingurumen politika indartzea ere beharrezkoa iruditzen zaio.

Euskal Herriko Lurralde Antolamendu politikak aldatzeko premia agerikoa da, beraz. Arauen definizio eta zehaztasun eskasiaren ondorioz, eta bere funtzio publikoaren benetako izaera alde batera utzi izanak ekarrita, ilunera bidean ikusten du egungo politika, eta errotik aldatzeko eskaera egiten du egileak.

Adineko eta pentsiodunen beharrak eta nahiak

Euskal Herriko biztanleen %20k 65 urtetik gora dituzte eta pentsioduna da. Jada, euskal gizartean gazteak baino gehiago dira adinekoak. Gizartea zahartzen ari dela argi erakusten dute datuek, adinekoen sektoreak gero eta garrantzi handiagoa duela ere bai, eta gizarte politika, osasun zerbitzuak eta bestelako hainbat baliabide sektore horren arabera berrantolatu behar direla dioten ahotsak ere bai.

Baina adineko eta pentsiodun horien bizi baldintzei eta beharrei buruzko informazio gutxi dago. 65 urtetik gorakoak eta pentsiodunak nola bizi diren, zer kezka eta zer behar dituzten, eta zer nahi duten jasotzen duen azterketarik ez dago, eta hori horrela izanda, oso zaila izango da euren neurrirako irtenbide eraginkorrak martxan jartzeari. Gabezia horri aurre egiteko helburua du azterlan honek: Euskal Herriko adineko eta pentsiodunen argazki orokor bat ateratu eta euren gabeziak eta beharrak detektatu ditu, politika eraginkorragoak martxan jartzeko txosten baliagarria egin asmoz.

Informazioa biltzeko hiru iturri erabili ditu Ipar Hegoa fundazioak. Batetik, adinekoen eta pentsiodunen inkestak egin dizkie informazioa biltzeko. Horrez gain, EUSTAT, INE, INSS, INSEE eta Gaindegia erakundeetatik datuak jaso ditu, eta azkenik, adinekoen elkarreentako eta sektoreko hainbat adituri elkarriketak egin dizkiete.

Informazio hori guztia biltzean eta analisia egitean bost ardatz nagusi aztertu ditu Ipar Hegoa fundazioak: ekonomia, osasuna, adineko eta pentsiodunaren bizitokia eta bere baldintzak, aisialdia, eta pertsona horiek dituzten pertzepzioak, itxaropenak eta erronkak. Ardatz bakoitza banan-banan aztertu du azterlanak, eta bakoitzari atal bat eskaini dio. Aurrena, Euskal Herriko adinekoen eta pentsiodunen buruzko datuak ematen ditu, eta baita eurak jasotzen dituzten pentsioei buruzkoak ere. Ondoren, Hegoaldean bizi diren adinekoen eta pentsiodunen bizi baldintzak aztertzen ditu, eta osasuna eta egoera ekonomikoa ere bai. Azkenik, adineko eta pentsiodunen posizionamendu ideologiko eta erlijiosoa ere jasotzen du, egungo pentsio sistemari buruz duten iritziarekin batera.

Ikuspegi horiek aztertuta, Euskal Herriko adineko eta pentsiodunen erdia pobrezian bizi dela ondorioztatu du lanak, hilean 715 euro baino gutxiagorekin. Ia erdiek arazo ekonomikoa dituzte euren beharrak asetzeko, eta emakumeak dira ga-

bezia gehien dituztenak, pobre izateko aukera bikoitzak dituztelako.

Azterketak erakutsi duenez, Hegoaldeko adinekoen gehiengo nagusia (%91,6) etxebizitzaren jabe da, eta Iparraldekoen erdia baino gehiago ere bai (%56,9). Etxebizitza zaharrak dira, ordea gehienak, eta irisgarritasun baldintzak ez dituzte betetzen ia gehienek.

Adinekoen gehiengoak (%83) ondo eta gustura bizi dela dio, eta erdia baino gehiagok uste du bere osasun egoera ona dela eta eguneroko eginbeharrak egiteko inolako arazorik ez duela. Hezkuntza maila nahiko apala dute, eta lautik hiruk oinarritzko hezkuntza edo gutxiago dute.

Familia eta osasuna dira Euskal Herriko adinekoen kezka nagusiak, eta gehiengoak katoliko sinestuna dela dio.

Izenburua: Estudio sobre las condiciones de vida de las personas mayores y pensionistas de Euskal Herria.
Argitaratzailea: Ipar-Hegoa Fundazioa
Egilea: Barrenetxea Sandra, Elorriaga Iñaki, Ruiz de Pinedo Iñaki
Hizkuntza: gaztelania
Orrialde kopurua: 100
Argitaratze data: 2008/06
Non eskuratu: Ipar-Hegoa Fundazioa

PENSIONISTEN KOPURUA ETA BATAZ BESTEKO PENTISIOA

Herrialdea	Kopurua	Bataz besteko p.
Iparraldea	58.947	800,00
Nafarroa Garaia	114.567	803,67
EAE	476.542	893,61
Araba	60.523	891,19
Gipuzkoa	160.987	874,71
Bizkaia	255.032	906,12
Guztirako partziala Hegoalderako	591.109	876,18
Guztira	650.056	838,09

Iturria: INSS (2008ko martxoaren 1ean indarrean zeuden pentsioak). INSEE 2004

Oharra: ikus datu eguneratuagoak 41. orrialdean.

	Biztanleak guztira	G %tan	65 urtetik gorako biztanleak	G %tan 65 urtetik gorakoak
Euskal Herria	3.005.670	100	560.448	18,65
Araba	303.126	10,1	50.842	16,77
Bizkaia	1.139.131	37,9	218.870	19,21
Gipuzkoa	691.079	23,0	127.420	18,44
Nafarroa Garaia	600.231	20,0	105.720	17,61
Iparraldea	9,0	57,596	57.596	21,17

Iturria: Ikerlariak landuta 2007 INEko Erroldako datuetan eta

Gaindegia 2007ko txostenean oinarrituta.

Iparraldearen argazki ekonomikoa

Euskal Herriko ekonomiaren nondik norakoak ikertzean beti agertzen da zailtasun bat: lurraldea hainbat administrazioetan banatuta dagoenez, datu bateratuak eskuratzea gaitza izaten da. Lapurdi, Zuberoa eta Nafarroa Beherearen kasuan bereziki ageri da zailtasun hori, hiru lurraldeok administrazio propiorik izan ez, eta estatistika Frantziako Estatuan zentralizatuta egonda, are nekezagoa egiten baita euren berri zehatz eta berezitua lortzea.

Gabezia horri aurre egiten laguntzen du Baionako Merkataritza eta Industria Ganberaren lan honek. Ez da zehaztasun osoko ikerketa, baina

Unitate ekonomiko gehienak lurraldearen % 10ean kontzentratuta daude, kostaldean.

Sektoreak kontuan hartuta, hirugarren sektorea da nagusi (enpresen % 63), lehen sektorea bigarrena da, (enpresen % 22), eta bigarren sektoreak du pisu eskasena (enpresen % 15).

Aktibitatea kontuan hartua, nekazaritza eta arrantza da nagusia (% 22), txikizkako salmenta eta konponketena da bigarrena

(% 11,3), osasuna eta gizarte ekintza da hirugarrena (% 10,5), eta eraikuntza da laugarrena (% 8,7). Aktibitatea oso kontzentratuta dago, eta nabarmena da industria jardueraren eskasia. Ikerketak eta garapenak oso indar gutxi dute.

Enpresa txikietan oinarritutako ekonomia da. Enpresen %56,7k ez dute soldapeko langilerik, mikroenpresak % 91 dira, eta enpresa handiak oso gutxi dira (26.400 enpresatitik 83 bakarrik). Barnealdean ugariagoak dira enpresa txikiak kostaldetik baino.

2000. urtetik 2004. urtera bitartean enpresa berrien sorrera ugartzen joan da. Eurretako % 56k bost urteko biziraupena dute. Enpresaburuaren adinari dagokionez, Frantziako Estatu batak bestekoa baino gazteagoak dira Iparraldeko enpresariak.

Ekonomiaren abantaila nagusiak

50 langiletik gorako 125 enpresetan 15.500 langilek egiten dute lan. Hamabi enpresa euren merkatuko lider dira. Atzerriko enpresa kapitaldunak oso gutxi direnez, finantza autonomia handia dute bertako enpresek.

Ipar Euskal Herriko enpresek erabakitzeak duten ahalmena handia da. % 86tik gora dira euren egoitza soziala bertan dutenak.

Arloaren kategoria	Establezimendu kopurua				
	2001	2002	2003	2004	Bilakaera 2001-2004 %
Merkataritza	4.196	4.205	4.259	4.353	%3,70
Eraikuntza	2.120	2.163	2.161	2.222	%4,80
Hotel eta jatetxeak	1.634	1.649	1.691	1.682	%2,90
Industria	1.751	1.747	1.759	1.761	%0,60
Zerbitzuak	6.349	6.666	6.950	7.253	%14,20
Guztira	16.050	16.430	16.820	17.271	%7,60

Iturria: INSEE-ICS- 2001-2004

Izenburua: Ipar Euskal Herriko eta bere lurraldeen egoera ekonomikoa
Argitaratzailea: Chambre de Commerce et d'Industrie Bayonne Pays-Basque
Egilea: Chambre de Commerce et d'Industrie Bayonne Pays-Basque
Hizkuntza: Frantsesa
Orrialde kopurua: 80
Argitaratze data: 2006
Non eskuratu: www.bayonne.cci.fr

lurralde horietako ekonomiaren argazki orokorra egiten du, tendentzia nagusietan oinarrituta. Ekonomia horren ahulezia eta erronka nagusiak ere zehazten ditu, etorkizunera begirako estrategia eta erronken azterketan lagungarri.

Herri elkargoen perimetroak hartu ditu erreferentziatzat Baionako Merkataritza eta Industria Ganberak azterketa egitean. Baina he-

rri elkargo horien perimetroa apur bat moldatu du, jarduera ekonomikoaren arabera. Honela banatu du aztertutako eremua: CABAB gunea, (Baiona, Angelu, Biarritz, Bidarte eta Bokalek osaturikoa), Aturri-Errobi, Bidaxune, Hazparne, Iholdi, Amikuze, Zuberoa, Garazi-Baigorri, Iparraldearen hegoaldea, eta Errobi.

Ikerketak egiteko, berriz, hiru datu base erabili ditu: bate-tik, INSEEn 2004ko SIRENE datu basea, bestetik INSEEn 2004ko ICS datu basea, eta hirugarrenik, Baionako Ganberaren beraren 2004 Sozietate eta Merkatarien Erregistroa (RCS). Sektoreak banaka aztertzean, beste iturri batzuk ere erabiltzen ditu, besteak beste Frantziar Estatu, Akitania erregio eta Iparraldeko UNEDIC estatistika datuak, Akitaniako Merkataritza eta Industria Ganberarenak, eta Turismo Batzorde Departamentalenak.

Hiru zatitan banatuta dago argitalpena: aurrenekoan, aztertutako lurralde eremua zehazten du, eta bere ezaugarri sozio-ekonomiko orokorrak azaltzen ditu. Bigarren zatian, lurralde horietako ekonomiaren azterketa orokorra egiten du, eta azkenik, hirugarrenean, sektore bakoitza zehaztasunez aztertzen du.

Honako argazki orokor hau ateratzen dio ikerketak Iparraldeko ekonomiari.

Prentsan jasotakoa

Kazetari ezagunek 2008an landuenak izan
diren gaien *top ten* zerrenda osatu dute

- Mendiguneko isilpeko krisialdia - Mikel Iribarren.
- Urre beltza inoiz baino baliotsuago - Mikel Aramendi.
- Bat-egiteko ahaleginak, kale - Ivan Santamaría.
- Kontzertu ekonomikoak EBko justiziaren galbahea gainditu zuen. - Juan Mari Arregi.
- Kanpoko portua egiteko asmoa, tinko - Carlos Etxeberri.
- Gamesaren lantegi berria, Agoitzen - Juan Kruz Lakasta.
- Etxebizitzaren sektoreak okerrera egin du Iparraldean - Idoia Eraso.
- Irizar eta Ampo taldetik kanpo - Aimar Maiz.
- Lan istripuek ez dute etenik - Angel Rekalde.
- Rojo berriro ere Vitaleko presidente - Begoña Martín.

Mendiguneko isilpeko krisialdia

2008an Iparraldeko mendi eskualdeetako ekonomia bereziki kaltetuta dagoela agerian gelditu da. Abeltzainen ohiko arazoei mingain urdinaren gaitza gehitu zitzaion, gainera, uztaillean. Krisialdiko kabinetea sortzea eskatu zuten aurrena laborariek, baina lehen bilkuratik ez ziren gustura aterara. Laborantza arloko eragileek euren garapen eta bizikidetzaren irizpideak finkatzeko karta onartu zuten.

**2008
Maiatza**

- Akitaniako Laborantza Azokako animalien lehia-
ketak eta ardi genetika-
ren eguna bertan behera gel-
ditu ziren mingain urdinaren gaitza-
ren arriskua zela eta. Departamentu-
etan ganaduari txertoak jartzen hasi ziren.

**2008
Uztaila**

- Mingain urdinak jotako kasuak ager-
tu ziren Bardoze, Urketa,
Lehuntze, Arraut-Charitte,
Donaxiti Ibarre, Landibarre
eta Akamarren.
ELBK manifestazioa egin
zuen Baionan egoerari aurre egiteko
krisialdiko kabinete bat eskatzeko.

- Hegoaldeko agintariek mingain urdi-
naren gaitza aurrakatu neurriak in-

**2008
Abuztua**

- Laborarien egoera larria dela gogora-
razteko mobilizazioak deitu zituen ELBK
eta agintari publiko-
ek beste aldera be-
giratzen dutela sala-
tu zuten.

**2008
Iraila**

- Laborarien egoera larria dela gogora-
razteko mobilizazioak deitu zituen ELBK
eta agintari publiko-
ek beste aldera be-
giratzen dutela sala-
tu zuten.

Mikel Hiribarren

ELBK Osasun Sailaren Arduraduna

Iparraldeko mendialdearen ekonomia

Iparraldeko barnealdeak eta mendialdeak laborantza eta artzaintza dituzte nagusi.

Ez ziren errazak izan sektore hauentzat lehortu urte-
ak, soroek eta mendiak arto eta belar gutxiago eman
baitzitu zuten. Ondorioz, laborariek behar zutena mer-
katuetan erosi behar izan zuten.

2008. urteak, lehortuaren ordez, euritea ekarri du. Eta
produktu guztien prezioen gorakada handia etorri da,
bereziki, erregeia, zerealak, belarkiak, ongariak...
eta ondorioz, baserriaren diru sarrerek murrizten ja-
rraitu dute.

Azken hilabeteetan aipatu da gainera Europatik dato-
zen diru laguntzak luzagabe urriagoak izanen direla,
eta kontuan hartu beharra dago Iparraldeko etxalde
askok horien ekarpena dutela badaezpada irabazi.
Azken urtean, mingain urdinaren mehatxuak eta ardi
agalaxia indartzeak abeltzain eta artzainen bu-
ruhausteei gehitu zaie.

Zuberoa, Lapurdi eta Nafarroa Behereko hainbeste ba-
serrik mende luzer iraun dute eta familia ugari atera
dute haietatik bizimodua, lanaren bortxaz bizibidea
nolabait ateratzen baitzen.

Laborantza ekonomia sarea desagiteko arriskuan
da, laster hats berri bat kausitzen ez bada!

Urre beltza inoiz baino baliotsuago

Petrolioak inoizko garestitzerik handiena izan zuen 2008an, eta ondorioz, erregeia ere. Horrek garraiolaria eta arrantzaleen protestak ekarri zituen, besteak beste. Hori gutxi balitz, inflazioak markak hautsi zituen udan. Udazkenarekin batera, dena den, beheko joera hartu zuten berriro ere prezioek, eta Brent upelak uztaillean baino %60 gutxiagoko balioarekin itxi zuten urtea.

**2008
Martxoa**

- Europan erreferentzia
gisa erabiltzen den Brent
upelak 100 dolarreko muga
gaingitu zuen, historian
aurreko aldiz.

**2008
Ekaina**

- Garraiolariek eta arran-
tzaleek protestei ekin zie-
ten urte hasieratik erre-
geiak izaten ari ziren ga-
restitzea zela eta.

**2008
Uztaila**

- Inoizko prezio garestie-
nera iritsi zen Brent upela:
147, 25 dolarreko. Oina-
rrizko jakien prezioak ere
etengabe ari ziren igotzen:
urte erdiko datuak kon-
tuan hartuta, esnea %25 garestitu zen,
arrautzak, %13, frutak, %12, eta ogia,
%11.

**2008
Abuztua**

- Hegoaldeko infla-
zioa %5, 2raino iritsi
zen.

**2008
Iraila**

- Udazkenarekin
batera lehengaien
prezioak apaltzen
hasi ziren, eta ondo-
rioz, inflazioa ere.

**2008
Abendua**

- Brent upelaren
prezioa 54 dolarre-
raino jaitsi zen, uz-
tailan izandako ba-
lio baino %60 mer-
keago.

Mikel Aramendi

Analisigilea

Eztabaidagai mamitsua da ea zein izan den petrolio-
aren eta beste hainbat lehengaien garestitze supitua-
ren eragina 2008ko krisiaren sorreran. Aurretik argitu
beharko da, agian, finantza burbuilaren kausa ala on-
dorioa izan den gorakada hori.

Eztabaidatik at geratzen da, ordea, herrialde aurre-
ratuok petrolioarekiko dugun menpekotasuna bene-
tan murrizten hasteko garaia heldu dela.

Etorkizuneko belaunaldiak nozi dezaketenez berotegi
efektua ekiditea baino zergati geurekioagoa baitugu
orain: petrolio merkearen garaia amaitu dira betira-
ko, eta haren fakturak ito ditzake krisiak kolokatuta-
ko ekonomia.

Bat-egiteko ahaleginak, kale

Araba, Bizkai eta Gipuzkoako kutxetan hauteskundeak izan dira 2008an. Bat-egitearen aurkakoak gailendu ziren Vital Kutxan, baina fusioaren aldekoak BBK eta Kutxan. Eta ahalegina egin dute azken bi horiek: administrazio kontseiluek Kutxa eta BBKren bat-egite egitasmoa onartu eta aurkeztu ere egin zuten. Kutxako batzar orokorrak atzera bota zuen, ordea, proiektua, eta bertan behera gelditu ziren asmoak.

- Vital Kutxako hauteskundeak Vital Si taldeak irabazi zituen. PPren gertuko hautagaitza horrek esana zuen Araba, Bizkai eta Gipuzkoako kutxen bat-egitearen aurka. BBKko hauteskudeetan berriz, EAJ gailendu zen, bat-egitearen aldekoa.

- Kutxako hauteskundeak EAJ eta EAren hautagaitzak irabazi zituen, kutxen bat-egitearen aldekoek.

- EAJk eta PSE-EEk lortutako akordioari esker, eta polemika askoren ondoren, Gregorio Rojo sozialista izendatu zuten Vital kutxako presidente.

- Hilaren amaieran BBK eta Kutxako administrazio kontseiluek bi aurrezki kutxak bat egiteko proiektu onartu zuten. Kutxa berriaren sorrera urtarilaren 1erako iragarri zuten, baina horretarako bi erakundee-tako batzar nagusien onespena beharrezkoa zen.

- Azaroaren 18an bertan bat-egiteko ahaleginak kale egin zuten: BBKko batzarraren fusioaren aldeko nahikoa boto lortu arren, Kutxakoan ez baitzuen egitasmoarekin jarraitzeko beharrezko gehiengorik lortu.

Ivan Santamaria
BERRIA

Bien artean ere, ezin

Ez zuen oinarri sendorik eta ez zuen babes nahikorik lortu. Kutxak batzea gai korapilatsua da. Sektore eta ikuspuntu askoren sintonia beharrezkoa da, eta korrika eta presaka zeharbide bat bilatzea — BBK eta Kutxa batzea, Vital gabe — ez zen irtenbiderik egokiena. Bateratzearen beharra gizarteratu eta gehiengo sozial hori ikusaraztea da gakoa, eta ez, orain arte egin den gisara, aliantzak mesede politikoen truke osatu nahi izatea. Bitarako bat-egitea hiritarrendandik urrun zegoen, oso, eta, azken batean, dirua hor duten aurreztaileei eman beharko litzaieke proiektuaren inguruko azken hitza.

Kontzertu ekonomikoak EBko justiziaren galbahea gaingitu zuen

Kontzertu ekonomikoak EBko justiziaren galbahea gaingitu zuen Araba, Bizkai eta Gipuzkoako ogasun sistema legezkotzat jo zuen Europako Batasuneko Justizia Auzitegiak. Edonola ere, Araba, Bizkai eta Gipuzkoak zerga sistema propioa izateko eskumena duten edo ez erabakitzea EAEko Justizia Auzitegi Nagusiaren eskuetan utzi zuten epaileek, eta hortaz, bidea ez amaitu.

- Euskal Autonomi Erkidegoko Kontzertu ekonomikoak Europako Batasunaren barruan legezkota den ala ez aztertzeko saioa hasi zen Europako Batasuneko Justizia Auzitegian Luxenburgoren.

- Luxenburgoko Auzitegiak abokatu nagusiak, Julianne Kokottek, auziaren gaineko bere txostena aurkeztu zuen. EAEko zerga sistemak Europako Batasunaren arauak betetzen dituela esan zuen, Kontzertu Ekonomikoa legezkota zela iradokiz.

- Europako Batasuneko Justizia Auzitegiak euskal ogasunen sistema Europako Batasunaren legedia-

- Abenduak 23: EAEko auzitegi nagusiak berretsi egin zuten Luxenburgoko epaitegiak inplizituki onartutakoa. Hamazazpi sententziaren bitartez ezetzi egin zituen Gaztela eta Leongo eta Errioxako gobernuak eta Errioxako UGTk jarritako helegiteak Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako sozietate zergen kontra.

Juan Mari Arregi
Argia

Autonomia fiskala

Luxenburgoko Epaitegiak ez zuen epaitu Euskal Herriko subiranotasun ekonomikoa eta fiskala. Kontzertu Ekonomikoa ez baita subiranotasunaren tresna, Espainiako Estatuko zerga sistemaren mendeko hiru euskal lurralderen ituna baizik. Luxenburgok nolabaiteko autonomia fiskala babestu zuen: sozietateen zerga Espainiako Estatuaren gainerako erkidegoetan baino txikiagoa izateko aukera. Euskal subiranotasun politikoren bidez baino ez da eskuratuko subiranotasun ekonomikoa eta fiskala. Horrela, Luxenburgok gizartearen kontrako zerga politika onartu zuen EAEn: zenbat eta zerga gutxiago eta dirulaguntza gehiago eskaini enpresei, orduan eta baliabide gutxiago gizarte politikak abiarazteko.

Kanpoko portua egiteko asmoa, tinko

Talde ekologisten eta beste hainbat eragileren kontrako jarrerak jarrera, Gipuzkoako Portuko Zuzendaritzak eta Foru Aldundiak Pasaian kanpoko portua egiteko asmoari tinko eutsi diote 2008an. Estrategia plana aurkeztu zuten uztailan.

• Gipuzkoako Diputazioak Pasaiaiko kanpo portuaren aldeko "apustu garbia" egiten duela berretsi zuen, eta egitasmoa laguntzeko prest agertu zen Arantxa Tapia Lurralde Antolamendurako diputatua.

• Kanpoko portuaren plan estrategikoa aurkeztu zuen Agintaritzak. Jaizkibelen iparraldean "ekoportua" eraikitzea da planaren funtsa.

• Gipuzkoako Foru Aldundiak iragarri zuen bere gain hartuko zuela Pasaiaiko Portuko Plan Berezia onartzeko erantzukizuna.

• Kanpoko portuarekin "xantaia" egitea leporatu zieten Portu Agintaritzari Lezoko Udalak eta LABek.

• Ikerfel merkatu eta marketing estrategikoen ikerketak egiten dituen enpresaren arabera, gipuzkoarren %70ek Pasaian (Gipuzkoa) kanpo portua egitearen alde daude. Inkesta hori Portuko zuzendaritzak agindu zuen.

• Kanpoko Portua egiteko 2.560 milioi euro beharko dituztela jakinarazi zuen Portu agintaritzak.

Carlos Etxeberri

Noticias de Gipuzkoa egunkari
Ekonomia eta Politika Saileko Burua

Pasaiaiko portuaren atzerako kontaketa hasi da

Azpiegitura batzuek atzerapenak jasan badituzte ere, esaterako, abiadura handiko Y-aren Gipuzkoako tarte batzuetan esleipenak egiteko Eusko Jaurilaritzako Ogasun Sailaren ezezkoek eragindakoak, Pasaiaiko kanpo portua eraikitzeke lanei ekin diete jadanik. Plan Zuzentzailearen onarpenarekin, kanpoko portua eraikitzeke eta ondorioz Pasaiaiko badia lehengoratzeko lehenengo urratsa eman zen. Halaxe gertatu zen Bilbon eta Helsinkin ere.

Itsas trafikoak egun Pasaiaiko badian sar ezin daitezkeen ontziekiko duen joerak eta hiriaren eta portuaren artean dagoen gatazkak Oarsoaldearen garapena eragotzen dute. Egoera horrek kanpo portua eraikitzeke beharra sortu du. Eraiki ezean, lanpostu eta diru sarrera ugari arriskuan jarriko lirateke. Hori gutxi baltitz, eta bizi dugun krisi egoera kontuan hartuta, kanpo portuaren eraikuntzak 3.000 lanpostu sortuko ditu eraikuntza lanei iraungo duten hamar urtean.

Gamesaren lantegi berria, Agoitzen

Enplegu erregulazio espedienteak eta kaleratzeak nagusitzen hasi ziren garaian, lantegi berri baten irekiera iragarri zuen Gamesak 2008an. Agoitzen (Nafarroa Garaia) irekiko du fabrika berria, 65,4 milioi euroko inbertsioarekin. 2013rako 400 lanpostu baino gehiago sortzea aurreikusten dute enpresako buruek.

• 2007ko emaitzak eman zituen Gamesak: 220 milioi euroko irabazi garbiak izan zituzten, 2006an baino 98 milioi gutxiago; hots, %29,6 gutxiago.

Orotara 65,4 milioi euroko inbertsioa iragarri du Gamesa taldeak, eta Nafarroa Garaiko Gobernuaren laguntza izango zuela: zerga pizgarrien bidez eta lana eta inbertsioa sustatzeko laguntzen bidez.

• Lantegi berria apirilera martxan izatea aurreikusi zuten Gamesako buruek. Hasiera batean 25 langile inguru izango ditu. Bigarrenengo fase batean 250 lanpostu sortuko lirateke, eta, gauzak ondo badoaz, 2013rako 400 lanpostu baino gehiago izango lituzke.

• Gamesaren lantegi berria eraikitzeke lanak hasi ziren Agoitzen. Apirilera lanak amaitzea aurreikusi zuen Gamesako zuzendaritzak.

Juan Kruz Lakasta,
Kazetaria

Krisiaren erdian, Gamesak 400 lagunentzako lanpostuak sortuko dituen lantokia zabalduko du Agoitzen. Ez da kasualitatea. Duela urte gutxira arte, Sodena foru enpresa publikoa Gamesako akzionista nagusietakoa zen. Eta Miguel Sanz presidenteak aitortu du lantegia han zabalduko dutela "Agoitzek jakin duelako Itoizko urtegiaren proiektu estrategikoa sostengatzen". Kultur Etxe handia. Errepide sare berri zabala. Ez dira gutxi azkenaldian urtegiako urek Agoitzi emandako fruituak. Negozio ona egin dutela pentsa liteke. Haatik, presak eragindako lurrikarengatik lo egiterik ez duten agoitzarrei fruituok garesti, oso garesti ateratzen ari zaizkie.

Etxebizitzaren sektoreak okerrera egin du Iparraldean

Etzegintzaren motelaldiaren zantzuak Iparraldera ere iritsi ziren 2008an. Azken hamar urteotan prezioak %100 garestitu ostean, egonkortzen eta merkatzen hasi ziren, eta saldutako etxeen kopuruak ere behera egin zuen.

2008
Apirila

- Higiezin agentziek prezioen garestitzea motel-tzen ari zela ohartarazi zuten. Urteko lehen hiruhilekoan %2,7 garestitu ziren etxebizitzak; 2004an, berriz, %15,4.

2008
Ekaina

- Baionako Centre Ancien elkartearen ikerketaren arabera, Baionako erdiguneko etxebizitzaren prezioak egonkortu egin ziren. Etzegintza agentzien arabera, etxebizitzaren salmentak %20 jaitsi ziren kostaldean, eta prezioak, berriz, %3.

2008
Abuztua

- Etxebizitzaren salmenta %50 jaitsi zen Akitanian. Hala erakutsi zuten datuek. Hendaia higitzen agentziek euren kezka agertu eta "egoera zaila" zela aitortu zuten.

2008
Urria

- Baionako Merkataritza eta Industria Ganberaren arabera, urte hasieratik eraikitzen hasitako etxebizitza indibidualen kopurua %36 jaitsi zen, eta etxebizitza kolektiboen kopurua, berriz, %25,3. Bigarren etxebizitzaren eraikuntzari dagokionez, eraikitzen hasitako etxebizitzaren kopurua %72,7 jaitsi zen.

Idoia Eraso

Gara, Iparraldeko delegazioa

Etxebizitzaren sektorearen 2008ko bilakaera Iparraldean

Etxebizitza berrien eraikuntzari dagokionez, krisia eta maileguak lortzeko zailtasunak direla eta, egitasmo asko bertan behera gelditu dira. INSEEn (Estatistika eta Ikasketa Ekonomikoen Institutu Nazionala) datuen arabera, Lapurdiko kostaldean 1.000 etxebizitza dauka merkatatzeko zain; horietako batzuk erabat bukatuta daude, eta beste batzuk, berriz, eraikuntza prozesuan. Hala, etxebizitza berriaren merkatuak zaharraren baino gainbehera handiagoa izan duela ondorioztatu daiteke.

Nafarroa Beherea eta Zuberoa aldean saltzeko beharra duten saltzaileen ehunekoa kostaldeko saltzaileena baino txikiagoa da, merkatuen ezaugarriak oso bestelakoak direlako.

Prezioek behera egin badute ere, biztanle askok ezin dute Lapurdiko kostaldean etxea erosi eta erdigunera (itsasertetik baina aldera) joaten dira etxebizitza bila.

Irizar eta Ampo taldetik kanpo

Mondragon kooperatiba taldearen barruan kudeaketa ereduaren inguruko ezadostasunak daudela agerian gelditu dira 2008an. Iritzi kontrajarri horien ondorioz, Irizar eta Ampo-Poyan kooperatibek taldea uztea erabaki zuten. Taldea krisia zegoenaren inguruko zurrumurra sortu ziren orduan, baina ukatu egin zuen presidentek.

2008
Maiatza

- Hilaren 8a: Irizar kooperatibako kontseilu errektoreak langile-bazkideen batzarra deitu zuen, eta ohi-ko gaiekin batera Mondragon Taldeak atera ala ez erabakitzeko hitzordua ezarri zuen batzar horretarako. Hilaren 29rako deitu zuen batzarra.

- Hilaren 17a. Ampo Poyan-eko kontseilu errektoreak Mondragon Taldeak atera ala ez erabakitzeko batzarra deitu zuen, hilaren 24rako. Irizar eta Ampo Mondragon taldearean Goikide adarra osatzen zuten, Urolarekin batera. Irizar eta Ampo Koldo Saratxagaren kudeaketa ereduaren erabiltzen dute, eta justu eredu horrek Mondragon taldeak duenarekin talka egiten duelako planteatu zuten alde egitea. Irizar eta Ampo 525 milioi fakturatzen dituzte bien artean.

- Hilaren 24a: Ampo-Poyan-eko langileen batzarrek Mondragon taldeak alde egitea erabaki zuten, "pertsonek oinarritutako kudeaketaren alde" zela argudiatuz.

- Hilaren 25a: Mondragon taldeko presidentek Jose Maria Aldekoa Mondragon taldea ez dagoela krisian adierazi zuen. Irizar eta Ampo taldeak alde egitea zilegi zela esan zuen, baina euren atzetik kooperatiba gehiago joango zirenen zurrumurrua gezurtatu zuen.

- Hilaren 29a: Irizar kooperatibako bazkide langileen batzarrek Mondragon taldea uztea erabaki zuen. Erabakia hartzeko arrazoiak kudeaketa ereduaren arteko talka zela adierazi zuen enpresak.

Aimar Maiz

Goierriko Hitzako Zuzendaria

Krisiaren itsaskirrian igerian segi ahal izateko neurria zen Irizarrena eta Amporena, eraikuntzaren sektorea behera etorri zenean. MCCren ikur eta motor diren etxetresnekin batera hondoratu aurretik kaosetik ihes egiteko saiakera, lehendik ere korporazioan korronte berezia bideratzeko zuten nahiarekin etsita. Besterik da ondorengo finantza krisiaren sareak ez dela inor utzi uretan. Korporazioaren neurri gabeko puztutakadak, burbuilaren antzera, hustu behar zuen noizbait, eta kooperatibismo errealearen benetako neurria jaitea ez da burugabekeria izan. Batzuek oraina ziurtatzea denentzat onuragarria izan daiteke etorkizunean.

Lan istripuek ez dute etenik

Planak plan, lan istripuen datuek ez dute baikortasunerako tarterik uzten: LAB sindikatuaren arabera, 2008an 112 langile hil dira Euskal Herrian lan istripuz; hiru egunean behin, bat. Eusko Jaurlaritzak prebentzio planak martxan jarri eta bilerak antolatu ditu, baina sindikatuak neurri zorrotza-
goak eta eraginkorrak eskatu dituzte.

- Hilabete beltza izan zen urtearen aurrenekoa: LAB sindikatuak emandako datuen arabera, urteko lehen hilabeteen hamabi langile hil ziren lan istripuz.

- Eraikuntzako arriskuak gutxitzeko gida aurkeztu zuen Eusko Jaurlaritzak. Batez ere obrako koordinatzaileek prebentzioa hobetzeko zer egin behar duten zehazten da bertan.

- Eusko Jaurlaritzak EAEko lan istripuen datuak eman zituen. Datuon arabera, lan istripuz hildakoen indizea %8 jaitsi da 2007-2010

Lan Segurtasun eta Osasunerako plana martxan jarri zenetik. Sindikatu guztiek salatu zuten datu horiek ez dutela errealitatea islatzen.

- Eusko Jaurlaritzak, Patronalak, eta CC00 eta UGT sindikatuak lan ez-beharren gaia jorratzeko bilera egin zuten. ELA eta LAB ez ziren bilkuran izan, eta Jaurlaritzak argazkirako bakarrik nahi dituela salatu zuten.

Angel Rekalde
Nabarralde

Porrot kolektiboa

Langile baten heriotza fenomeno zabal eta sakon baten izozmendiaren muturra besterik ez da. Istripu txikiak, akatsak, segurtasun neurrietan gertatzen diren arduragabekeriak, lan munduko erromeskeria... horrek guztiak behartu egiten ditu langileak lan baldintza arriskutsuak eta ardurak ekiditen dituzten (ongi kalkulaturako) azpi kontratazioak onartzera.

Gainera, produktibitateak eta errentagarritasunak gizakiaren bizitzari berari baino balio handiagoa ematera eraman gaitzakete. Edo garaiz entregatutako obra batek bizitza eman izana (hitzez hitz, gainera) justifika dezakeela pentsatzera.

Rojo berriro ere Vitaleko presidente

Vital kutxaren zuzendaritzan PSE eta PP alderdiek zortzi urtez izan duten elkarlana hautsi zen 2008an. EAJrekin egin zuten hitzarmena sozialistek, eta horri esker, Gregorio Rojo berriro izendatu zuten Vital Kutxako presidente. Alderdi Popularrak erabakia auzitara eramateko asmoa erakutsi zuen, EAEko kutxen legearen arabera gehienez 12 urtez izan baitaiteke kutxako presidente, eta Rojok jada 16 urte baitaramatza kargu horretan.

- Vital Kutxako batzarrean ezarleei dagozkien 43 batzarkideak aukeratzeko hauteskundeak egin ziren. Vital Si PPren hautagaitzak irabazi zuen, botoen %35 eskuratuta.

- Vital Kutxa elkarrekin gobernatzea hitzartu zuten EAJk eta PSE-EEK sustatu dituzten bi plataformek. Zortzi urtez finantza entitatea PPren batera agindu ondoren, alderdi abertzaleekin elkar hartuta aritzea erabaki zuten sozialistek. Hautagaitza horrek batzar orokorreko gehiengo zurtaturik zeukan, eta, ondorioz, administrazio kontseilua kontrolpean.

PPren ustez, legez kanpokoa zen Rojoren hautagaitza, EAEko Aurrezki Kutxen Legeak hamabi urteko muga ezartzen duelako kutxa bateko agintaritzako organoetan egoteko.

Begoña Martín
Diario de Noticias de Alava

Vital Kutxako lehendakari gisa berriro hautatu behar zutenean, Gregorio Rojok gorabehera handiak izan zituen PPK ezezkua eman ziolako bere hautagaitzari ez zituelako legezko eskakizunak betetzen. Baina, hala ere, bigarren legealdi batean jardungo du hemendik aurrera Arabako lehen finantza-erakundearen buru gisa. PSE-ren eta EAJren arteko akordioaren ondoren, martxoan berriro lehendakari hautatu zutenean, Rojok agindu zuen buru-belarri lan egingo zuela kutxa “ahalik eta sendoen izan zedin” etorkizuneko proiektuei aurre egiteko, hiru euskal kutxen balizko bat-egitea aipatzera iritsi gabe. Hilabete batzuk geroago, Vital Kutxako lehendakariak Kutxaren eta BBKren lehendakariari dei egin zien “2005eko ildotan oinarritutako elkartzea berriro egiten ahalegintzeko”, Kutxaren eta BBKren bat-egite ahalegin zapuztua aztertzeko eskaini zuen prentsaurrekoan. alavesa.

Euskal Herriko
eragile
sozio-ekonomikoen
oinarrizko gida

eragile sozio-ekonomikoen oinarrizko gida

Ekonomia Soziala

ANEL- Asociación Navarra
de Empresas Laborales
Río Alzania, 29 - 1.a
31006 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 24 04 00
general@anel.es
www.anel.es/

**Euskadiko Kooperatiben
Goren Kontseilua**
Nafarroako Errege-Erreginen
kalea 51, 01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 12 11 55
info@csce-ekgk.coop
www.csce-ekgk.coop

**Euskadiko Kooperatiben
Konfederazioa**
Nafarroako Errege-Erreginen
kalea 51, 01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 12 20 53
ekk@konfekoop.coop
www.konfekoop.coop

**Euskadiko Nekazari
Kooperatiben Federazioa**
Nafarroako Errege-Erreginen
kalea, 51 Behea
01013 Gasteiz, (Araba)
(0034) 945 25 70 88
info@euskadi.coop
www.euskadi.coop

**Euskadiko Kontsumo
Kooperatiben Federazioa**
Nafarroako Errege-Erreginen
kalea, 51 Behea
01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 12 11 27
kontsumo@ekkf-fecoe.coop
www.ekkf-fecoe.coop

ERKIDE - Euskadiko Lan
Elkarteen, Irakaskuntza eta
Kreditu Kooperatiben
Federazioa
Nafarroako Errege-Erreginen
kalea, 51 Behea
01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 12 20 50
erkide@erkide.coop
www.erkide.coop

**Euskadiko Garraiolari
Kooperatiben Federazioa**
Nafarroako Errege-Erreginen
kalea, 51 Behea
01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 00 80 05

Elkar-Lan, S.COOP. -
Kooperatibak Sustatzeko
Elkartea
San Vicente kalea, 8- 9. Ezk.
Albia Eraikina II
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 470 37 60
elkartan@elkartan.coop
www.elkartan.coop

ASLE - Euskadiko Elkar-
Laboral Taldea
Ercilla 3, 48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 435 47 30
asle@asle.es
www.asle.es
Centro Formación Bilbao
Ugazko, 1-3-5
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 447 14 20
ipl@asle.es
www.asle.es

ASLE Donostia
Gernikako Arbola ibilbidea, 24
20006 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 44 58 69
asle-ss@asle.es
www.asle.es
ASLE Gasteiz
Pedro Asuakoa, 57 - Behea
01008 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 21 41 25
asle-vi@asle.es
www.asle.es

Enpresa Elkartek

ADEGI - Gipuzkoako
Enpresarien Elkartea
Mikeletegi ibilbidea, 52 -
Miramon Teknologi Elkartegia
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 94 330 90 30
adegi@adegi.es
www.adegi.es

AED - Bizkaiko Emakumezko
Enpresari eta
Zuzendarien Elkartea
Ercilla, 24- 3, 2. Bulegoa,
48011 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 416 81 14
aed@euskalnet.net
www.aednet.net

AJEBASK PAÍS VASCO -
Federación
de Asociaciones
de Jóvenes Empresarios del
País Vasco
Naipes plaza, 13-15 Behea
01006 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 12 19 29 /
945 12 19 30
ajebaskalava@ajebaskalava.es
www.ajebaskalava.es/

AJEBASK Bizkaia -
Asociación de Jóvenes
Empresarios/as
de Bizkaia
Santa Ana, 7- 1.a,
10. Bulegoa 48940
Leioa (Bizkaia)
(0034) 94 441 77 80
ajebaskbizkaia@telefonica.net
www.ajebaskbizkaia.com

AJEBASK Álava -
Asociación de Jóvenes
Empresarios/as de Alava
Naipes plaza, 13-15 Behea
01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 94 512 19 29
ajebaskalava@ajebaskalava.es
www.ajebaskalava.es

AJEBASK Guipuzcoa-
Asociación de Jóvenes
Empresarios/as de Guipuzcoa
Portuetxe 23B,
Cemei Eraikina 4.º solairua
20018 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 94 321 90 61
www.ajebaskgipuzkoa.es

Alava Incoming -
Asociación Empresarial
para la Promoción
de Congresos y
Turismo de Álava
Eduardo Dato 38, Arabako
Merkataritza eta Industria
Ganberako eraikina,
01005 Gasteiz (Araba)
(0034) 94 514 18 00
info@alavaincoming.com
www.alavaincoming.com

AMPEA - Arabako Profesional
eta Enpresari Emakumeen
Elkartea
Errekatziki, 29 - Behea
01003 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 12 50 50
ampea@ampea.es
www.ampea.es

APD - Asociación para el
Progreso de la Dirección
José María Olabarri, 2 - Behea
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 423 22 50
apd@bil.apd.es
www.apd.es

Bizkaia Ostalaritzako Elkartea
Gran Vía, 38 - 2.a
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 435 66 60
aehv@asociacionhosteleria.com
www.asociacionhosteleria.com

CEV - Círculo de Empresarios
Vascos
Ibañez de Bilbao, 28 - 5. D
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 424 34 71
mcarranza@infonegocio.com

CEBEK - Bizkaiko Enpresarien
Konfederazioa
Gran Vía, 50 - 5.a
48011 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 400 28 00
idelbusto@cebek.es
www.cebek.es

CONFEBASK - Euskal
Entrepresarien
Konfederakuntza
Gran Via, 45 - 2.a
48011 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 402 13 31
confebask@confebask.es
www.confebask.es

MEDEF - Mouvement des
Entreprises de France
55 Avenue Bosquet F-75330
Paris Cedex 07
(0033) 01 53 59 19 19
www.medef.fr

SEA - Arabako Enpresariak/
Empresarios Alaveses
Posta pasabidea, 32 - 6.a
01001 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 00 04 00
sea@sea.es
www.sea.es

USSE - Unión de Selvicultores
del Sur de Europa
Larrauri, 1 B - 6.a
48160 Derio, (Bizkaia)
(0034) 94 474 78 26
usse@usse.es
www.usse.es

CEN - Confederación de
Empresarios De Navarra
Pedro I, 1 - Solairuarte,
31007 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 26 33 00 /
948 25 07 78
cen@cenavarra.es
www.cenavarra.es

FAPYMEN - Consejo
de Pequeña
y Mediana Empresa
Pedro I, 1 - Solairuarte,
31007 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948263300 / 948250778
cen@cenavarra.es
www.cenavarra.es

Estatistika Erakundeak

EUSTAT, Euskal Estatistika
Erakundea
Donostia 1N eraikina,
01010 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 01 75 12
www.eustat.es
webmaster_eustat@eustat.es

INE Estatistika Institutu
Nazionala / Araba
Eduardo Dato, 44 -
01005 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 15 47 30
www.ine.es
info@ine.es

Gipuzkoa
Jose Maria Soroa, 23 -
20013 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 29 36 66
www.ine.es
info@ine.es
Bizkaia
Zabalgun Plaza, 3.
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 410 61 00
www.ine.es
info@ine.es
Nafarroa Garaia
Barañain Etorbidea,
11, Atzealdea
31008 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 36 67 24
www.ine.es
info@ine.es

IEN, Nafarroako Estatistika
Institutua
Karlos III, 36, 2. Esk.
31001 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 848 42 34 00
www.cfnavarra.es/estadistica/
estadistica@cfnavarra.es

INSEE, Estatistika Institutu
Nazionala eta Ekonomia
Azterketetako
18, Bulebar Adolphe Pinard.
F-75675 Paris Cedex 14
(0033) 141 17 50 50
www.insee.fr

Berria!

Garapen agentziak

GARAPEN - Agentzien
Euskal Elkarte
Uribitarte, 6 - 2.a
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 944205318
garapen@garapen.net
www.garapen.net
Araba Garapen
Agentzia, S.A.
Landazuri, 15
01008 Gasteiz (Araba)
(0034) 945158070
agencia@alavaagenciadesarrollo.es
www.alavaagenciadesarrollo.es

Amurrio Bidean S.A.U.
Juan de Urrutia enparantza, z/g
01470 Gasteiz (Araba)
(0034) 945891721
administracion@amuriobidean.org
www.amuriobidean.org

Arratiako Behargintza, S.L.
Elexalde, 2
48140 Igorre (Bizkaia)
(0034) 946317398
zuzendaritza@arratiakobehargintza.com
www.arratiakobehargintza.com

Ayuntamiento de Galdakao.
Desarrollo Local y Empleo -
Behargintza
Bilbao, z/g
48960 Galdakao (Bizkaia)
(0034) 944010580
behargintza@galdakao.net
www.galdakao.net

Gasteizko Udala.
Enplegu Saila
Fray Zacarias Martínez, 3
1001 Gasteiz (Araba)
(0034) 945161210
mguridi@vitoria-gasteiz.org
www.vitoria-gasteiz.org/empleo

Behargintza Basauri-
Etxebarri, S.L.
Baskonia, 1
48970 Basauri (Bizkaia)
(0034) 944262999
basauri.etxebarri@behargintza.biz
www.behargintza.biz

Behargintza Bermeo,
Mundaka eta Sukarrieta
Zubiaur tar Kepa, 26-28 - 1.a
(Azoka Plaza)
48370 Bermeo (Bizkaia)
(0034) 946179190
behargintza@bermeo.org
www.bermeo.org

Behargintza Getxo (Centro de
Empleo y Desarrollo
Económico)
San Martín, 17
48993 Getxo (Bizkaia)
(0034) 944660140
behargintza@getxo.net
www.getxo.net

Behargintza Txorierrri, S.L.
Txorierrri etorbidea, 46
Berreteaga Industrialdea, 13 A
48150 Sondika (Bizkaia)
(0034) 944536370
behargintza@e-txorierrri.com
www.e-txorierrri.com

Bidasoa Activa Bidasoa Bizirik
Kostarbe Eraikintza
Iparralde hiribidea, z/g
20302 Irun (Gipuzkoa)
(0034) 943633076
bidasoa-activa@bidasoa-activa.com
www.bidasoa-activa.com

BILBAO METROPOLI-30 -
Bilbao Metropolitarra
Birbizteko Elkarte
Gran Via, 45
48011 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 944158685
info@bm30.es
www.bm30.es

Bilbao Ría 2000, S.A.

José María Olabarri, 4 - C
Solairua
4800 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 946613500
br2000@bilbaoria2000.com
www.bilbaoria2000.com

Debagoieneko
Mankomunitatea (Garapen
Ekonomikorako Agentzia)
Nafarroa etorbidea, 23
20500 Arrasate (Gipuzkoa)
(0034) 943793090
garapen-agentzia@debagoiena.com
www.debagoiena.com

Debegesa, S.A.
Aztain Industrialdea, 3 - bis
20600 Eibar (Gipuzkoa)
(0034) 943820110
correo@debegesa.com
www.debegesa.com

Durangaldeko Behargintza
Lanbideta, 6
48200 Durango (Bizkaia)
(0034) 946232522
durangaldeko.behargintza@amankomunazgoa.com
www.amankomunazgoa.com

Donostiako Sustapena, S.A.
Ijentea, 6 - 2 Solairua
Goikoa Jauregia
20003 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943481727
www.donostia.org

Forlan
Santelices Industrialdea
Pabilioia, B-1
48550 Muskiz (Bizkaia)
(0034) 946706016
muskiz@forlan-behargintza.com
www.forlan-behargintza.com

Goieki
Industrialdea 29 pab.
20240 Ordizia (Gipuzkoa)
(0034) 943160970
goieki@goierrri.org
www.goierrri.org

INGURALDE - Barakaldo
Garatzeko Erakunde
Autonomiaduna
Aldapa, 3 A
48901 Barakaldo (Bizkaia)
(0034) 944789400
inguralde@inguralde.com
www.inguralde.com

IRAURGI LANTZEN, S.A. -
Urola Erdiako Garapen
Agentzia
Julio Urkijo etorbidea, 25 - 3.a
Intsausti jauregia
20720 Azkoitia (Gipuzkoa)
(0034) 943851100
www.iraurgilantzen.net

Lan Ekintza Bilbo, S.A.
Uribitarte, 6
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 944205306
lan-ekintza@lane.bilbao.net
www.bilbao.net/lanekintza

Lea Artibaiko Garapen
Agentzia, S.A.
Xemein etorbidea, 13
48270 Markina-Xemein
(Bizkaia)
(0034) 946169088
leargarapen@leargarapen.org
www.leargarapen.org

OARSOALDEA, S.A. - Eskualde
Garapenerako Agentzia
Ihurrita bidea, 13
Oiarzungo industrialdea 25-2
20180 Oiarzun (Gipuzkoa)
(0034) 943494129
oarsoaldea@oarsoaldea.net
www.oarsoaldea.net

Tolosaldea Garatzen, S.A.
San Esteban Auzoa, 20
20400 Tolosa (Gipuzkoa)
(0034) 943654501
tolosaldea@tolosaldea.net
www.tolosaldea.net

Urduñederra Urduña Edera,
S.L.
Budin kalea, 2 - 1.ezk.
48460 Urduña (Bizkaia)
(0034) 945383076
urdunederra@urduna.com

UGGASA - Urola Garaiko
Garapenerako Agentzia,
S.A.
Euskadi Plaza, 5 - 2º
20700 Zumarraga (Gipuzkoa)
(0034) 943725829
uggasa@uggasa.com
www.uggasa.com

Urola Kostako Udala
Elkartea/ Mancomunidad
Urola Kosta
Urdaneta bidea, 6
20800 Zarautz (Gipuzkoa)
(0034) 943890808
harrera@urolakosta.org
www.urolakosta.org

Arabako Errioxaren Nekazal Garapenerako Elkartea
Gasteiz-Laguardia Errepidea, 2
1300 Laguardia (Araba)
(0034) 945621169

Portugaleteko Udala, Enplegu eta Toki Garapenerako Zentroa
Santa Maria, 1
48920 Portugalete (Bizkaia)
(0034) 944729320
empleo@portugalete.org

Sestaoko Udala, Enplegu eta Toki Garapenerako Zentroa
San Diego, 3
48910 Sestao (Bizkaia)
(0034) 944721726
behargintza@sestao.net
www.behargintzasestao.com

Valparayso, S.A.
Jesús Guinea Arkitektoa, 46
1426 Villanueva de Valdegovia (Araba)
(0034) 945353033
valparayso@valdegovia.com
www.valdegovia.com

Uribe Kostako Behargintza, S.L.
Karabiazpi, 1
48640 Berango (Bizkaia)
(0034) 946760638
urkobe@urkobe.net
www.urkobe.net

Añanako Koadrila
Foruen plaza, 11
1213 Rivabellosa (Araba)
(0034) 945355089
anana@cuadrilladeanana.es
www.cuadrilladeanana.es

Erandioko Behargintza
Desanexión kalea, 4 (Bekoa Ikastetxea)
48950 Erandio (Bizkaia)
(0034) 944175616
behargintza@erandioko-udalanet
www.erandioko-udala.net

Mungialdeko Behargintza
Gamiz Bidea, 30-32
48100 Mungia (Bizkaia)
(0034) 946156244
zuzendaritza@mungialdeko-behargintza.com
www.mungialdeko-behargintza.com

Gernikako Lanbide Ekimenak
Alhóndiga kalea 6,
48300 Gernika-Lumo (Bizkaia)
(0034) 946255758
cippgemika@euskalnet.net
www.lanbide-ekimenak.com

Laudioko Udala- Prestakuntza, Enplegu, Merkataritza eta Nekazaritza-Garapena Arloa
Herriko plaza z/g
1400 Laudio (Araba)
(0034) 944034853
formacionempleoycomercio@audiokoudala.net
www.laudiokoudala.net

SODENA Sociedad de Desarrollo de Navarra
Carlos III Etorbidea, 36, 1º esk.
31003 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 848421942
info@sodena.com
www.sodena.com

Consorcio de Desarrollo de la Zona Media
Romana Kalea, 5
31300 Olite (Nafarroa Garaia)
(0034) 948740739
zonamedia@wanadoo.es
www.navarramedia.org

EDER: Consorcio para las Estrategias de Desarrollo de la Ribera de Navarra
Yehuda Ha-Levy Plaza, z/g
31500 Tuter (Nafarroa Garaia)
(0034) 948847356
turismo@consorcioeder.es
www.riberanavarra.com

TEDER: Centro de Desarrollo rural de tierra Estella
Sancho el Fuerte, 6
31200 Lizarra (Nafarroa Garaia)
(0034) 948556537
teder@montejurra.com
www.teder.org

Cederna Garalur Elkartea
Nafarroako landa eremuen garapenerako zentroa
Berriobidea kalea, 40 Etxabea, 001 bulegoa
31031 Antsoain (Nafarroa Garaia)
(0034) 948206697
info@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Sakanako garapen agentzia
Utzubar industrialdea, 8.
Lursaila
31839 Arbizu (Nafarroa Garaia)
(0034) 948567010
sakana.admon@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Leitzaran-Larraun-Ultzamako garapen agentzia
Plazaolaren geltokia
31870 Lekunberri (Nafarroa Garaia)
(0034) 948507334
lekunberri@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Bortzirak-Malerreka-Bertizaranako Garapen Agentzia (Bidasoako Zentroa)
Alkagaia industrialdea, Alasta kalea, 2B lursaila
31770 Lesaka (Nafarroa Garaia)
(0034) 948625122
bidasoa@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Baztan-Urdazubi-Zugaramurdiko Garapen Agentzia
Baztango Udala
31700 Elizondo (Nafarroa Garaia)
(0034) 948580561
baztan@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Auritz-Orraga-Luzaide-Erroibar-Aezkoa eta Esteribarko Garapen Agentzia
Erroibarko Udala Frantziarako Errepidea, z/g
31696 Lintzoain-Erra (Nafarroa Garaia)
(0034) 948768132
erro-aezkoa@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Erronkari-Zaraitzuko Garapen Agentzia
Pirinioetako Zerbitzu Zentroa
Izize Industrialdea
31451 Izize (Nafarroa Garaia)
(0034) 948473063
roncal-salazar@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Pirinioaurreko arroetako garapen agentzia
Agoizko Udala Berria, 22
31450 Agoitz (Nafarroa Garaia)
(0034) 948336337
prepirineo@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Zangozako eta Orbaibarko garapen agentzia
Zangozako Udala Nagusia 31, 2.a
31400 Zangoza (Nafarroa Garaia)
(0034) 948430560
sanguesa@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Sakanako lan orientaziorako eta enplegu kudeaketarako zerbitzua
Utzubar industrialdea, 8 lur saila
31839 Arbizu (Nafarroa Garaia)
(0034) 948567010
nsaizar@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Leitzaran-Bidasoa-Baztango lan orientaziorako eta enplegu kudeaketarako zerbitzua
Bidasoako zerbitzu Zentroa
Alkagaia Industrialdea, Alasta kalea . 2B lursaila
31770 Lesaka (Nafarroa Garaia)
(0034) 948625122
apando@cederna.es
www.cederna.es

Cederna Garalur Elkartea
Pirinioak- Pirinioaurreko lan orientaziorako eta enplegu kudeaketarako zerbitzua
Lan orientaziorako eta enplegu-kudeaketarako zerbitzua
Zangozako Kultur Etxea
Alfontso Borrokalara, 20
31400 Zangoza (Nafarroa Garaia)
(0034) 948871223
blanca@cederna.es
www.cederna.es

Eukal Herriko Garapen Kontseilua
Platanondoen etorbidea, 2
64100 Baiona (Lapurdi)

Berria! Klusterrak

Cluster de la logística y el Transporte en Navarra
www.plantecnologico.com/es/plantecnologico/actividad/mesas/cluster/

Bionavarra
ANAIN, Carlos III etorbidea, 11, 1º esk.
31002 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948206776
www.navarrainnova.com/es/cluster/bionavarra/

Cluster sector TIC
Mocholi Industrialdea
31110 Noain (Nafarroa Garaia)
(0034) 848426373
www.clusterticnavarra.es

Cluster agroalimentario
Mocholi Industrialdea
31110 Noain (Nafarroa Garaia)
(0034) 848426373
www.navarrainnova.com/es/cluster/agroalimentacion/

Cluster Automoción
Mocholi Industrialdea
31110 Noain (Nafarroa Garaia)
(0034) 848426048
www.navarrainnova.com/es/cluster/automocion

ACEDE Agrupación de Cluster de Electrodomésticos de Euskadi/ Euskadiko elektratresna cluster elkartea (EECE)
Portal de Gamarra 1, 136, bulegoa, Deba Eraikina
1013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945270266
accede@jet.es
www.accede.es

CLUSPAP Asociación Cluster del Papel de Euskadi
Donostiako Parke Teknologikoa, Mikeletegi pasealekua, 56-3º solairua
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 309413
mail@clusterpapel.com
www.clusterpapel.com

Cluster de Energía
San Vicente, 8. Eraikina, Albia 1, 2 solairua
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 944240211
mail@clusterennergia.com
www.clusterennergia.com

Agrupación cluster de conocimiento en gestión empresarial (Innobasque-n barruan)
Zamudioko Parke Teknologikoa
101 Eraikina
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 944209809
cluster@clusterconocimiento.com
www.clusterconocimiento.com

HEGAN - Cluster de Aeronáutica y Espacio del País Vasco
Bizkaiko Parke Teknologikoa,
303 eraikina, Isuntza bidea
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 944 318 987
hegan@hegan.com
www.hegan.com

ACICAE - Agrupación cluster industrias componentes automoción Euskadi
Zamudioko Parke Teknologikoa
101 Eraikina
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 944209877
acic@acic.es
www.acic.es

AFM - Asociación cluster de máquina-herramienta
Donostiako Parke Teknologikoa,
Mikeletegi pasealekua, 59
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 309009
afm@afm.es
www.afm.es

Asociación cluster del puerto de Bilbao
Alameda Urkijo, 9 1º esk.
48008 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 944236782
info@uniportbilbao.es
www.uniportbilbao.es

GAIA - Asociación cluster de telecomunicaciones
Portuetxe 14, 1º, Ibaeta
Eraikina
20018 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 31 66 66
www.gaia.es

ACLIMA - Asociación cluster de industrias de medio ambiente
Alda Rekalde 50, 3
48008 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 944706443
aclima@aclima.net
www.aclima.net

CLUSTERTIL - Asociación cluster de transportes y logística del País Vasco
Principal Eraikina, Arabako Parke Teknologikoa,
Lumiere Anaia, 1
1510 Miñao (Araba)
(0034) 605714042
clustertil@clustertil.com
www.clustertil.com

Soziolinguistikako Klusterra
Martin Ugalde Kultur Parkea z/g
20140 Andoain (Gipuzkoa)
(0034) 943592556
iker@soziolinguistika.org
www.soziolinguistika.org

Foro Marítimo Vasco
Buenos Aires 2, 1º esk.
48001 Bizkaia
(0034) 944356610
ja.lopez@foromaritimovasco.com
www.foromaritimovasco.com

EIKEN - Cluster Audiovisual Euskadi
Zamudioko Parke Teknologikoa
105 Eraikina, 2º
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034)944048225
eiken@eikencluster.com
www.eikencluster.com

EUROSIMA - cluster, European Surf Industry Manufacturers Association
Villa Casa Mia, 9 Acacias Kalea
40130 Capbreton (Frantzia)
(0033)(0)558721533
cluster@eurosima.com
www.eurosima.com

GOAZEN - Euskal Herriko turismo clusterra/ Le Cluster Tourisme du Pays Basque
50-51, Allées Marines - B.P. 215
64102 Baiona (Lapurdi)
(0033)(0)559465946
goazen@bayonne.cci.fr
www.bayonne.cci.fr/index.php?itemid=234

Merkataritza Ganbarak

Arabako Merkataritza eta Industri Etxe Ofiziala
Dato, 38 01005 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 14 18 00
www.camaradealava.com
cocia@camaradealava.com

Bilboko Merkataritza, Industria eta Itsasketa Ganbara
Gran Via, 13
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 470 65 00
www.camarabilbao.com
atencionalcliente@camarabilbao.com

Gipuzkoako Merkataritza, Industria eta Itsasketa Bazkunde Ofiziala
Tolosa Hiribidea, 75
20018 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 00 03 00
www.camaragipuzkoa.com
dg@camaragipuzkoa.com

Nafarroako Merkataritza eta industria ganbara
Txintxilla jenerala, 4.a
31001 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 07 70 70
www.camaranavarra.com/
marketing@camaranavarra.com

Baiona-Euskal Herriko Merkataritza Ganbara
50-51 Allées Marines,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 5 59 46 59 46
www.bayonne.cci.fr

Akitaniako Merkataritza Ganbara
185, Cours du Medoc-
BP 143- 33042
Bordele (Frantzia)
(0033) 5 56 11 94 94
aquitaine.cci.fr
contact@aquitaine.cci.fr

Parke Teknologikoak

CEIA Arabako Eraberrikuntza-Industrialdea
CEIA eraikina. Albert Einstein, 15.
Arabako Parke Teknologikoa.
01510 Miñao (Araba)
(0034) 945 29 82 82
www.ceia.es/
ceia@ceia.es

Arabako Teknologia Parkea
Lumiere anaia, 11.
01510 Miñao (Araba)
(0034) 94 501 00 55
www.pt-alava.es
ptalava@py-alava.es

Donostiako Teknologia Elkartegia
Mikeletegi Pasealekua, 53
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 01 10 00
www.miramon.es
miramon@miramon.es

Bizkaiko Teknologia Parkea
Parque Tecnológico, S.A.
Ibaizabal bidea, 101 Eraikina
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 403 95 00
www.parque-tecnologico.net
parque-tecnologico@parque-tecnologico.net

Zamudioko Parke Teknologikoa
Parque Tecnológico, S.A.
Ibaizabal bidea, 101 Eraikina
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 403 95 00
www.parque-tecnologico.net
parque-tecnologico@parque-tecnologico.net

ANAIN-Agencia Navarra de Innovación
Karlos III Etorbidea, 11-1.a Esk.
31002 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 20 67 76
www.anain.com
agencia@anain.com

GARAIA - Berrikuntza Gunea
Uribe auzoa, 3
20500 Arrasate (Gipuzkoa)
(0034) 943 71 91 81
www.pologaraia.es
garaia@pologaraia.es

Euskadiko Parke Teknologikoen Sarea
Eraikin Zentralka 101,
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 403 95 23
www.rpte.net
rpte@rpte.net

Zuatzu Enpresa Parkea
Juan Fermin Gilisagasti kalea 1,
Zurriola Eraikina, 2. Solairua,
4-5 lokalak
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 31 66 39
www.zuatzuparkea.com/
zuatzu@zuatzuparkea.com

Allée du Parc Montauray
Allée du Parc Montauray
64600 Angelu (Lapurdi)

Sindikatuak

ELA - Euskal Langileen Alkartasuna
Barrainkua, 13
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 403 77 00 / 94 403 77 60
www.ela-sindikatuak.org

Arabako egoitza
Manuel Iradier kalea,
25-behea 01005 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 15 80 76
www.ela-sindikatuak.org

Bizkaiko egoitza
Barrainkua, 13
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 403 77 00
www.ela-sindikatuak.org
Gipuzkoako egoitza
Consulado, 8, Behea
20014 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 00 50 00
eladonosti@maptel.es
www.ela-sindikatuak.org
Nafarroa Garaiko egoitza
Iturralde y Suit, z/g.
31004 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 00 79 30
elairuna@lesein.es
www.ela-sindikatuak.org

CCOO - Comisiones Obreras
Uribarte, 4
48001 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 424 34 24
biltzar@euskadi.ccoo.es
www.ccoo-euskadi.net

Arabako egoitza
Gastelako atea, 50
01007 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 13 13 22 /
945 13 13 05
www.ccoo-euskadi.net

Bizkaiko egoitza
Uribarte, 4
48001 Bilbao, (Bizkaia)
(0034) 94 424 34 24
www.ccoo-euskadi.net
Gipuzkoako egoitza
Carlos I etorbidea,
1 eta 3 - Behea
20011 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 47 04 25
www.ccoo-euskadi.net
Nafarroa Garaiko egoitza
Zaragoza Etorbidea, 12
31003 Iruñea
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 24 42 50
www.ccoo-euskadi.net

LAB - Langile Abertzaleen Batzordeak
Pokopandegi, 9- 2.a
(Igara Auzoa)
20018 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 22 44 00
gipuzkoa@labsindikatuak.org
www.labsindikatuak.org

Arabako egoitza
Fermin Lasuen, 13 - Behea
01013 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 25 58 77
gasteiz@labsindikatuak.org
www.labsindikatuak.org
Bizkaiko egoitza
Rekalde zumarkalea, 62-behea
48010 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 470 69 00
bilbo@labsindikatuak.org
www.labsindikatuak.org

Nafarroa Garaiko egoitza

Martxelo Zelaieta, 75
Iwer Etxea- B3 Eraikina
2. Atea 22. Bulegoa
31014 Iruñea
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 22 11 30
irunea@labsindikaturia.org
www.labsindikaturia.org
Iparraldeko egoitza
Coursic karrika, 7
64100 Baiona (Lapurdi)
(00 33) 559 59 50 20
baiona@labsindikaturia.org
www.labsindikaturia.org

UGT - Euskadi - Unión General de Trabajadores

Kolon de Larreategi,
46 BIS 6-A Solairua,
48011 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 425 52 52
www.ugteuskadi.org

Arabako egoitza
San Antonio, 45 Behea
01005 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 15 07 70
ucvitoria@alava.ugt.org
www.ugteuskadi.org
Bizkaiko egoitza
Kolon de Larreategi,
46 BIS 6-A Solairua,
48011 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 425 52 52
ucbilbao@bilbao.ugt.org
www.ugteuskadi.org

Gipuzkoako egoitza
Erausoko Katalina,
7 eta 9 Behea
20010 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 44 58 74
ugtdonostia@ugteuskadi.org
www.ugteuskadi.org
Nafarroa Garaiko egoitza
Zaragoza Hiribidea 12, 1º 31003
Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 94 829 12 92
ugt@navarra.ugt.org
navarra.ugt.org/

LSB-USO - Euskadi - Langile Sindikal Batasuna

Pablo Picasso kalea,
2 solairuarde
48012 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 444 14 66
euskadi@lsb-uso.com
www.lsb-uso.com

Donostiako egoitza

Carlos I Etorbidea, 2.a Zenbakia-
Behea. P.K. 460 20011 Donostia
(Gipuzkoa)
(0034) 943 46 67 49
donostia@lsb-uso.com
www.lsb-uso.com

Arabako egoitza

Palencia kalea, 24 Behea
01002 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 27 17 88
gasteiz@lsb-uso.com
www.lsb-uso.com

CGT - Lanaren Konfederakunde Nagusia

Bailen 7, Solairuarde.
2, 3 eta bulegoak.
48003 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 416 95 40
sg.cgteuskadi@cgt.org.es
www.cgt-lkn.org

Arabako egoitza

Kutxa, 6- Solairuarde.
01012 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 28 40 40
cgtgasteiz@terra.es
www.cgt-lkn.org
Donostiako egoitza
Cristobal Gamon, 12 - behea
20100 Errenteria (Gipuzkoa)
(0034) 943 52 12 10
cgt@wanadoo.es
www.cgt-lkn.org
Nafarroa Garaiko egoitza
Compañia, 9 - 1. esk.
31001 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 22 47 66
cgtpamplona@inicia.es
www.cgt-lkn.org

CNT - Confederación Nacional del Trabajo

Arabako egoitza

Correria, 65 - behea - 1554 p.k.
01001 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 28 29 74
vitoria@cnt.es
www.cnt.es/
Gipuzkoako egoitza
Plaza Golf, 4 - 186 p.k.
20160 Lasarte-Oria (Gipuzkoa)
(0034) 943 37 08 97
gipuzkoa@cnt.es
www.cnt.es/
Nafarroa Garaiko egoitza
5121 posta kutxa
31010 Barañain
(Nafarroa Garaia)

EILAS - Euskadiko Irakaskuntzaren Langileen Sindikatua

Arabako egoitza

Ahate Iturri plazatxoa, 1 - 3. C
01001 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 14 11 04 /
945 01 33 97
araba@stee-eilas.org
www.stee-eilas.org

Bizkaiko egoitza

Nikolas Alkorta, 3 - Zabalburu
48003 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 410 02 98 /
94 601 52 87
bizkaia@stee-eilas.org
www.stee-eilas.org
Gipuzkoako egoitza
Urbietia, 40 - 1. esk.
20015 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 46 60 00 /
943 01 84 36
gipuzkoa@stee-eilas.org
www.stee-eilas.org
Nafarroa Garaiko egoitza
Descalzos, 72 - behea
31001 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 21 23 55
nafarroa@stee-eilas.org
www.stee-eilas.org

CSI - CSIF Central Sindical Independiente y de Funcionarios

General Egia, 48 - behea
48013 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 427 16 49
paisvasco@csi-csif.es
www.csi-csif.es

Arabako egoitza

Nieves Cano, 33 Gela 103.
01006 Gasteiz (Araba)
alava@csi-csif.es
www.csi-csif.es
Gipuzkoako egoitza
Teresa de Calcuta plaza, 1
(Atotxa) - Justizi jauregia
20071 Donostia (Gipuzkoa)
guipuzcoa@csi-csif.es
www.csi-csif.es
Nafarroa Garaiko egoitza
Serafin Olave, 29 Eskailera, ezk.
31007 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 94 817 27 81
navarra@csi-csif.es
www.csi-csif.es

ESK - Ezker Sindikalaren Konbergentzia

ESK Nafarroa Garaia
Estafeta 61, 2. esk.
31001 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 94 822 00 51
nafarroa@esk-sindikaturia.org
www.esk-sindikaturia.org

Arabako egoitza

Beethoven 10 behe
01012 Gasteiz (Araba)
(0034) 94 521 4888
araba@esk-sindikaturia.org
www.esk-sindikaturia.org
Bizkaiko egoitza
Gral. Concha 12, 1. esk
48008 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 410 1425
bizkaia@esk-sindikaturia.org
www.esk-sindikaturia.org

Gipuzkoako egoitza

Alfonso VIII 3, 3. esk
20005 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 45 69 11
gipuzkoa@esk-sindikaturia.org
www.esk-sindikaturia.org

SATSE - Sindicato de Enfermería de Euskadi

Madariaga Etorbidea, 81.
Atzealdea, 1.a esk.
48014 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 474 54 78
euskadi@satse.es
www.satse.es

Arabako egoitza

San Bizente Paulekoaren kalea,
5 - behea 01001 Gasteiz (Araba)
(0034) 94 525 18 00
alava@satse.es
www.satse.es

Bizkaiko egoitza

Madariaga Etorbidea, 81.
Atzealdea, 1.a esk.
48014 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 474 54 78
euskadi@satse.es
www.satse.es

Gipuzkoako egoitza

Zarautz Hiribidea, 82 - 5 A
bulegoa 20018 Donostia
(Gipuzkoa)
(0034) 943 31 25 21
guipuzcoa@satse.es
www.satse.es

Euskadiko Medikuen Sindikatua

Autonomia, 1 - 1D
48012 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 444 98 67
sme@sme.es
www.sme.es

Arabako Medikuen Sindikatua

Gasteiz hiribidea, 32 - 6. eta 7.
Bulegoak 01008 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 14 64 02
araba@sme.es
www.sme.es

Gipuzkoako Medikuen Sindikatua

Zarautz hiribidea, 82 - 3.a
2. Bulegoa 20009 Donostia
(Gipuzkoa)
(0034) 943 21 72 29
smegipuz@telefonica.net
www.sme.es

Nafarroako medikuen sindikatua

info@smnavarra.org

EHNE - Euskal Herriko

Nekazarien Elkartasuna
Simon Bolibar plaza, 14 - behea
01003 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 27 54 77
ehne@ehne.org
www.ehne.org

EHNE Bizkaia

Murueta, z/g.
48220 Abadiño (Bizkaia)
(0034) 94 623 27 30
lemoa@ehne.org
www.ehne.org

EHNE Gipuzkoa

Nafarroa etorbidea, 6
20400 Tolosa (Gipuzkoa)
(0034) 943 65 42 81
ehne@ehneg.net
www.ehne.org

EHNE Nafarroa

Iratxe Monastegi, 54 - behea
31011 Iruñea
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 25 48 41
nafarroa@ehne.org
www.ehne.org

UAGA - Unión de Agricultores y Ganaderos de Álava

Simon Bolibar plaza, 14. Behea
01003 Gasteiz (Araba)
(0034) 945 26 05 33
uaga@uaganet.net
www.uaganet.net

ENBA - Euskal Nekazarien Batasuna

Gipuzkoako egoitza

Trinkete plaza, 2 behe
20400 Tolosa (Gipuzkoa)
(0034) 943 65 01 23
gipuzkoa@enba.es
www.enba.es/

Bizkaiko egoitza

San Pedro, 30 behe
48340 Amorebieta-Etxano
(Bizkaia)
(0034) 94 630 07 69
bizkaia@enba.es
www.enba.es/

ELB - Euskal Herriko

Laborarien Batasuna

1, Renaud karrika- P.K. 17,
64220 Donibane Garazi
(Nafarroa Beherea)
(0033) 559 37 21 08

HIRU- Euskal Herriko Garraiolari Autonomoen Sindikatua

HIRU Araba
Los Llanos industrialdea, A 13
01230 Langraiz (Araba)
(0034) 945 36 16 27
araba@hiru.org
www.hiru.org
HIRU Bizkaia
Aretxalde auzoa, 68
48196 Lezama (Bizkaia)
(0034) 94 455 40 88
bizkaia@hiru.org
www.hiru.org
HIRU Gipuzkoa
Oria etorbidea, 10 - 406 bulegoa
20160 Lasarte-Oria (Gipuzkoa)
(0034) 943 36 40 92
gipuzkoa@hiru.org
www.hiru.org
HIRU Nafarroa
Hego Morea industrialdea, 52-2. C
31191 Beriain (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 28 10 24
nafarroa@hiru.org
www.hiru.org

SINTRABI - Sindicato de Transportistas Autónomos de Bizkaia

Zorrotza Geltokia, 1.a
48013 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 497 06 66
sintrabi@sintrabi.org

Unión De Pequeños Agricultores Y Ganaderos (U.P.A.)

Zaragoza Etorbidea, 12-3.a
31003 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 23 64 50 / 54 / 58 /
948 69 80 19
upanavarra@upa.es
www.upa.es/

UAGN - Unión de Agricultores y Ganaderos de Navarra

Zaragoza Etorbidea 21,
Nagusia esk.
31003 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 94 824 47 00
www.uagn.es
uagn@uagn.es

CFDT

10 Sainte Ursule plaza,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 55 05 31
www.cfdt.fr/
mailto:confederation@cfdt.fr

CFE-CG

Union Locale 10,
Sainte Ursule plaza,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 55 39 88

CFTC

10, Sainte Ursule karrika,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 55 45 01

CGPME

1, Donzac karrika,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 25 56 25

CGT

Union Locale 10,
Sainte Ursule plaza,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 55 04 89

UNSA EDUCATION

Bourse du Travail,
Sainte Ursule plaza,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 55 15 77

F.O.

Union Departementale 10,
Sainte Ursule karrika,
64100 Baiona (Lapurdi)
(0033) 559 55 04 54

Unibertsitateak

EHU - Euskal Herriko Unibertsitatea

Sarriena auzoa, z/g.
48940 Leioa (Bizkaia)
(0034) 94 601 20 00
www.ehu.es
ehu@ehu.es

NUP - Nafarroako

Unibertsitate Publikoa
Arrosadiko Campusa.
31006 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 16 90 00
www.unavarra.es
infoweb@unavarra.es

Mondragon

Unibertsitatea
Loramendi, 4
20500 Arrasate (Gipuzkoa)
(0034) 943 71 21 85
www.mondragon.edu/
idazkaritza@mu.es

Deustuko

Unibertsitatea
Unibertsitateetako Etorbidea, 24
48007 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 413 90 00
www.deusto.es
web@deusto.es

IMH - Ingeniaritza

Eskola
Azkue Auzoa, 1
20870 Elgoibar (Gipuzkoa)
(0034) 943 74 41 32
www.imh.es/Ezkerrean/Heziketa/Ingeniaritza
ingeniaritza@imh.es

Universidad de Navarra

Unibertsitate Kanpua.
31080 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 42 56 00
www.unav.es
info@unav.es

Université de

Pau et des Pays
de l'Adour
UPPA Unibertsitatearen
Hiribidea, bp 576.
64012 Pau (Frantzia)
(0033) 559 57 41 11 / 559 57 41 16
www.univ-pau.fr
relations.internationales@univ-pau.fr

London Metropolitan University - Lea Artibai

Ikastetxean-
Xemein Etorbidea 19
48270 Markina-Xemein
(0034) 94 616 90 02
www.uni.leartik.com/
info@leartik.com

Ikerketa eta Teknologia Zentroak

AIN - Asociacion de la

Industria Navarra
San Cosme eta San Damian z/g,
31191 Cordovilla, Iruñea
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 42 11 01
www.ain.es
ain@ain.es

ANAIN - Agencia Navarra

de Innovacion
Kartos III Etorbidea, 11-1 Esk.
31002 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 20 67 76
www.anain.com
agencia@anain.com

ANALISIS Y SIMULACION, S.L.

Leonardo da Vinci, 14 Arabako
Parke Teknologikoa
01510 Miñao (Araba)
(0034) 945 29 69 81
www.analisisysimulacion.com
ays@analisisysimulacion.com

AZTI - TECNALIA Itsas

eta Elikagaien ikerketa
Txatxarramendi ugarte z/g -
48395 Sukarrieta (Bizkaia)
(0034) 94 602 94 00
www.azti.es
info@azti.es

Donostia

Herrera Kaia, Portualdea z/g -
20110 Pasaia (Gipuzkoa)
(0034) 943 00 48 00
www.azti.es
info@azti.es

BIO - Eusko Fundazioa

Asua plaza, 1
48150 Sondika, (Bizkaia)
(0034) 94 453 85 00
www.bioef.org
admon@bioef.org

CEIN - Centro Europeo de Empresas e Innovacion de Navarra

Motxoli industrialdea
31110 Noain (Nafarroa Garaia)
(0034) 848 42 60 00
www.cein.es
info@cein.es

CEIT - ik4

Manuel Lardizabal pasealekua, 15
20018 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 21 28 00
www.ceit.es
comunicacion@ceit.es

CEMITEC - Centro Multidisciplinar de Innovacion y Tecnologia de Navarra

Motxoli industrialdea,
Cein plaza, 4
31110 Noain (Nafarroa Garaia)
(0034) 848 42 08 00
www.cemitec.com
info@cemitec.com

CENER - Centro Nacional de Energias Renovables

Berrikuntzaren Hiraren
Etorbidea, 7.
31621 Sarriguren
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 25 28 00
www.cener.com
info@cener.com

Centro Electronica y Comunicaciones

Arrosadia Campus-a
Errektorietza Eraikina.
31006 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 16 97 80
otri@unavarra.es

CETENASA - Fundazioa

Elorz Poligonoa, z/g
31110 Noain (Nafarroa Garaia)
(0034) 948 42 80 00
www.cetenasa.es
info@cetenasa.es

EDERTEK - Teknologia Zentroa

Uribarri Auzoa, 6
20500 Arrasate (Gipuzkoa)
(0034) 943 71 90 00
www.fagorederlan.es
j.igartua@fagorederlan.es

EITE - Eusko Teknologia

Ikertegien Elkarte
Zamudioko Parke Teknologikoa,
101 Eraikina,
48170 Zamudio, (Bizkaia)
(0034) 94 420 94 88
www.eite.es

ENERLAN - Energi Teknologien

Sustapenerako Euskal
Erakundea
Arabako Parke Teknologikoa,
Juan de la Cierva 1,
01510 Miñao Gutxia (Araba)
(0034) 943 71 24 00
www.ikerlan.es
per@ikerlan.es

ESI - TECNALIA

European
Software Institute
Zamudioko Parke Teknologikoa,
204 E. 4870 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 420 95 19
www.esi.es
info@esi.es

ESTIA

Izarbel Teknogunea
64210 Bidarte (Lapurdi)
(0033) 559 43 84 00
www.estia.fr
h.camblong@estia.fr

EUSKOIKER FUNDAZIOA

Ikerketa
Unibertsitate Eskola
Lutxana, 6. 4. esk. B
departamentua.
48008 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 479 56 88
www.euskoiker.com
euskoiker@euskoiker.es

EVENA - Estacion

de Viticultura
y Enologia de Navarra
Orba bailara 34,
31390 Erriberri
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 74 17 07
www.cfnavarra.es/evena/index2.htm
evena@cfnavarra.es

Fatronik Ezagutza
abantaila lehiakorrean
eraldutzen
Mikeletegi pasealekua,
7- Parke Teknologikoa
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 00 55 00
www.fatronik.com/
info@fatronik.com

**Fundacion Centros
Tecnologicos -
Iñaki Goenaga**
Parke Teknologikoa.
Laida Bidea 214 Eraikina,
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 420 94 88
www.fundacioncentrostecnologicos.org

**Fundacion LASSOA Innovación
de
la Gestion en la PYME**
Alda. Mazarreda, 19 Behea
48008 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 661 12 18
www.fundacionlassoa.org
fundacionlassoa@fundacionlassoa.org

**IDEKO - Makina-erremintan
eta fabrikazio
teknologietan berritzen
dugu**
Arriaga Kalea 2 E-
20870 Elgoibar (Gipuzkoa)
(0034) 943 74 80 00
www.ideko.es
ideko@ideko.es

IKERBASQUE
Urkixo Zumarkalea 36-5 Bizkaia
Plaza 48011 Bilbao (Bizkaia)
(0034) 94 05 26 60
www.ikerbasque.net/
info@ikerbasque.net

IKERLAN - Energia
Juan de la Cierva, 1,
Arabako Teknologia parkea
01510 Miñao (Araba)
(0034) 943 71 24 00
www.ikerlan.es
per@ikerlan.es

IKERLAN - ik4
Teknologi Ikertegia
Pº Jose Maria Arizmendiarieta, 2
20500 Arrasate (Gipuzkoa)
(0034) 943 71 24 00
www.ikerlan.es
per@ikerlan.es

ILL - Lekunberriko Esnekari
Erakundea
Plazaola, 23-
31870 Lekunberri
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 50 72 15
www.illekunberri.com/
alvo@illekunberri.com

INASMET - Tecnalia
Mikeletegi Pasealekua, 2
Teknologi Parkea
20009 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 943 00 37 00
www.inasmet.es
inasmet@inasmet.es

INNOBASQUE
Bizkaiko parke teknologikoa.
Laida bidea, 214 eraikina
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 420 94 88
www.innobasque.com
innobasque@innobasque.com

INNOVALIA
Rodriguez Arias 6-6 605,
48008 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 479 51 90
www.innovalia.com
innovalia@innovalia.com

ITG - Agrícola Nekazaritzako
institutu teknikoa eta
kudeaketa-institutua
Serapio Huizi Etorbidea, 20-22.
Peritos eraikina,
31610 Atarrabia
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 01 30 56
www.itga.com/
administracion@itga.com

ITG - Ganadero
Abeltzaintzako institutu
teknikoa eta kudeaketa-
institutua
Serapio Huizi Etorbidea, 22
3160 Atarrabia
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 01 30 50
www.itgganadero.com
admin@itgganadero.com

L UREDERRA Fundación
para el Desarrollo
Tecnológico y Social
San Anton, 3
31272 Zudaire
(Nafarroa Garaia)
(0034) 948 53 93 34/8
www.lurederra.com/
lurederra@lurederra.com

LABEIN - TECNALIA Zentro
Teknologikoa
Bizkaiko Parke Teknologikoa.
700. Eraikina. Geldo,
48160 Derio (Bizkaia)
(0034) 94 607 33 00
www.labein.es
longo@labein.es

LEIA - Fundazioa Teknologia
Aurrerapenerako Zentrua
Arabako Parke Teknologikoa.
Leonardo Da Vinci, 11
01510 Miñao (Araba)
(0034) 945 29 81 44
www.leia.es/
elenar@leia.es

LORTEK - Centro
de Investigacion en
Tecnologias de Union
La Granja auzoa, z/g.
20240 Ordizia (Gipuzkoa)
(0034) 943 88 23 03
www.lortek.es
lortek@lortek.es

MIK S. Coop.
Uribarri etorbidea,3
20500 Arrasate (Gipuzkoa)
(0034) 943 71 91 91
www.mik.es/
mik@mik.es

NEIKER - TECNALIA Nekazal
Ikerketa eta Garapenerako
Euskal Erakundea
Zamudioko Parke Teknologikoa,
812. Lursaila. Berreaga 1,
48160 Derio (Bizkaia)
(0034) 944 03 43 00
www.neiker.net
info@neiker.net

OBETO BANPRO, S.L.
Astintze Kalea, 2 1º
(Centro Elor)
48160 Derio (Bizkaia)
(0034) 94 454 06 12
www.banpro.es/
banpro@banpro.es

ROBOTIKER-Tecnalia
Parke Teknologikoa.
202 Eraikina.
48170 Zamudio (Bizkaia)
(0034) 94 600 22 66
www.robotiker.es
marketing@robotiker.es

SODENA - Sociedad de
Desarrollo de Navarra
Karlos III Zintzoa, 36. 1º esk.
31003 Iruñea (Nafarroa Garaia)
(0034) 848 42 19 42
www.sodena.com
info@sodena.com

SPRI S.A. - Sociedad para la
promocion y reconversion
industrial
Gran Via 35 3.ª Plta.
48009 Bilbao (Bizkaia)
(0034) 94 403 70 00 /
94 403 70 56
www.spri.es
info@spri.es

TECNALIA - Corporación
Tecnológica
Bizkaiko Parke Teknologikoa.
Geldo, 700. Eraikina.
48160 Derio (Bizkaia)
(0034) 94 404 14 44
www.tecnalia.info
a.gonzalez@tecnalia.info

TEKNIKER - ik4
44 Posta Kutxa. Otaola
Etorbidea, 20.
20600 Eibar (Gipuzkoa)
(0034) 943 20 67 44
www.tekniker.es
czuazo@tekniker.es

ULMA - Packaging Technology
Center
Garibai Auzoa, 28. P.K. 145
20560 Oñati (Gipuzkoa)
(0034) 943 73 92 00
www.ulmapackaging.com
info@ulmapackaging.com

Unitec Asociacion
Colon de Larreategi 26 3A
48009 Bilbo (Bizkaia)
(0034) 94 423 35 39
www.asociacionunitec.com
unitec@asociacionunitec.com

INRA - Station
d'Hydrobiologie
Quartier Ibarren, Senpere
64310 (Lapurdi)
(0033) 559 51 59 51
www.st-pee.inra.fr
chanzy@st-pee.inra.fr

Kontsumitzaileen babeserako elkarteak

EKE - Euskadiko
Kontsumitzaileen Elkargoa
Juan de Ajuriagerra, 9- 7 Esk.
48009 Bilbao (Bizkaia)
(0034) 94 424 64 20 /
94 424 92 10
eke@arrakis.es
www.eke-fce.com

EKA - Euskalherriko
Kontsumitzaileen
Antolaketa
Plaza Barria, 7 - 1. esk.
48005 Bilbao, (Bizkaia)
(0034) 94 416 85 06
eka@eka.org
www.eka.org

Donostiako ordezkartza
Boulevard, 25 - behea - 8. dpt.
20005 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 94 342 39 93
urkoadonostia@eka.org
www.eka.org
Gasteizko ordezkartza
Frantzia, 21-1. 3. Bulegoa 01002
Gasteiz, (Araba)
(0034) 94 528 31 94
urkoagasteiz@eka.org
www.eka.org
Bizkaiko ordezkartza
Amesti, 6- 1, 8. Bulegoa
48993 Getxo (Bizkaia)
(0034) 94 491 22 33
urkoe@eka.org
www.eka.org

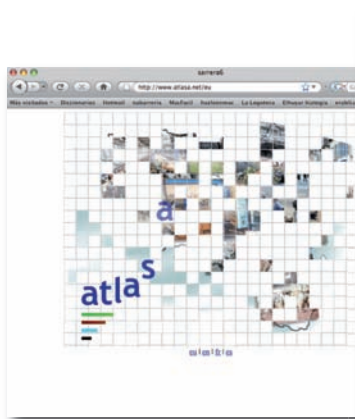
UCE - Euskadi -
Unión de Euskadi
Arabako egoitza
Jose Lejarreta, 49 bis
01003 Gasteiz, (Araba)
(0034) 94 526 47 22
uce@euskalnet.net
www.uce-ehkb.org
Bizkaiko egoitza
Hurtado de Amezaga, 27,
11. 5. Bulegoa. 48008 Bilbao
(Bizkaia)
(0034) 94 421 55 59
ucebizkaia@euskalnet.net
www.uce-ehkb.org
Gipuzkoako egoitza
Idiaquez, 2 - 1º
20004 Donostia (Gipuzkoa)
(0034) 94 343 11 24
uce-donostia@kontsumo.net
www.uce-ehkb.org

The background is a complex abstract composition. It features a fine, light-colored grid pattern overlaid on a darker, textured surface. A prominent, wavy, yellowish-brown line runs diagonally across the lower half of the image. The overall color palette is muted, with shades of grey, brown, and purple. Several small, pinkish-purple triangular markers are scattered across the grid.

Gaindegiaren argitalpen katalogoa

www.atlasa.net

Euskal Herriko ekonomiaren eta gizartearen Atlasa

Zer da?

Interneten duzun atlas estatistikoa da. Gaurko Euskal Herriaren datuak eta geografia lotzen ditu. Euskal Herria ezagutu nahi? Zatoz!

Zer eskaintzen du?

Datuak mapa gainean irudikatu ahal izatea.

Zertarako erabili?

Euskal Herriko errealitate sozio-ekonomikoa hobeto ezagutzeko. Gure herria munduan kokatzeko, zure intereseko gaiak lantzeko...

01

Hautatu gaia

02

Hautatu lurralde eremua

03

Nola ikusi nahi duzu?
Mapa ala grafikoa

04

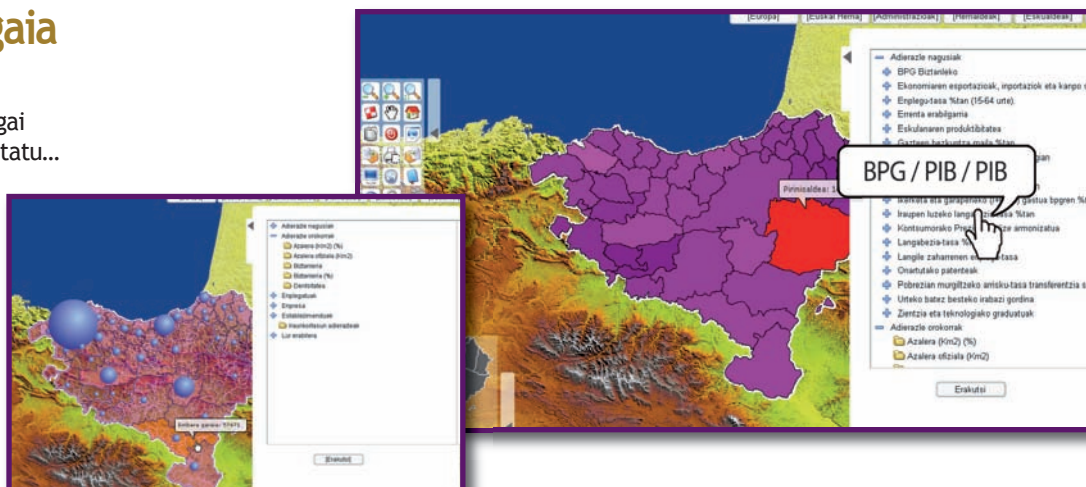
Zer egin nahi duzu orain

05

Aukera
osagarriak

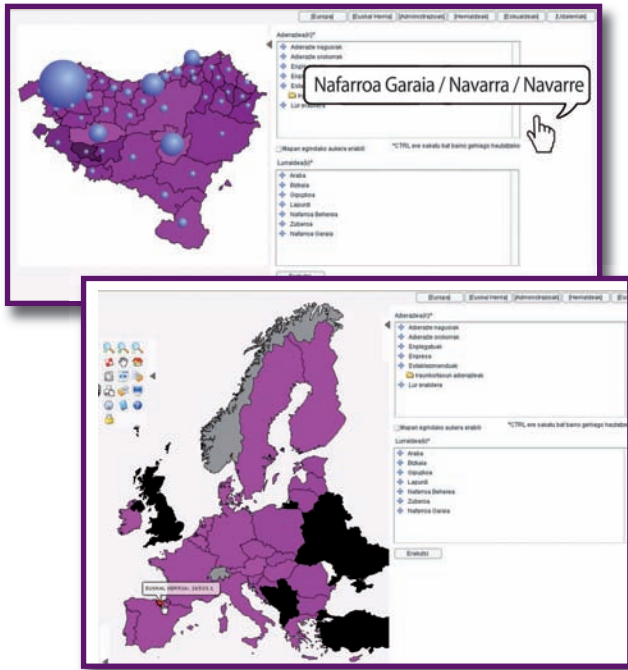
01. Hautatu gaia

Zerrenda honetan zein gai
interesatzen zaizu? Hautatu...

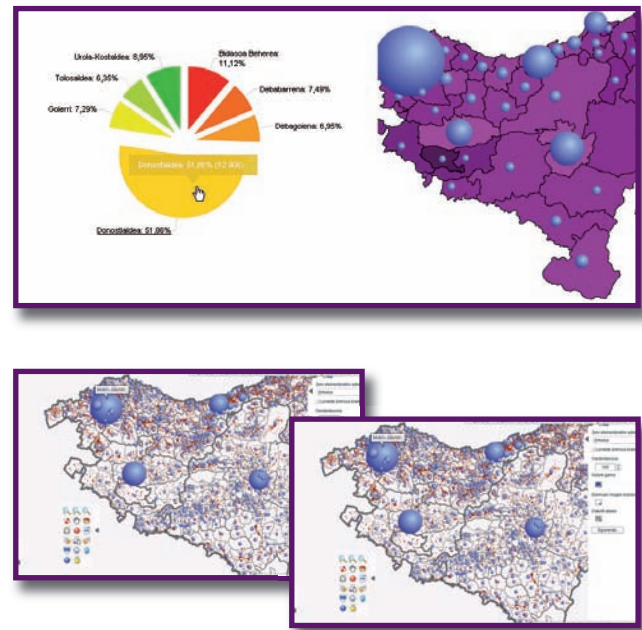
02. Hautatu lurralde eremua

Zein lurralde eremu interesatzen zaizu?
Hautatu...

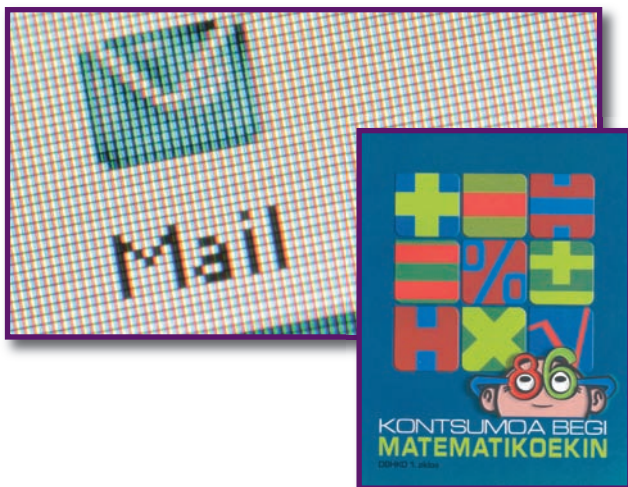
03. Nola ikusi nahi duzu? Mapa ala grafikoa?

Emaiozu zure gustoko itxura...

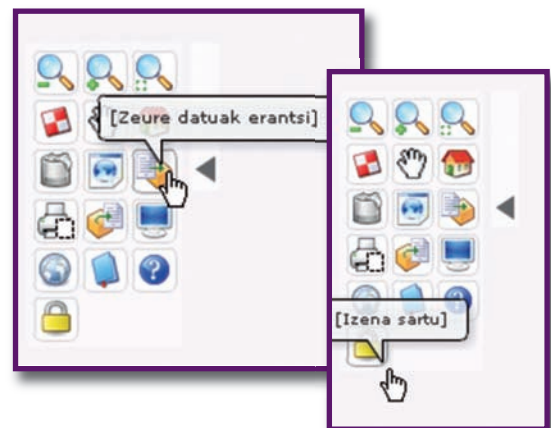
04. Zer egin nahi duzu orain?

Egindakoa gorde, postaz bidali, eskolako lanetan txertatu...

05. Aukera osagarriak

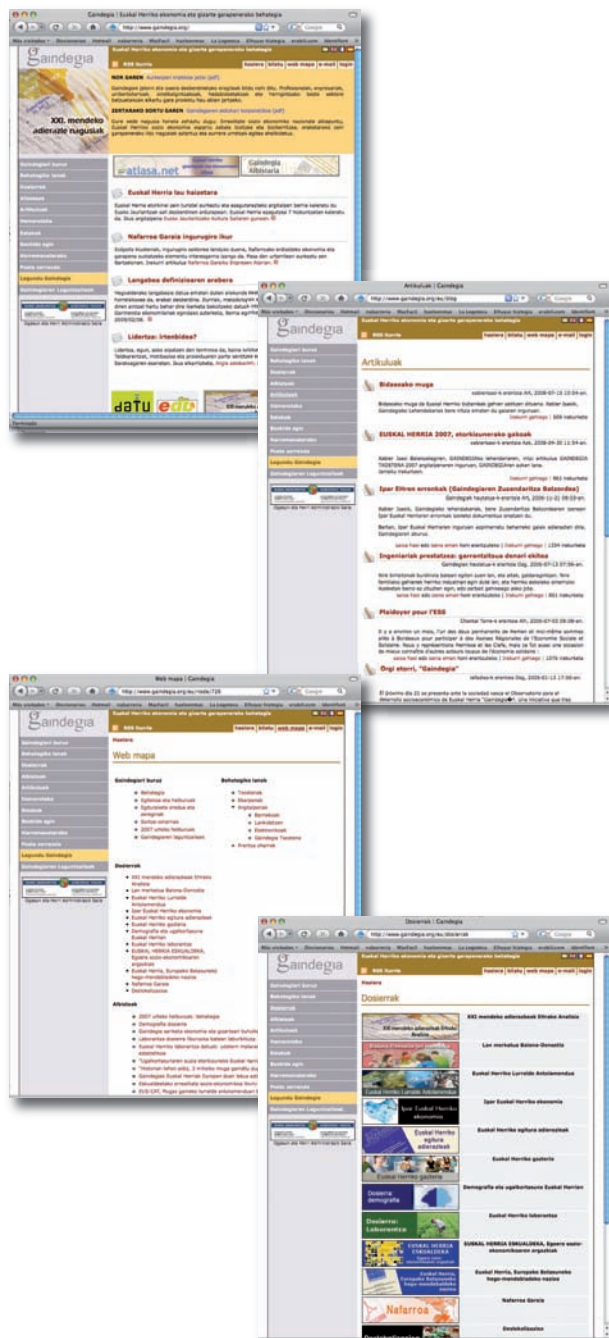
- Datuak eskuratu nahi?
- Sortu zure aukera
- Koparaketa bat egin nahi?
- Hautatu hizkuntza

Web gunekak

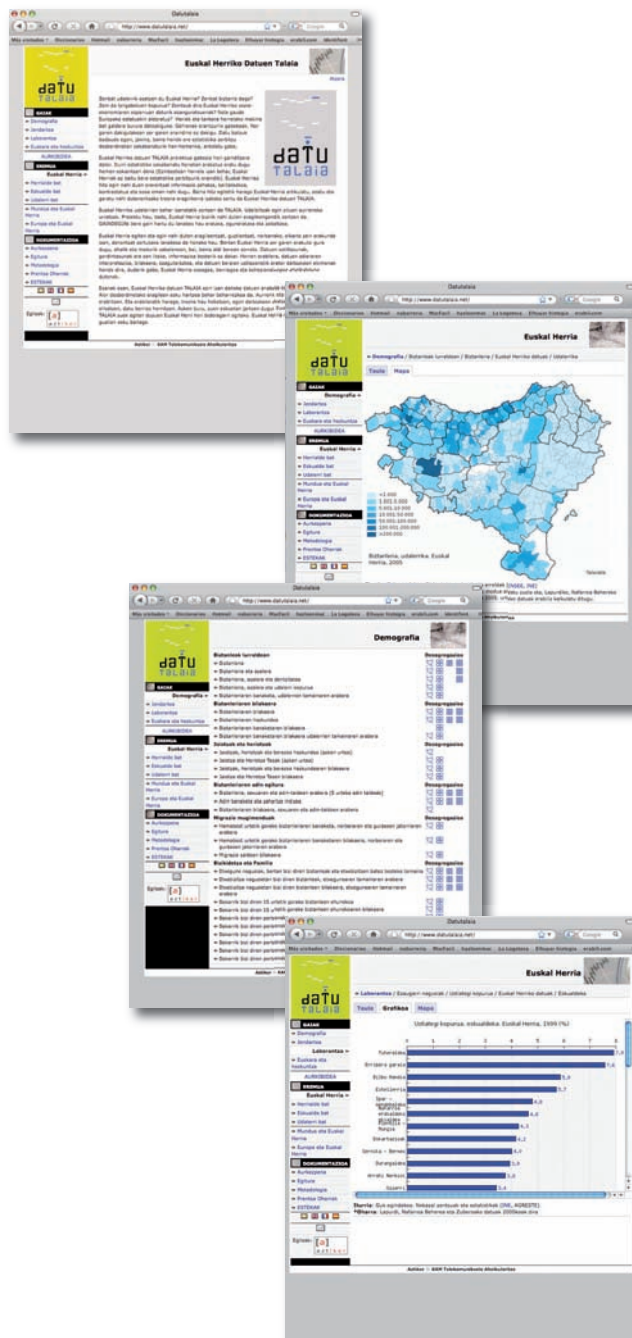
www.gaindegia.org

Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapeneko behategia.

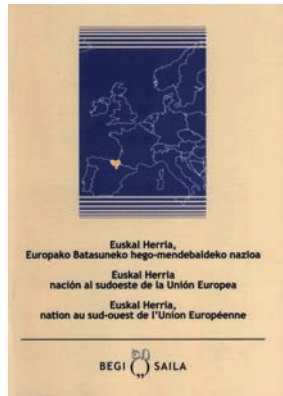

www.datutalaia.net

Euskal Herriko datuen talaia.

Liburuak

Euskal Herria, Europako Batasuneko hego-mendebaldeko nazioa

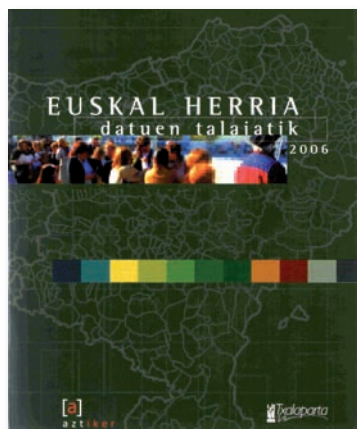
Euskal Herriko lurralde antolamendua. Gogoetak eta argibideak

Euskal Herriko laborantza, datuak eta iritziak

Egitura adierazleak, Bizkaiaren egoera Euskal Herriaren eta Europar batasunaren aldean. Laburpena

Euskal Herria datuen talaiatik 2006
Egilea: Aztiker. Gaindegia laguntzailea.

Euskal Herria Eskualdeka
Argitaratzailea: Ipar Hegoa. Gaindegia laguntzailea.

Txostenak

Lan koadernoak

- Lan Koaderno (01): *Euskal Herriko lurralde antolamendua*
- Lan Koaderno (02): *Euskal Herriko demografia eta ugalkortasuna*
- Lan Koaderno (03): *Baiona-Donostia euskal euro hiria eta bere eragin-eremuko gazteen txertatzea Iparraldeko lan merkatuan*
- Lan Koaderno (04): *Estudio comparativo de las políticas de mercado de trabajo en el marco de la euro-ciudad vasca Baiona-Donosti*
- Lan Koaderno (05): *Lan mugikortasunari buruzko delphi azterketa Baiona-Donostia euro-hiriaren baitan*
- Lan Koaderno (06): *Euskal Herriko adierazle ekonomiko eta sozial nagusiak neurtzen*
- Lan Koaderno (07): *Euskal Herriko adierazle ekonomiko eta sozial nagusiak neurtzen. Eranskin grafikoa*
- Lan Koaderno (08): *Marché du travail et perspectives de mobilité au sein de l'eurocité Bayonne-Saint Sébastien*
- Lan Koaderno (09): *Baiona-Donostia euro-hiriko lan merkatuaren azterketa. Udalerrien argazkia*

Txostenak

- *Situación económica de Euskal Herria en cifras.*
- *Ipar Euskal Herriko adierazleak Euskal Herriko ingurunean.*
- *Bizkaiaren egoera Euskal Herriaren eta Europar Batasunaren aldean. Hurbilpen bat egiturako adierazleen bitartez.*
- *Euskal Herriko laborantzaren gaineko irakurketa, 2006*
- *Euskal Herriko laborantza zentsuen bateratzea, 2006*
- *“Euskal Herria, EBeko hego-mendebaldeko nazioa”, jatorrizko txostena*
- *Bizkaiko ekonomia eta gizarte alorreko adierazleak Euskal Herriko ingurunean.*

